

**БАНКНААС БУСАД
САНХҮҮГИЙН САЛБАРЫН ТОЙМ
2018 ОНЫ 1 ДҮГЭЭР УЛИРАЛ**

УЛААНБААТАР ХОТ

2018 он

АГУУЛГА

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	4
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	6
ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ	6
I. ХУРААНГУЙ ТОЙМ	7
1.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ	7
1.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	7
1.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	8
1.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	8
II. САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ	10
2.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ	10
2.1.1 ХУВЬЦААНЫ ЗАХ ЗЭЭЛ	12
2.1.2 БОНДЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	13
2.1.3 ХАА-Н ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	14
2.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	16
2.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	21
2.4 ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН	25
2.5 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	26
III. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ	30
3.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ	30
3.1.1 ХАА-Н ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	34
3.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	34
3.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	36
3.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	40
IV. БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	43
4.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ	43
4.1.1 ХАА-Н ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	44
4.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	45
4.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	49
4.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	50
V. АШИГТ АЖИЛЛАГАА	52
5.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ	52
5.1.1 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	54
5.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	54
5.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	57

5.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	60
VI. ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ.....	62
6.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	62
6.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	64
6.4 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	66
6.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	69
VII. БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН.....	72
7.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	72
7.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ.....	73
7.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА.....	73
7.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО.....	74
ХАВСРАЛТ	75

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. ҮЦК-уудын тоо.....	11
Зураг 2. Хөрөнгийн зах зээлийн бүтэц.....	11
Зураг 3. ЗЗҮ болон хөрвөх чадвар.....	12
Зураг 4. ТОП–20 индекс	13
Зураг 5. ЗГҮЦ-ны арилжаа /тэрбум төгрөг/.....	14
Зураг 6. ХАА-н биржийн арилжаа /тэрбум төгрөг/	15
Зураг 7. МАРИХ индекс	15
Зураг 8. Даатгалын зах зээлийн бүтэц.....	16
Зураг 9. Ердийн даатгалын компаниудын хураамжийн орлогын зах зээлд эзлэх хувь.....	17
Зураг 10. Даатгалын гүнзгийрэлтийн түвшин.....	18
Зураг 11. Даатгалын салбарын нийт хөрөнгө.....	18
Зураг 12. Даатгалын компанийн хөрөнгийн өсөлтийн тархалт	19
Зураг 13. Хураамжийн орлого	20
Зураг 14. Нөхөн төлбөр, давхар даатгалын хураамж.....	20
Зураг 15. Нөөц сангийн хэмжээ, өсөлт.....	21
Зураг 16. ББСБ-ын тоо ба харилцагчдын тоо	22
Зураг 17. Нийт хөрөнгө ба өөрийн хөрөнгө.....	22
Зураг 18. ББСБ-уудын тоо, нийт хөрөнгийн зах зээлд эзлэх хувиар	23
Зураг 19. Нийт зээлийн өсөлт	23
Зураг 20. Зээлийн төрөл, чанараар	24
Зураг 21. Зээлийн төрөл, валютаар.....	24
Зураг 22. Олгосон зээл, төлөгдсөн зээл, зориулалтаар.....	24
Зураг 23. Зээлийн хүү	25
Зураг 24. Олгосон батлан даалтын тоо	25
Зураг 25. Олгосон батлан даалтын хэмжээ /тэрбум төгрөг/.....	26
Зураг 26: ХЗХ-дын тоо, аймгаар.....	27
Зураг 27: ХЗХ-дын тоо болон гишүүдийн тоо	27
Зураг 28. Нийт эх үүсвэр ба хадгаламж /тэрбум төгрөг/	28
Зураг 29. Хөрөнгийн хэмжээнд эзлэх хувь /хөрөнгийн бүлгээр/	28
Зураг 30. ҮЦК-ын байршлын тархалт.....	30
Зураг 31. ЗЗҮ өндөр 10 компани /салбараар/	31
Зураг 32. ЗЗҮ өндөр 10 ХК-ийн хувьцааны төвлөрөл	32
Зураг 33. Шинээр нээгдсэн данс.....	33
Зураг 34. Хөдөө орон нутаг дахь брокеруудын байршил.....	34
Зураг 35. Даатгалын нягтрал /төгрөг/.....	35
Зураг 36. Даатгалын компани, Зуучлагч, Хохирол үнэлэгч компаниудын салбар, төлөөлөгчийн байршил	36
Зураг 37. Даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч компаниудын салбар, төлөөлөгчийн газрын байршил /Дүүргээр/.....	36
Зураг 38. ББСБ-уудын тархалт, газар зүйн байршлаар	37
Зураг 39. ББСБ-уудын тархалт, дүүргээр	37
Зураг 40. ББСБ-уудын хүртээмж, бүсээр.....	38
Зураг 41. ББСБ-уудын хүртээмж, дүүргээр.....	38
Зураг 42. Зээлийн үйлчилгээний хүртээмж, байршлаар /мянган төгрөг/	39
Зураг 43. ББСБ-уудын зээлдэгчид, насны бүлгээр	39
Зураг 44. ББСБ-уудын харилцагчид, хүйсээр	40

Зураг 45. Монгол Улсын 18-64 насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоонд нийт гишүүдийн эзлэх хувь.....	41
Зураг 46. 18-64 насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоонд нийт гишүүдийн эзлэх хувь /байршил-бүсээр/.....	41
Зураг 47. Нийт хадгаламжид эзлэх хувь /бүлгээр/.....	42
Зураг 48. Нийт арилжааны бүтэц /үнийн дүнгээр/.....	43
Зураг 49. Хувьцааны гүйлгээний дүн.....	44
Зураг 50. Хөрөнгө оруулагчдын арилжаанд эзлэх хувь	44
Зураг 51. ХАА-н гаралтай бараа, түүхий эдийн арилжаа /тэрбум төгрөгөөр/	45
Зураг 52. Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал, хураамж, нөхөн төлбөр /тэрбум төгрөг/	46
Зураг 53. Зуучилсан даатгалын нийт хураамжийн орлого /бүтээгдэхүүнээр/.....	47
Зураг 54. Зуучлалын шимтгэлийн орлого /бүтээгдэхүүнээр/	47
Зураг 55. Даатгалын хохирол үнэлгээний орлого /бүтээгдэхүүнээр/.....	48
Зураг 56. Даатгалын төлөөлөгчөөр дамжин орсон хураамжийн орлого /бүтээгдэхүүнээр/	48
Зураг 57. ББСБ-уудын тоо, үйлчилгээний төрлөөр	49
Зураг 58. Үйл ажиллагааны орлого, төрлөөр	49
Зураг 59. Хүүгийн бус орлого.....	50
Зураг 60. Хүүгийн орлогын бүтэц /хувиар/	51
Зураг 61. Хүүгийн зардлын бүтэц /хувиар/	51
Зураг 62. Тайлангийн үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/.....	52
Зураг 63. Орлогын бүтэц.....	53
Зураг 64. Зардлын бүтэц.....	53
Зураг 65. Тайлангийн үзүүлэлтүүд /тэрбум төгрөг/.....	54
Зураг 66. Цэвэр ашиг	55
Зураг 67. Голлох харьцаанууд	56
Зураг 68. Нийт хөрөнгийн өгөөж, Өөрийн хөрөнгийн өгөөж.....	57
Зураг 69. ББСБ-уудын орлого, зарлага, ашгийн динамик /тэрбум төгрөг/.....	57
Зураг 70. Нийт хөрөнгийн болон өөрийн хөрөнгийн өгөөж.....	58
Зураг 71. ББСБ-уудын тоо, өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн ангиллаар	58
Зураг 72. ББСБ-уудын тоо, нийт хөрөнгийн өгөөжийн ангиллаар	59
Зураг 73. ББСБ-уудын хөрөнгийн өгөөжийн медиан утга, хувь нийлүүлсэн хөрөнгөөр.....	59
Зураг 74. Зардал, орлогын харьцаа.....	60
Зураг 75. ХЗХ-дын орлого ба зарлага /тэрбум төгрөг/	60
Зураг 76. Ашигт ажиллагааны өсөлт /хувиар/.....	61
Зураг 77. Нийт хөрөнгийн болон өөрийн хөрөнгийн өгөөж.....	61
Зураг 78. Индексүүдийн 5 жилийн гулсах корреляци хамаарал	63
Зураг 79. ТОП 20, Nikkie 225, FTSE 100 индексүүдийн сарын өгөөжийн 6 сарын гулсах дундаж ..	63
Зураг 80. Индексүүдийн 24 сарын дундаж хэлбэлзэл	64
Зураг 81. Давхар даатгалын хураамж ба ам.долларын ханш	65
Зураг 82. Даатгалын нийт хөрөнгө оруулалт ба хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү.....	65
Зураг 83. Хөрөнгийн хүрэлцээт байдлын харьцаа	66
Зураг 84. Зээлийн эрсдэлийн сангийн харьцаа.....	67
Зураг 85. Чанаргүй зээлийн хувь	67
Зураг 86. Хөрвөх чадварын харьцаа.....	68
Зураг 87. Z индекс.....	68
Зураг 88. Нийт зээл ба чанаргүй зээл /тэрбум төгрөг/.....	69

Зураг 89. Чанаргүй зээлийн чанарын үзүүлэлт /эзлэх хувиар/	70
Зураг 90. Нийт хөрөнгө болон нийт зээлд эзлэх зээлийн эрсдэлийн сангийн хувь	70
Зураг 91. Хөрвөх чадварын харьцаа	71

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Зохицуулалттай этгээдийн тоо	10
Хүснэгт 2. ХЗХ-дын статистик үзүүлэлт	26
Хүснэгт 3. ХЗХ-дын актив ба пассивын ерөнхий үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/	29
Хүснэгт 4. ЗЗҮ өндөр 10 компани /тэрбум төгрөг/	31
Хүснэгт 5. ҮЦТХТ-д бүртгэлтэй хувьцаа /мянган ширхэг/	32
Хүснэгт 6. ҮЦТХТ-д бүртгэлтэй бонд /мянган ширхэг/	33
Хүснэгт 7. ХЗХ-дын нийт тоо байршлаар	40
Хүснэгт 8. Үнэт цаас гаргагчийн өмчийн бүтэц	43
Хүснэгт 9. Нийт орлого /тэрбум төгрөг/	53

ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ

Хавсралт 1: Хөрөнгийн зах зээлийн статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/	75
Хавсралт 2. Даатгалын зах зээлийн статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/	75
Хавсралт 3. ББСБ-уудын статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/	76
Хавсралт 4. ХЗХ-дын статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/	77

I. ХУРААНГУЙ ТОЙМ

1.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зохицуулах хорооны үнэт цаасны дэлгэрэнгүй бүртгэлд төрийн өмчит, төрийн өмчийн оролцоотой болон хувийн өмчит нийт 301 хувьцаат компани бүртгэлтэй байгаа бөгөөд 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар 53 үнэт цаасны компани Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн дагуу үйл ажиллагаа явуулж байна.

Тайлант үед Монгол Улсын үнэт цаасны зах зээлийн нийт үнэлгээ 2,590.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. ЗЗҮ өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 81.3 хувиар өсөж, улирлын ДНБ-ий 39.1 хувьтай тэнцсэн бөгөөд нийт зах зээлийн үнэлгээний 78.3 хувийг 10 компани бүрдүүлжээ.

Түүнчлэн ТОП-20 индекс өмнөх оны мөн үеийнхээс 68.8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. 2018 оны 01 дүгээр улиралд “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК болон “Монголын үнэт цаасны бирж” ХХК-аар дамжуулан нийт 42.1 тэрбум төгрөгийн арилжаа хийгдсэнээс МХБ-ийн 62 удаагийн арилжаагаар 115 компанийн 273.5 сая ширхэг хувьцааг 17.6 тэрбум төгрөгөөр, МҮЦБ-ээр 1 компанийн 1.4 сая ширхэг хувьцааг 59 сая төгрөгөөр арилжаалсан байна. ЗГҮЦ-ны анхдагч зах зээлийн арилжаа явагдаагүй бөгөөд ЗГҮЦ-ны хоёрдогч зах зээлийн арилжаагаар нийт 244.8 мянган ширхэг үнэт цаасыг 24.3 тэрбум төгрөгөөр арилжсан. Компанийн бондын хоёрдогч зах зээлийн арилжаагаар 265 ширхэг бондыг 26.5 сая төгрөгөөр арилжжээ.

1.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Тухайн зах зээлийн хэмжээг илэрхийлэх гол үзүүлэлтүүдийн нэг болох нийт хөрөнгийн хэмжээ даатгалын салбарын хувьд тайланд улиралд 14.9 хувиар өсөж 258.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба нийт хөрөнгийн 79.8 хувийг ердийн даатгалын компаниудын хөрөнгө, 17.1 хувийг давхар даатгалын компани, 3.0 хувийг урт хугацааны даатгалын компани тус тус бүрдүүлэв.

Харин нийт хураамжийн орлогын хувьд 2017 оны 01 дүгээр улиралд 37.8 хувийн өсөлттэй байсан бол тайлант улиралд 5.8 хувийн бууралттай байж 35.3 тэрбум төгрөг болов. Энэхүү бууралтанд ердийн даатгалын хураамжийн орлого 1.7 тэрбум төгрөгөөр буурсан нь голлон нөлөөлсөн, давхар даатгалын компанийн хураамжийн орлого 0.5 тэрбум төгрөгөөр харин урт хугацааны даатгалын компанийн хураамжийн орлого 16.2 сая төгрөгөөр тус тус буурав. Хураамжийн орлогын төвлөрүүлэлтийг авч үзвэл даатгалын зуучлагчид 6.7 тэрбум төгрөг буюу 19.0 хувийг, даатгалын төлөөлөгчид 7.4 тэрбум төгрөг буюу 21.0 хувийг бүрдүүлсэн байна.

Даатгалын компаниудын нийт нөхөн төлбөрийн зардал тайлант улиралд 11.5 тэрбум төгрөгт хүрч, нийт хураамжийн орлогын 32.7 хувийг эзэлж байна. Үүнээс ердийн даатгалын компаниудын нөхөн төлбөр 98.2 хувийг бүрдүүлж байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад нөхөн төлбөрийн зардал 31.0 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Даатгалын компаниудын өөрийн хүлээж авсан эрсдэлээ шилжүүлэх зорилгоор өөр нэгэн даатгалын компаниас давхар даатгалын үйлчилгээг авдаг. Манай орны хувьд дийлэнх даатгалын камданиуд гадны давхар даатгалын компанид эрсдэлээ даатгадаг ба тайлант улиралд нийт 12.6 тэрбум төгрөгийн давхар даатгалын хураамжийг шилжүүлээд байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 37.3 хувиар буурсан үзүүлэлт бөгөөд нийт хураамжийн орлоготой харьцуулахад 35.5 хувь байлаа.

Өнгөрсөн 2017 оны 01 дүгээр улиралд даатгалын салбарын татварын дараах цэвэр ашгийн өсөлт 74.9 хувийн бууралттай байсан бол тайлант жилд 306.0 хувийн өсөлттэй гарсан ба нийт цэвэр ашгийн хэмжээ 3.6 тэрбум төгрөг байна. Өөрийн хөрөнгийн өгөөж 3.1 хувь, нийт хөрөнгийн өгөөж 1.4 хувь байна.

1.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар зах зээлд нийт 537 ББСБ үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд дийлэнх нь буюу 90.5 хувь нь зээлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Салбарын нийт хөрөнгийн хэмжээ 1.05 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 31.1 хувиар өслөө. Активын бүтцээр харвал ББСБ-уудын хөрөнгийн өсөлтийн 82.3 хувийг зээлийн өсөлт бүрдүүлж байна. Харин ББСБ-уудын өөрийн хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 27.7 хувиар өсөж 811.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн бөгөөд өөрийн хөрөнгийн өсөлтийн 77.2 хувийг хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн өсөлт бүрдүүлж байна. СЗХ-ноос 2016 оны 10 дугаар сард ББСБ-уудын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх шийдвэр гаргасан ба уг шийдвэрийг ББСБ-ууд амжилттай хэрэгжүүлж байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ББСБ-уудын нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 645.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 26.6 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.

Салбарын нийт зээлийн хэмжээ өмнөх онтой харьцуулахад 40.7 хувиар өсөж, 706.7 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Нийт зээлийн үлдэгдлийн 81.6 хувийг иргэдэд олгосон зээл, 18.4 хувийг хуулийн этгээдэд олгосон зээл бүрдүүлж байна. Тайлант улиралд нийт зээлийн үлдэгдлийн 83.5 хувийг хугацаандаа байгаа зээл, 5.4 хувийг хугацаа хэтэрсэн зээл, 11.1 хувийг чанаргүй зээлийн хэмжээ бүрдүүлж байна. Зээлийн жигнэсэн дундаж сарын хүү өмнөх оны мөн үеэс 0.7 нэгжээр буурч 3.4 хувьд хүрлээ.

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ББСБ-уудын нийт орлого өмнөх оны мөн үеэс 25.6 хувиар өсөж 56.8 тэрбум төгрөгт, нийт ашиг 41.1 хувиар өсөж 18.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Нийт ББСБ-уудын 78.4 хувь нь 24.5 тэрбум төгрөгийн ашигтай, 17.1 хувь нь 6.3 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан бол 4.5 хувь нь тайлант хугацаанд үйл ажиллагаа явуулаагүй байна. Салбарын нийт хөрөнгийн өгөөж 2.5 хувь, өөрийн хөрөнгийн өгөөж 2.0 хувь байгаа ба өмнөх оны мөн үеэс 0.2, 0.1 нэгжээр тус тус өссөн үзүүлэлт юм.

1.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон хадгаламж, зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй 288 хоршоо үйл ажиллагаа явуулж байна. ХЗХ-дын нийт 57,659 гишүүдийн 57.9 хувь нь эмэгтэй гишүүд байх бөгөөд

давтагдсан тоогоор нийт гишүүдийн 49.6 хувь нь зээлдэгч, 52.6 хувь нь хадгаламж эзэмшигчид байна.

Тайлант улиралд нийт хөрөнгийн хэмжээ 160.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 32.1 хувийн өсөлтийг үзүүлж, сүүлийн 6 жилд анх удаа 30-аас дээш хувиар өссөн үзүүлэлт байлаа.

Салбарын нийт цэвэр ашиг 462.9 сая төгрөгт хүрч өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 4.4 хувиар буурсан байна. Харин нийт орлого өмнөх оны мөн үеэс 40.8 хувиар өсөж 9.8 тэрбум төгрөг буюу сүүлийн 10 жилийн хугацаан дахь хамгийн өндөр түвшинд хүрлээ.

Тайлант улиралд салбарын хувьд 3.2 тэрбум төгрөгийн зээлийн эрсдэлийн сан байгуулж нийт 114.7 тэрбум төгрөгийн цэвэр зээлтэй байна. Нийт зээл өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 21.9 хувиар буюу 21.2 тэрбум төгрөгөөр өсөж 117.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.1 пунктээр өсөж 5.7 хувьд хүрч нийт чанаргүй зээлийн хэмжээ 6.7 тэрбум төгрөгт хүрэв.

Салбарын нийт хадгаламж өнгөрсөн онуудтай харьцуулахад хамгийн өндөр буюу 44.7 хувийн өсөлттэй байгаа бөгөөд хадгаламжийн 96.8 хувийг хугацаатай хадгаламж, 3.2 хувийг хугацаагүй хадгаламж эзэлсэн байна.

II. САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

2.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Зохицуулалттай этгээд: Тайлант хугацаанд 53 компани Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд үнэт цаасны зах зээлд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бөгөөд үнэт цаасны арилжаа эрхлэх 2, үнэт цаасны төлбөр тооцооны үйл ажиллагаа эрхлэх 1, төвлөрсөн хадгаламжийн 1, кастодиан банкны үйлчилгээ үзүүлэх 3, хөрөнгө оруулалтын менежментийн 16 компани үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол “Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК-ийн арилжаа, зуучлалын чиглэлээр арилжаа эрхлэх 1, бараа, түүхий эдийн арилжааны зуучлалын үйл ажиллагаа эрхлэх 13 этгээд байна. Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулж буй зохицуулалттай этгээдүүдийг хүснэгтээр үзүүлбэл:

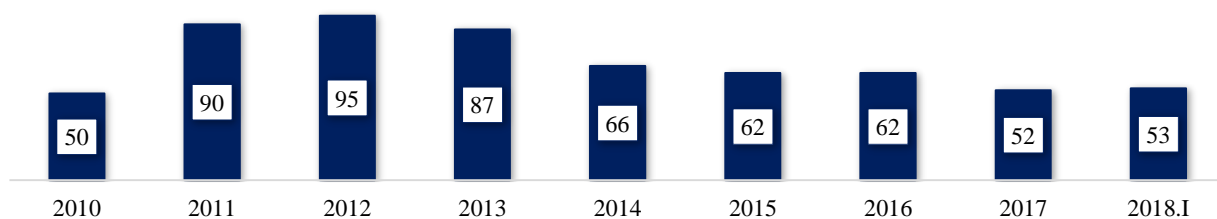
Хүснэгт 1. Зохицуулалттай этгээдийн тоо

№	Зохицуулалттай үйл ажиллагаа эрхлэгч	Оролцогчдын тоо
1	Үнэт цаасны арилжаа эрхлэх	2
2	Үнэт цаасны төлбөр тооцооны	1
3	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн	1
4	Хөрөнгө оруулалтын менежментийн	16
5	Кастодиан банк	3
Мэргэжлийн оролцогчид:		53
6	Брокер	51
7	Дилер	47
8	Андеррайтер	22
9	Хөрөнгө оруулалтын зөвлөх	14
10	Хөрөнгө оруулалтын сан (хувийн)	10
НИЙТ		86
11	Хөдөө аж ахуйн түүхий эдийн арилжаа эрхлэх	1
12	Хөдөө аж ахуйн түүхий эдийн брокер	13
13	Аудитын компани	50
14	Үнэлгээний компани	21
15	Хуулийн компани	22

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ҮЦК-уудын тоо 53 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 9 буурсан үзүүлэлт юм. Энэ нь ҮЦК-уудад тавих хяналт шалгалтыг нэмэгдүүлж, хууль тогтоомж, гэрээгээр хүлээсэн үүрэг, зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангадаггүй компаниудын тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, мөн тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох арга хэмжээ авсантай холбоотой юм.

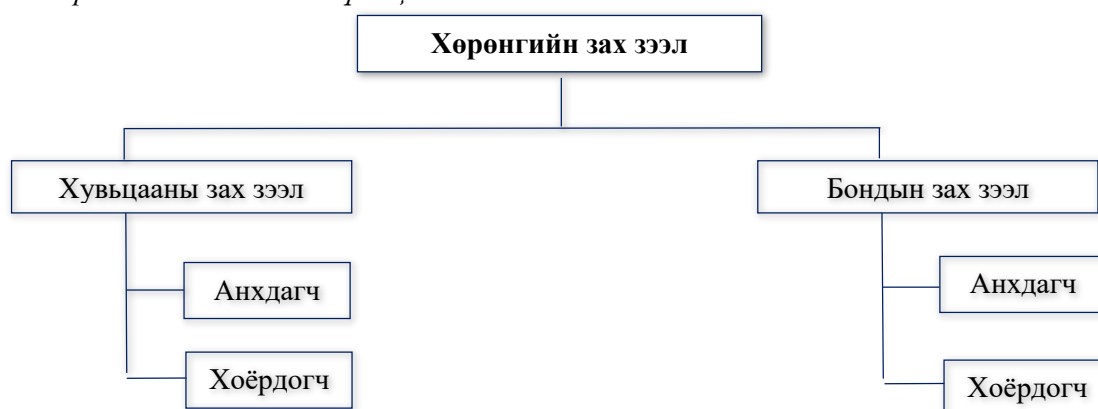
Зураг 1. ҮЦК-уудын тоо

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хөрөнгийн зах зээлийн бүтэц: Монгол Улсын хөрөнгийн зах зээл нь дотроо хувьцааны болон бонд (өрийн бичиг)-ын зах зээл гэж үндсэндээ 2 хуваагддаг. Түүнчлэн арилжаалагдаж буй бүтээгдэхүүний шинэ хуучин эсэхээс хамаарч хөрөнгийн зах зээл нь анхдагч болон хоёрдогч гэж ангилагддаг. Анхдагч хөрөнгийн зах зээлд Засгийн газар эсвэл компанийн бонд болон хувьцаагаа анх удаа шинээр санал болгож, улмаар "босгосон" мөнгөөрөө үнэт цаас гаргасан төслөө санхүүжүүлдэг. Харин хоёрдогч зах зээлд хөрөнгө оруулагчид өмнө нь худалдан авсан үнэт цаасаа хоорондоо арилждаг.

Зураг 2. Хөрөнгийн зах зээлийн бүтэц

Дэлхийн банкнаас аливаа улсын хөрөнгийн зах зээлийн багтаамжийг хэмжихдээ хувьцааны зах зээлийг зах зээлийн үнэлгээний ДНБ-д эзлэх хувь, хөрвөх чадвар, хувьцааны гүйлгээний ДНБ-д эзлэх хувь гэсэн 3 үзүүлэлтээр, харин бондын зах зээлийн хувьд ам.доллараар илэрхийлэгдэх дотоодын бондын зах зээлийн хэмжээ, гадаад валютын бондын ДНБ-д эзлэх хувь, бүртгэлтэй бондын үнэлгээ болон бондын гүйлгээний дүн гэсэн үзүүлэлтүүдээр илэрхийлэн авч үздэг байна.

Дээрх үзүүлэлтүүдээс хувьцааны зах зээлийн хувьд ЗЗҮ-ний ДНБ-д эзлэх хувь, хөрвөх чадвар, мөн нэмэлтээр зах зээлийн үнэлгээ болон хувьцааны индексийг, харин бондын зах зээлийн хувьд бондын гүйлгээний дүн гэсэн үзүүлэлтүүдийг тус тус тооцон 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар гаргав.

2.1.1 ХУВЬЦААНЫ ЗАХ ЗЭЭЛ

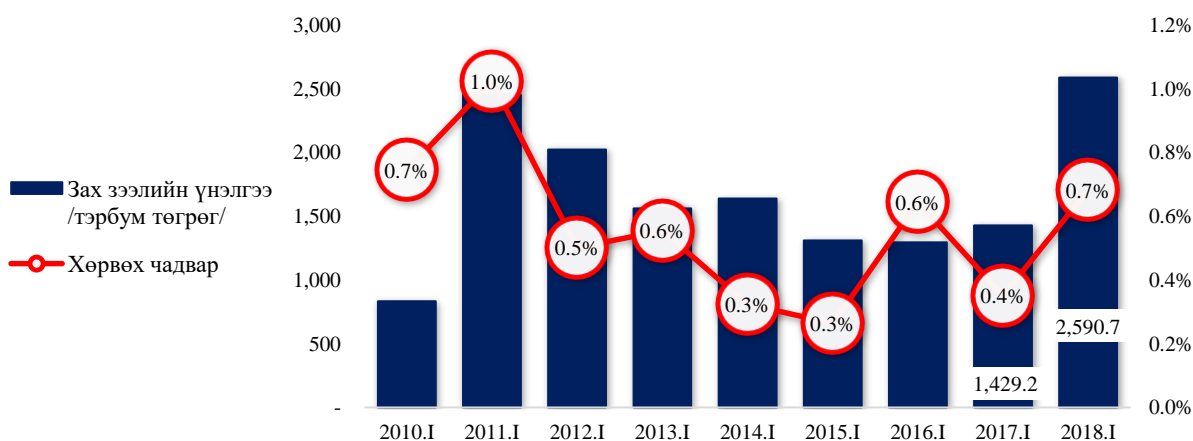
Зах зээлийн үнэлгээ: ЗЗҮ гэдэг нь тухайн хугацаанд зах зээлд бүртгэлтэй нийт компанийн тухайн өдрийн хаалтын ханшаар илэрхийлэгдэж буй нийт үнэлгээний дүн юм. Жишээ нь: “А” компани 10 сая ширхэг хувьцаатай, өнөөдрийн нэгж хувьцааны хаалтын ханш 5,000 төгрөг гэж үзвэл тус компанийн өнөөдрийн зах зээлийн үнэлгээ 50 тэрбум төгрөг байх юм. Энэ аргаар бүх компаниудын үнэлгээг гаргаж нийлбэр дүнг тооцоход тухайн биржийн зах зээлийн үнэлгээ гардаг.

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар үнэт цаасны зах зээлийн үнэлгээ 2,590.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1,161.5 тэрбум төгрөг буюу 81.3 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.

Тайлант хугацаанд “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-аар дамжуулан “ЛэндМН” ХК анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгон хувьцаа гаргасан.

Хөрвөх чадвар: Хөрвөх чадвар гэдэг нь хувьцаа хэр хэмжээгээр гар дамжин эргэлдэж байгааг илэрхийлдэг бөгөөд зах зээлд арилжигдсан нийт хувьцааны гүйлгээний дүнг ЗЗҮ-нд харьцуулснаар тухайн хувьцааны зах зээлийн хөрвөх чадвар хэмжигддэг. Тайлант үед нийт 17.7 тэрбум төгрөгийн хувьцааны арилжаа хийгдэж хөрвөх чадвар 0.7 хувь болов. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.3 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм.

Зураг 3. ЗЗҮ болон хөрвөх чадвар

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

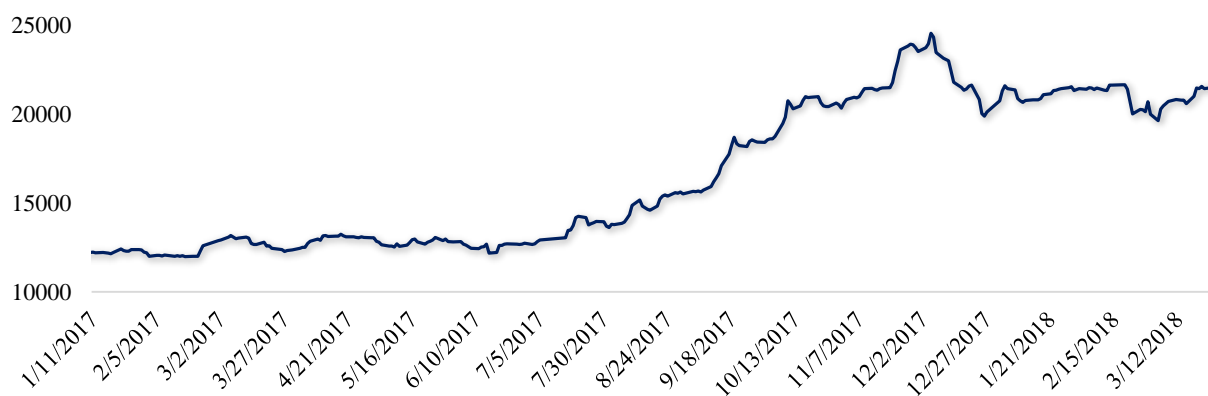
ЗЗҮ/ДНБ-ий харьцаа: ЗЗҮ-г эдийн засгийн өсөлтийн нэг хэмжигдэхүүн болох ДНБ-д харьцуулснаар тухайн зах зээл өндөрөөр үнэлэгдэж байна уу эсвэл доогуур үнэлэгдэж байна уу гэдгийг тодорхойлдог. Тайлант улиралд ЗЗҮ-г 2018 оны 01 дүгээр улирлын үйлдвэрлэлийн аргаар тооцсон нэрлэсэн ДНБ-ны хэмжээтэй харьцуулахад 39.1 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 14 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм.

Хувьцааны индекс: Олон улсад хөрөнгийн зах зээлийн нөхцөл байдлыг тайлбарладаг бас нэгэн үзүүлэлт нь хувьцааны индекс байдаг. Тухайлбал Нью Йоркийн хөрөнгийн бирж

болон Насдакийн хөрөнгийн бирж дээр арилжаалагддаг томоохон 500 компанийн зах зээлийн үнэлгээнд суурилан тооцдог Стандарт энд Пүүр 500 (Standard and Poor's 500 буюу S&P 500) индекс нь Америкийн хөрөнгийн зах зээлийн нөхцөл байдлыг илэрхийлэгч нэгэн үзүүлэлт болдог. Манай орны хувьд “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-аас хоёр төрлийн индекс тооцдог. Хамгийн өндөр үнэлгээтэй 20 компанийн зах зээлийн үнэлгээнд суурилан тооцдог ТОП-20 индекс, үнэт цаасны бүртгэлийн I ба II ангилалд багтах компанийн зах зээлийн үнэлгээнд суурилсан MSE A болон MSE B индексүүдийг тооцож байна.

ТОП–20: Тайлант үед ТОП-20 индекс өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 8,570.8 нэгжээр буюу 68.8 хувиар өсөж 21,021.8 нэгж болсон бөгөөд индексийн дээд үзүүлэлт 21,737.7 нэгж, доод үзүүлэлт 19,615.6 нэгж, дундаж үзүүлэлт 21,057.3 нэгж байна.

Зураг 4. ТОП–20 индекс

Эх сурвалж: “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК

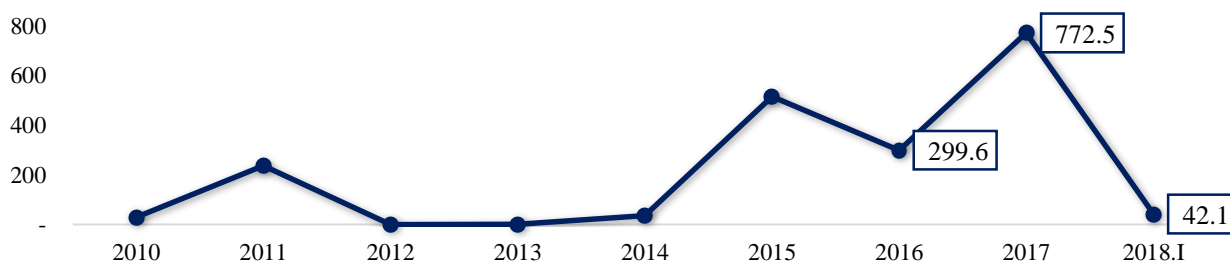
MSE A болон MSE B: “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК нь “Үнэт цаасны үнийн индекс тооцох журам”-ыг шинэчлэн баталж 2018 оны 2 дугаар сараас эхлэн үнэт цаасны бүртгэлийн I ба II ангилалд багтах компанийн зах зээлийн үнэлгээнд суурилсан MSE A болон MSE B индексүүдийг тооцож байна.

2.1.2 БОНДЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

ЗГҮЦ-ны арилжаа: Тайлант хугацаанд ЗГҮЦ-ны анхдагч зах зээлийн арилжаа явагдаагүй байна. ЗГҮЦ-ны хоёрдогч зах зээлд 244.8 мянган ширхэг үнэт цаасыг 24.3 тэрбум төгрөгөөр арилжсан байна.

ЗГҮЦ-ны арилжааны гүйлгээний нийт дүнг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 108.9 тэрбум төгрөгөөр буурсан байна. Энэ нь тайлант улиралд ЗГҮЦ-ны анхдагч зах зээлийн арилжаа явагдаагүйтэй холбоотой юм. Харин ЗГҮЦ-ны хоёрдогч зах зээлийн арилжааны хувьд өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10.6 тэрбум төгрөгөөр өссөн дүн юм.

Зураг 5. ЗГҮЦ-ны арилжаа /тэрбум төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Компанийн бондын арилжаа: 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар компанийн бондын анхдагч зах зээлийн арилжаа явагдаагүй байна. Компанийн бондын хоёрдогч зах зээлийн арилжаагаар 265 ширхэг бондыг 26.5 сая төгрөгөөр арилжаалсан байна.

ШИГТГЭЭ: Монгол Улсад бондын арилжаа 1996 оны 10 дугаар сарын 25-нд Засгийн газрын бондын арилжаагаар эхэлсэн түүхтэй. Манай Засгийн газар 1996 онд төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэх зорилгоор анх бонд гаргаж байсан бол 2011 онд Засгийн газрын бондын арилжаа 14 удаа явагдаж, “4,000 төрийн албан хаагчдыг орон сууцны урт хугацаат зээлд хамруулах” хөтөлбөрийн санхүүжилтэд 65 тэрбум төгрөгийн бонд, “Ноос ноолуурын болон жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих хөтөлбөр”-ийн санхүүжилтэд 171.7 тэрбум төгрөгийн бонд арилжиж, нийт 236.7 тэрбум төгрөгийн үнийн дүн бүхий 2.4 сая ширхэг бондыг арилжаалсан байна. Монголын хөрөнгийн биржийн бондын анхны арилжаа 2001 оны 6 дугаар сарын 8-нд явагдаж байсан. Өнгөрсөн хугацаанд нийт 12 компани 14 удаагийн бонд гаргаж, 18 тэрбум төгрөгийн үнэлгээ бүхий бондыг анхдагч зах зээлд арилжаалсан байна. Анх 2001 онд Барилга корпорациас “Шинэ зуун” бондыг гарган арилжаалсан. Түүнээс хойш 2015 оныг хүртэл нийт 12 компани бонд гарган амжилттай арилжаалсан бөгөөд эдгээр бондыг гол төлөв барилгын салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг компаниуд гаргасан байдаг. “Сүү бонд” нь 2015 оноос хойш гарч буй анхны компанийн бонд юм.

Эх сурвалж: Монголын хөрөнгийн бирж

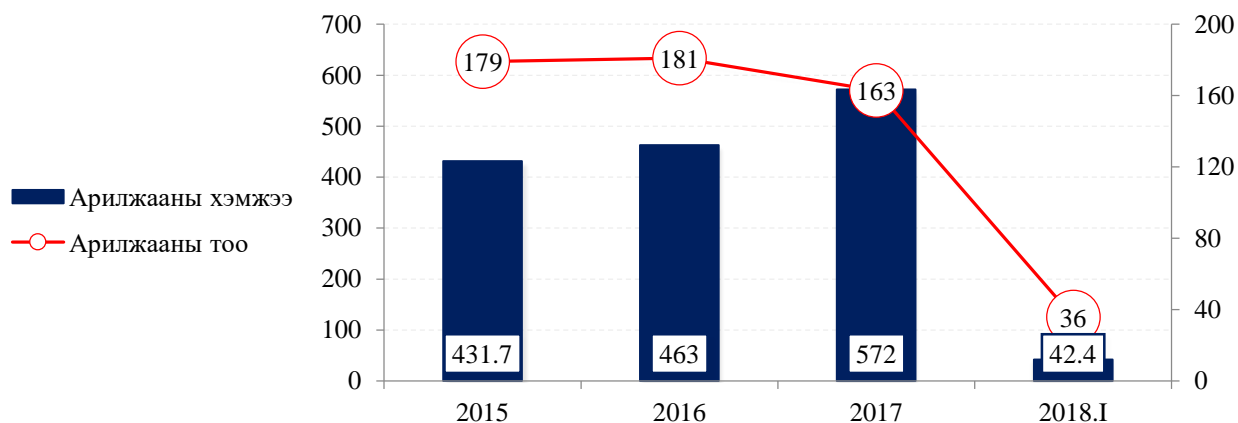
2.1.3 ХАА-Н ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН БИРЖИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

ХАА-н биржийн хөгжил: Монгол Улсын Их Хурлаас 2011 онд баталсан Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд ЗГ-ын 30 дугаар тогтоол, Төрийн өмчийн хорооны 45 дугаар тогтоол гарч “Хөдөө аж ахуйн бирж” ТӨХХК-ийг үүсгэн байгуулж төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүд болон гүйцэтгэх удирдлагыг томилсон. ХАА-н бирж нь свот болон үүсмэл гэрээний арилжааг зохион байгуулах, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх, биржийн арилжаанд оролцогчдыг сургах, мэргэшүүлэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг бөгөөд хуулиар олгогдсон чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ шударга, ил тод, нээлттэй байх зарчмыг баримталдаг.

“Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК нь анх 2013 оны 4 дүгээр сарын 05-ны өдрөөс хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эд арилжаалж эхэлсэн ба үүнээс хойш 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 2,424.4 тэрбум төгрөгийн 832 удаагийн арилжаа явуулжээ.

ХАА-н биржийн арилжаа: ХАА-н биржээр дамжин 2013 онд 403.7 тэрбум, 2014 онд 554.1 тэрбум, 2015 онд 431.7 тэрбум, 2016 онд 463 тэрбум, 2017 онд 572 тэрбум төгрөгийн арилжаа хийгдсэн байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар 42.4 тэрбум төгрөгийн арилжаа хийгдсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 11.7 тэрбум буюу 38 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.

Зураг 6. ХАА-н биржийн арилжаа /тэрбум төгрөг/

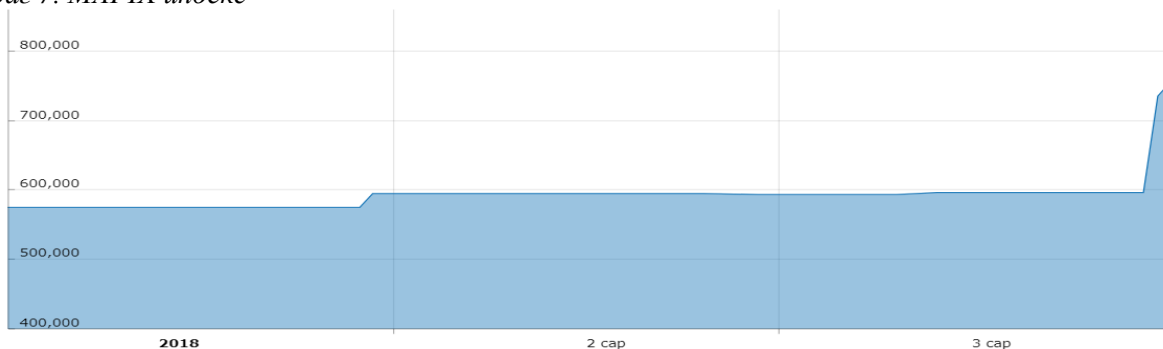

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

ХАА-н биржийн индекс: МАРИХ нь “Mongolian Agriculture Price Index” буюу “Монголын “Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК-ийн индекс” нэрийн товчлол бөгөөд биржийн индекс хэмээн ойлгож болно. Энэ нь сонгож багцалсан бүлэг барааны үнийг тусгай загвараар жигнэж тооцоолсон үнэ юм. Биржийн индекс нь сонгосон бүлэг бараа эсвэл салбар дахь барааны үнийг ерөнхий багцаар харах боломж олгодог.

Тайлант хугацаанд МАРИХ индекс 3 дугаар сарын 28-ны өдөр хамгийн дээд үзүүлэлт болох 734,754.82 нэгжид хүрсэн байсан.

Зураг 7. МАРИХ индекс

Эх сурвалж: “Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК

2.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Даатгалын зах зээлийн бүтэц: Тайлант улиралд нийт 282 даатгалын компани, даатгалын зуучлагч, даатгалын хохирол үнэлэгч, актуарч, аудитор, даатгалын компанид аудит хийх эрх бүхий компани СЗХ-ноос олгосон тусгай зөвшөөрөл, эрхийн үндсэн дээр үйл ажиллагаа явуулж байна.

Зураг 8. Даатгалын зах зээлийн бүтэц

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Даатгалын зах зээлд өнөөгийн байдлаар ердийн даатгалын 15 компани, урт хугацааны даатгалын 1 компани, давхар даатгалын 1 компани үйл ажиллагаа явуулж байна. Харин мэргэжлийн оролцогчдын хувьд 43 даатгалын зуучлагч компани байгаагаас давхар даатгалын зуучлагч 9, мөн даатгалын зуучлалын үйлчилгээ үзүүлэгч 9 банк байна. Даатгалын хохирол үнэлэгч 28 компани, 2,573 даатгалын төлөөлөгч тус тус СЗХ-ноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн дагуу үйл ажиллагаа явуулж байна.

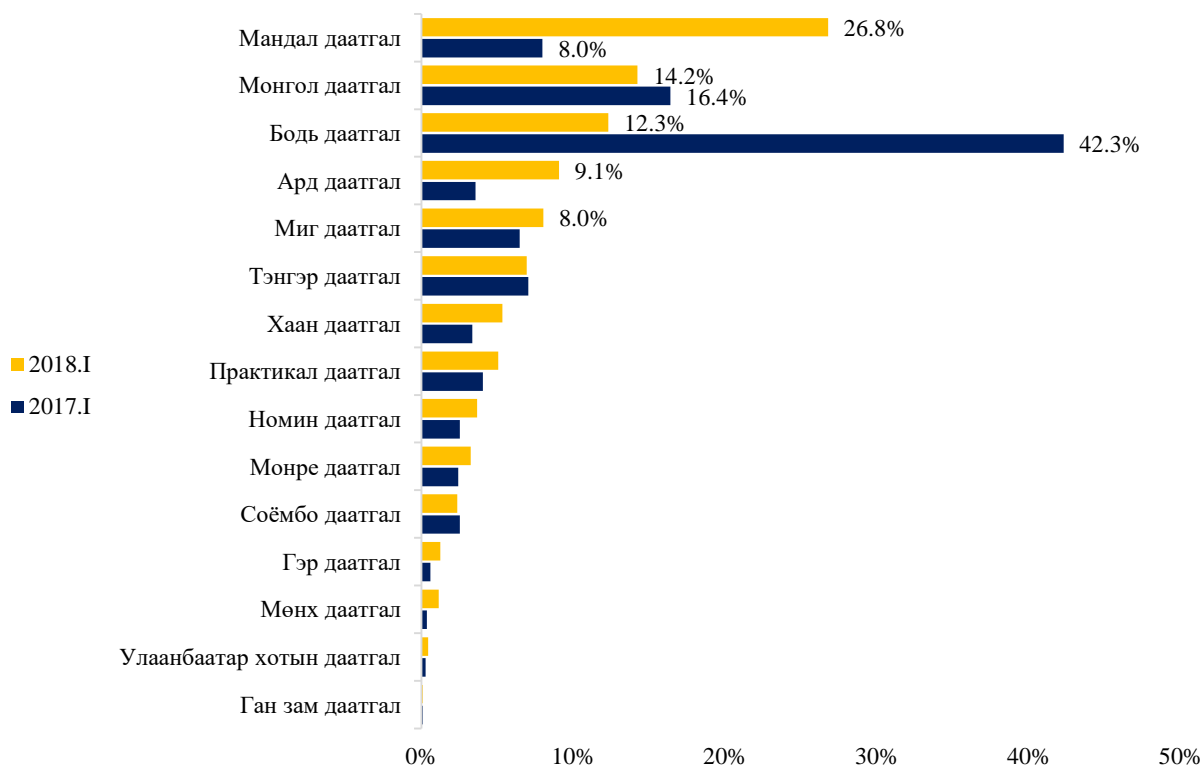
Түүнчлэн даатгалын компаниуд болон мэргэжлийн оролцогчдын нийтлэг эрх ашгийг хамгаалах зорилго бүхий, төрийн бус байгууллагууд СЗХ-той санамж бичгийн хүрээнд хамтран ажилладаг. Эдгээр холбоодыг дурдвал Албан журмын даатгагчдын холбоо, Монголын даатгагчдын холбоо, Монголын даатгалын зуучлагчдын холбоо зэрэг юм.

Даатгалын компаниуд болон мэргэжлийн оролцогчдын санхүү нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа стандартын дагуу хөтөлгөж буй эсэхэд хяналт тавих, баталгаажуулах үүднээс аудитын компаниудаас СЗХ-ноос эрх олгодог. Одоогоор 42 аудитын компани болон 130 аудитор тус эрхийг олгоод байна.

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар нэр бүхий нэг ердийн даатгалын компанийн нийт хураамжийн орлогод эзлэх хувь хэмжээ өнгөрсөн оны мөн үеэс 18.8 пунктээр өсөж 26.8 хувьд хүрэн зах зээлд хамгийн өндөр хувийг эзэлсэн байна. Түүний араас нэр бүхий 2 даатгалын компани нийт хураамжийн орлогын хэмжээгээрээ тус тус ердийн даатгалын зах зээлийн 14.2 хувь болон 12.3 хувийг эзэлж байна.

2017 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар дээр дурдсан нэр бүхий 3 даатгагчид ердийн даатгалын зах зээлийн хураамжийн орлогын 66.7 хувийг эзэлж байсан бол уг үзүүлэлт тайлант жилд 53.3 хувь болж 13.3 пунктээр бууржээ. Бусад ердийн даатгалын компаниудын хувьд зах зээлд эзлэх хураамжийн орлогын хэмжээ ойролцоо түвшинд буюу 0.1 хувиас 9.1 хувийн хооронд, дунджаар 3.9 хувь байна.

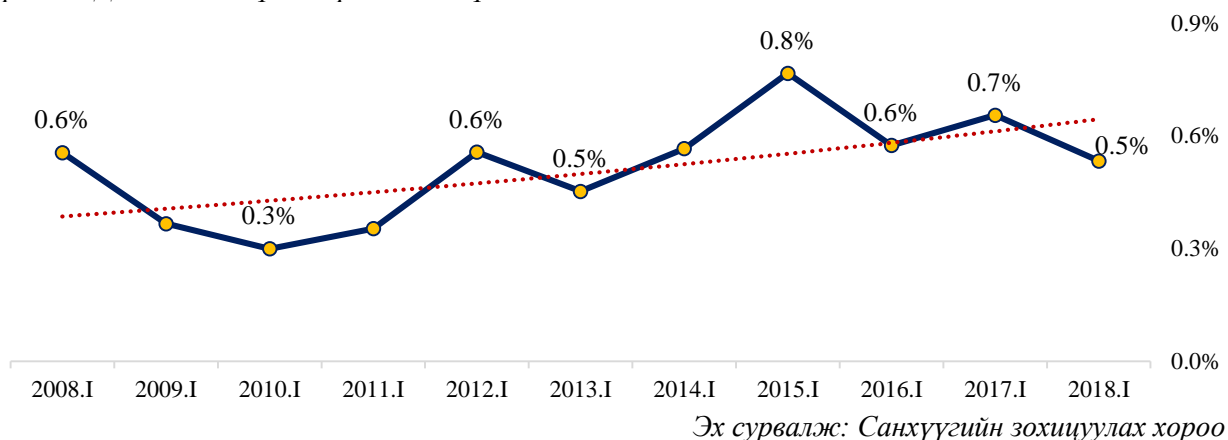
Зураг 9. Ердийн даатгалын компаниудын хураамжийн орлогын зах зээлд эзлэх хувь

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

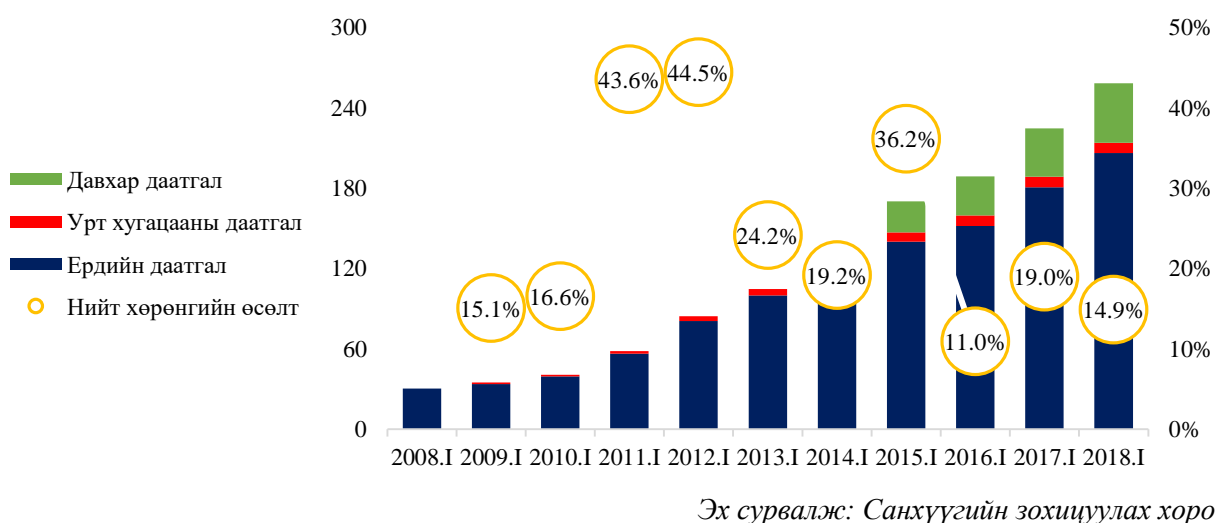
Даатгалын гүнзгийрэлтийн түвшин: Даатгалын салбарын үндсэн үзүүлэлтүүд сүүлийн жилүүдэд өсөлттэй байгаа хэдий ч салбарын хөгжлийн гол хэмжүүр болох даатгалын гүнзгийрэлт буюу ДНБ-д эзлэх хураамжийн орлогын хувь хэмжээ 0.5 хувь байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 0.2 пунктээр буурсан үзүүлэлт юм.

Зураг 10. Даатгалын гүнзгийрэлтийн түвшин

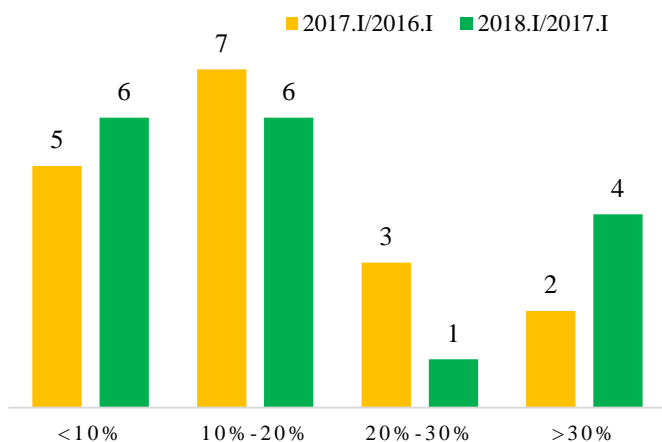
Нийт хөрөнгө: Тайлант хугацаанд нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 14.9 хувиар өсөж 258.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Давхар даатгалын компанийн нийт хөрөнгийн жилийн өсөлт бусад даатгалын төрөлтэй харьцуулахад хамгийн өндөр буюу 22.1 хувиар өсөж 44.3 тэрбум төгрөг болж, нийт хөрөнгийн 17.1 хувийг эзлэв. Ердийн даатгалын компаниудын нийт хөрөнгө 14.0 хувиар өсөж 206.2 тэрбум төгрөг болсон нь салбарын нийт хөрөнгийн 79.8 хувийг, харин урт хугацааны даатгалын компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ 2.0 хувиар өсөж 7.9 тэрбум төгрөгт хүрч, нийт хөрөнгийн 3.0 хувийг эзлэв.

Зураг 11. Даатгалын салбарын нийт хөрөнгө

Нийт даатгалын компаниудын дундаж өсөлт 2017 оны 01 дүгээр улиралд 15.7 хувь байсан бол 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар 17.8 хувь болж өссөн байна. 2017 оны 01 дүгээр улирлын дунджаас дээш хөрөнгийн өсөлттэй компанийн тоо 7 байсан бол тайлант улиралд 5 компани дунджаас дээш хөрөнгийн өсөлттэй байна.

Зураг 12. Даатгалын компанийн хөрөнгийн өсөлтийн тархалт

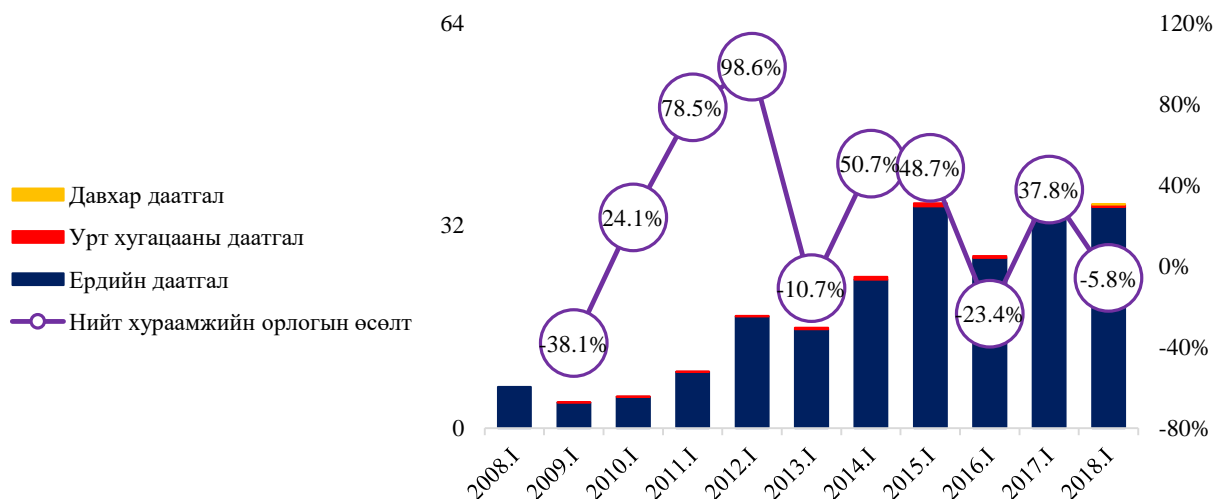
ДААТГАЛЫН КОМПАНИУД	2016/2015	2017/2016
Монре даатгал	11.3%	0.8%
Ард даатгал	2.5%	54.6%
Бодь даатгал	43.8%	-30.9%
Мөнх даатгал	1.3%	33.4%
Миг даатгал	9.7%	72.0%
Соёмбо даатгал	10.1%	1.5%
Монгол даатгал	12.6%	4.1%
Тэнгэр даатгал	35.8%	8.4%
Номин даатгал	19.8%	13.8%
Улаанбаатар хотын даатгал	0.5%	11.4%
Гэр даатгал	14.3%	15.8%
Ган зам даатгал	14.2%	11.5%
Практикал даатгал	17.0%	16.8%
Мандал даатгал	28.1%	50.8%
Хаан даатгал	22.5%	13.8%
Нэйшнл лайф даатгал	0.4%	2.0%
Хөдөө аж ахуйн давхар даатгал	23.7%	22.1%
ДУНДАЖ	15.7%	17.8%

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хураамжийн орлого: Даатгалын компаниуд энэ улиралд нийт 35.3 тэрбум төгрөгийн хураамжийн орлоготой ажиллав. Үүнээс ердийн даатгалын компаниуд 35.0 тэрбум буюу 98.9 хувийг, урт хугацааны даатгалын компани 0.4 тэрбум төгрөг буюу 1.1 хувийг, давхар даатгалын компани 2.8 сая төгрөг тус тус бүрдүүлсэн байна. 2017 оны 01 дүгээр улиралд хураамжийн орлого өмнөх үеэс 37.8 хувийн өсөлттэй байсан бол 2018 оны 01 дүгээр улиралд 5.8 хувийн бууралт үзүүлэв.

Хураамжийн орлогын төвлөрүүлэлтийг авч үзвэл даатгалын зуучлагчид 6.7 тэрбум төгрөг буюу 19.0 хувийг, даатгалын төлөөлөгчид 7.4 тэрбум төгрөг буюу 21.0 хувийг бүрдүүлсэн байна. Даатгалын зуучлагчаар дамжин орсон хураамжийн орлогын 33.6 хувийн жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал эзэлж байгаа бол төлөөлөгчөөр дамжин орсон хураамжийн орлогын 31.8 хувийг эзэлж байна.

Зураг 13. Хураамжийн орлого

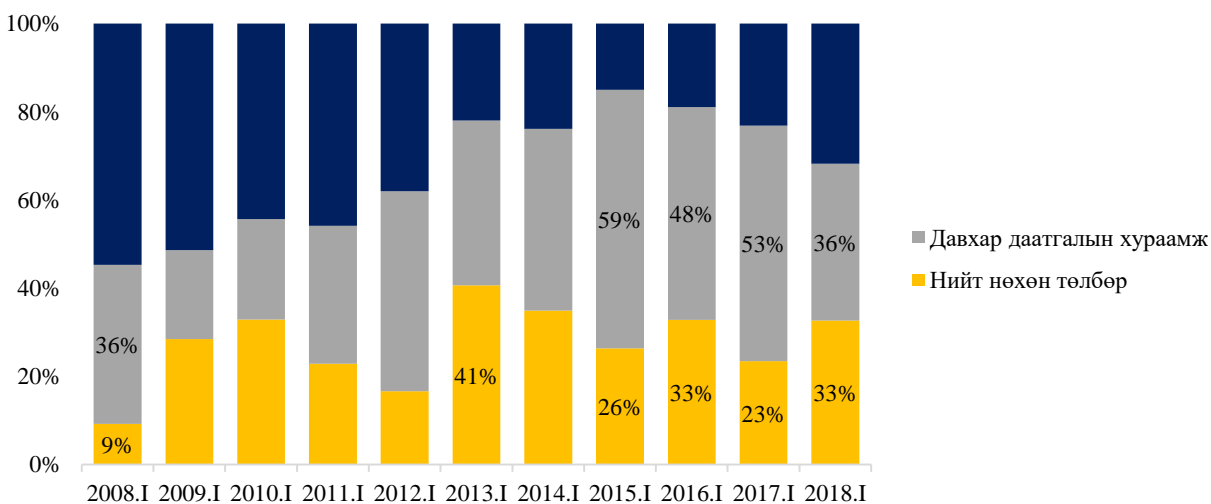

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Нөхөн төлбөр, давхар даатгалын хураамж: Даатгалын компаниудын нийт нөхөн төлбөрийн зардал тайлант улиралд 11.5 тэрбум төгрөгт хүрч, нийт хураамжийн орлогын 32.7 хувийг эзлэв. Үүнээс ердийн даатгалын компаниудын нөхөн төлбөр 11.3 тэрбум төгрөг буюу 98.2 хувийг бүрдүүлж байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад нөхөн төлбөрийн зардал 31.0 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Тайлант жилд нийт 12.6 тэрбум төгрөгийн давхар даатгалын хураамжийг шилжүүлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 37.3 хувиар буурсан үзүүлэлт бөгөөд нийт хураамжийн орлогын 35.5 хувийг эзэлж байна. Ердийн даатгалын компаниуд давхар даатгалд 12.6 тэрбум төгрөг, урт хугацааны даатгалын компани 0.01 тэрбум төгрөгийг зарцуулжээ.

Зураг 14. Нөхөн төлбөр, давхар даатгалын хураамж

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Нөөц сан: Даатгалын салбарын нийт нөөц сангийн хэмжээ тайлант жилд 125.6 тэрбум төгрөгт хүсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 19.2 хувиар өссөн үзүүлэлт байлаа.

Тайлант улиралд ердийн даатгалын компаниудын нийт нөөц сан (орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц болон нөөц сангийн нийлбэр дүн)-ийн хэмжээ 15.4 хувиар өсөж 104.2 тэрбум төгрөг, урт хугацааны даатгалын компанийн нөөц сан 2.3 хувиар буурч 1.6 тэрбум төгрөг, давхар даатгалын компанийн нөөц сан 47.3 хувиар өсөж 19.8 тэрбум төгрөг болов.

Зураг 15. Нөөц сангийн хэмжээ, өсөлт

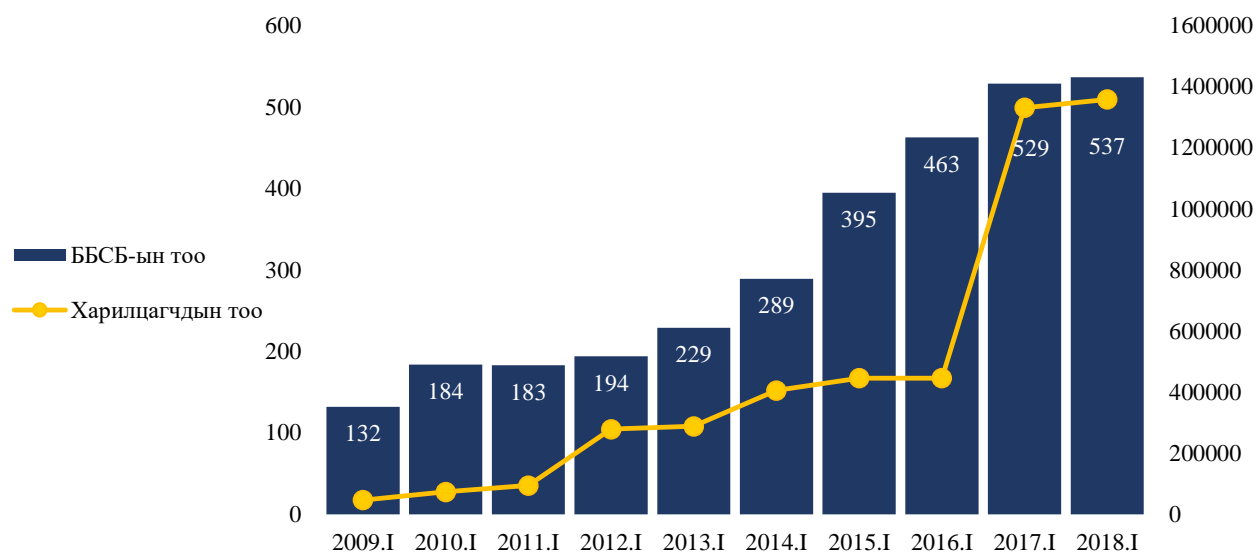
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Нөөц сангийн хөрөнгийн 50 орчим хувь нь арилжааны банкуудад хадгаламж болон хадгаламжийн сертификат хэлбэрээр байршиж байна.

2.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

ББСБ-ын тоо ба харилцагчдын тоо: 2018 оны 01 дүгээр улиралд зах зээлд үйл ажиллагаа явуулж буй ББСБ-уудын тоо 537-д хүрч өмнөх оны мөн үеэс 1.5 хувиар өслөө. Тайлант улиралд ББСБ-уудын харилцагчдын тоо 1.36 саяд хүрлээ. Харилцагчдын тооны уг өндөр үзүүлэлт нь 2017 оноос эхлэн цахим мөнгөний харилцагчдын бүртгэлийг нэмж тооцсонтой холбоотой.

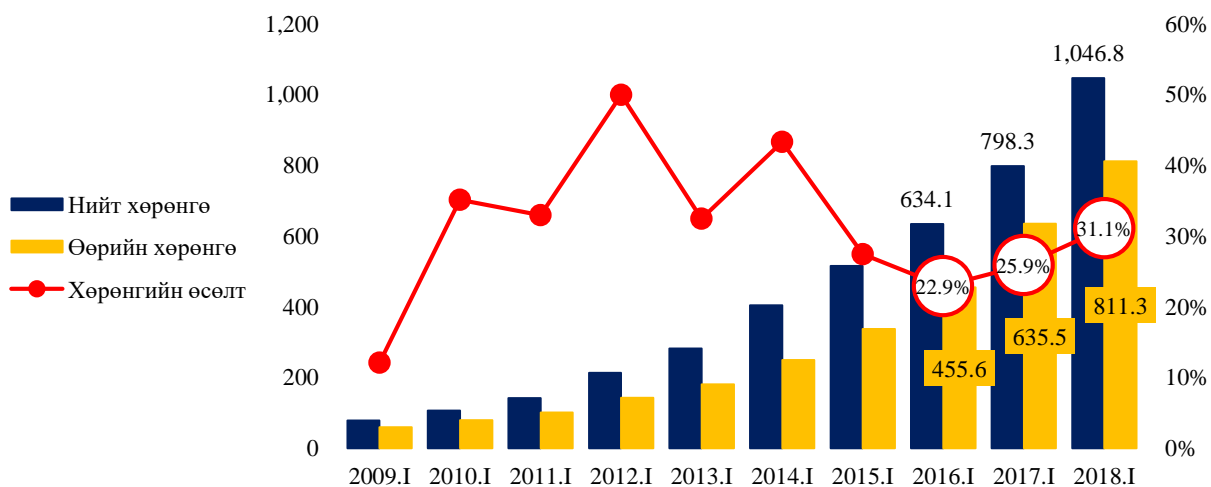
Зураг 16. ББСБ-ын тоо ба харилцагчдын тоо

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

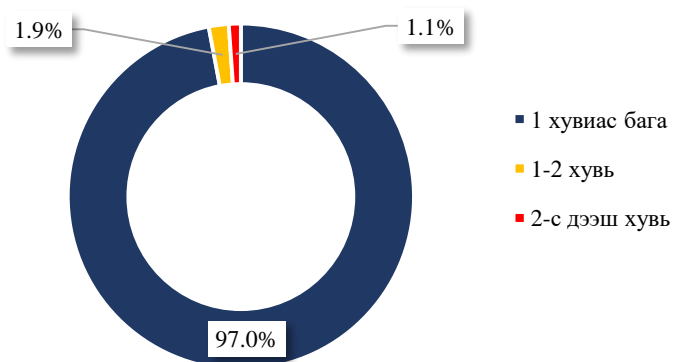
ББСБ-уудын хөрөнгө: Тайлант улиралд ББСБ-уудын нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 31.1 хувиар өсөж 1046.8 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Активын бүтцээр харвал ББСБ-уудын хөрөнгийн өсөлтийн 82.3 хувийг зээлийн өсөлт бүрдүүлж байна. Харин ББСБ-уудын өөрийн хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 27.7 хувиар өсөж 811.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн бөгөөд өөрийн хөрөнгийн өсөлтийн 77.2 хувийг хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн өсөлт бүрдүүлж байна. СЗХ-ноос 2016 оны 10 дугаар сард ББСБ-уудын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх шийдвэр гаргасан ба уг шийдвэрийг ББСБ-ууд амжилттай хэрэгжүүлж байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ББСБ-уудын нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 645.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 26.6 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.

Зураг 17. Нийт хөрөнгө ба өөрийн хөрөнгө

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зураг 18. ББСБ-уудын тоо, нийт хөрөнгийн зах зээлд эзлэх хувиар

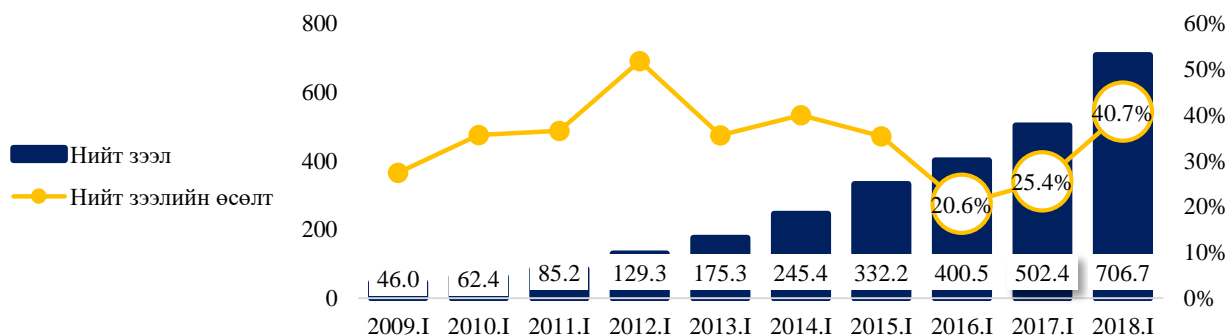

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зах зээлд үйл ажиллагаа явуулж буй нийт 537 ББСБ-ын 97.0 хувь нь нийт хөрөнгийн 1 хувиас бага хэмжээний хөрөнгийг эзэмшиж байгаа бол хөрөнгийн хэмжээ нь нийт хөрөнгийн 1-2 хувьтай тэнцүү байдаг ББСБ-ууд зах зээлийн 1.9 хувийг бүрдүүлж үлдсэн 1.1 хувь нь буюу 6 ББСБ-ын хөрөнгө нийт хөрөнгөтэй харьцуулахад 2 хувиас дээш байна. Өөрөөр хэлбэл ББСБ-уудын тоо нэмэгдэж байгаа ч хөрөнгийн хэмжээгээр зах зээлд эзлэх хувь нь ижил түвшинд байна.

ББСБ-уудын зээл: 2018 оны эхний улирлын байдлаар ББСБ-уудын нийт зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 40.7 хувиар өсөн 706.7 тэрбум төгрөгт хүрлээ. ББСБ-уудын хөрөнгийн чадавх нэмэгдэж үүнийг даган зах зээл дэх зээлийн нийлүүлэлт нэмэгдэж байна.

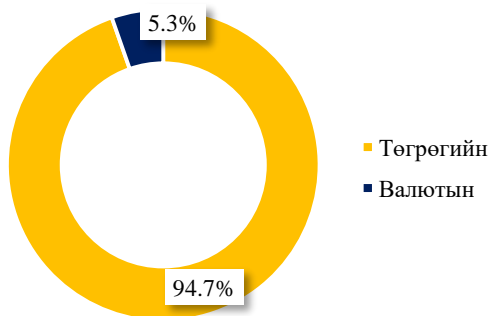
Зураг 19. Нийт зээлийн өсөлт

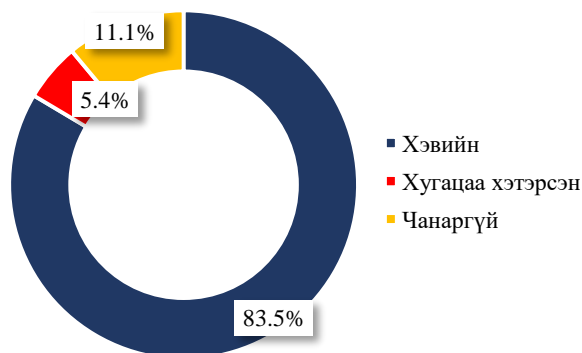
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Нийт зээлийн үлдэгдлийн 94.7 хувь нь төгрөгөөр олгосон зээл, 5.3 хувь нь валютаар олгосон зээл байна. Мөн нийт зээлийн үлдэгдлийн 83.5 хувь нь хэвийн зээл, 5.4 хувь нь хугацаа хэтэрсэн зээл, 11.1 хувь нь чанаргүй зээл байна. Чанаргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеэс 2.3 нэгжээр, өмнөх улирлаас 1.6 нэгжээр тус тус буурлаа.

Зураг 21. Зээлийн төрөл, валютаар

Зураг 20. Зээлийн төрөл, чанараар

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зээлийн зориулалт: 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар нийт 290.3 тэрбум төгрөгийн зээл олгогдож, 221.2 тэрбум төгрөгийн зээл эргэн төлөгдөж, нийт зээлийн үлдэгдэл 706.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Нийт зээлийн үлдэгдлийн 81.6 хувийг иргэнд, 18.4 хувийг хувийн хэвшилд олгосон зээлийн үлдэгдэл эзэлж байна.

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбаруудаар авч үзвэл шинээр олгосон зээлийн 54.6 хувь нь хэрэглээ, 19.4 хувь нь бөөний жижиглэн худалдааны салбар, 10.7 хувь нь барилгын салбар, 2.0 хувь нь уул уурхайн салбар, 3.1 хувь нь боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбаруудад тус тус олгогдсон байна. Нийт олгосон зээлийн эргэн төлөлтийг эдийн засгийн гол салбараар авч үзвэл хэрэглээний зээлээс 51.9 хувь нь, худалдааны салбараас 19.4 хувь нь, барилгын салбараас 10.7 хувь нь, уул уурхайн салбараас 2.0 хувь нь, боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбараас 3.1 хувь нь эргэн төлөгдсөн байна.

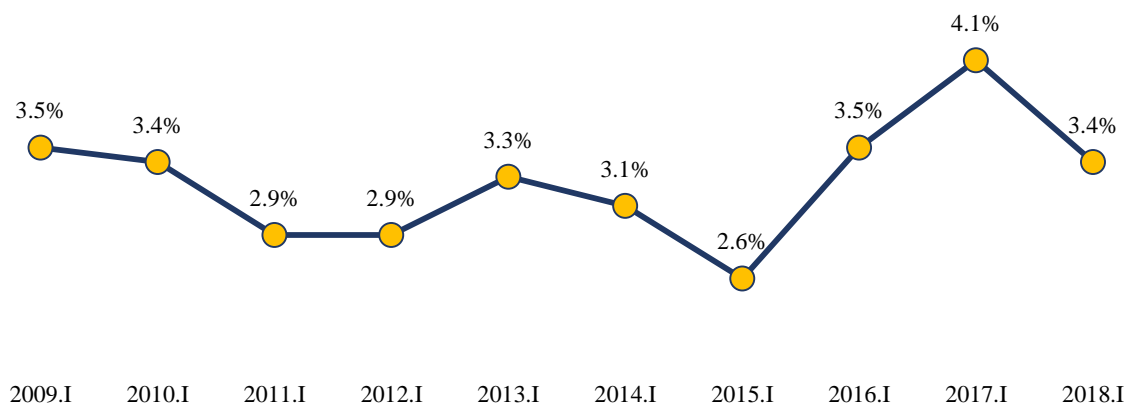
Зураг 22. Олгосон зээл, төлөгдсөн зээл, зориулалтаар

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зээлийн хүү: Тайлант улиралд ББСБ-ын жигнэсэн дундаж сарын хүү 3.4 хувь болж өмнөх оны мөн үеэс 0.7 нэгжээр буурлаа.

Зураг 23. Зээлийн хүү

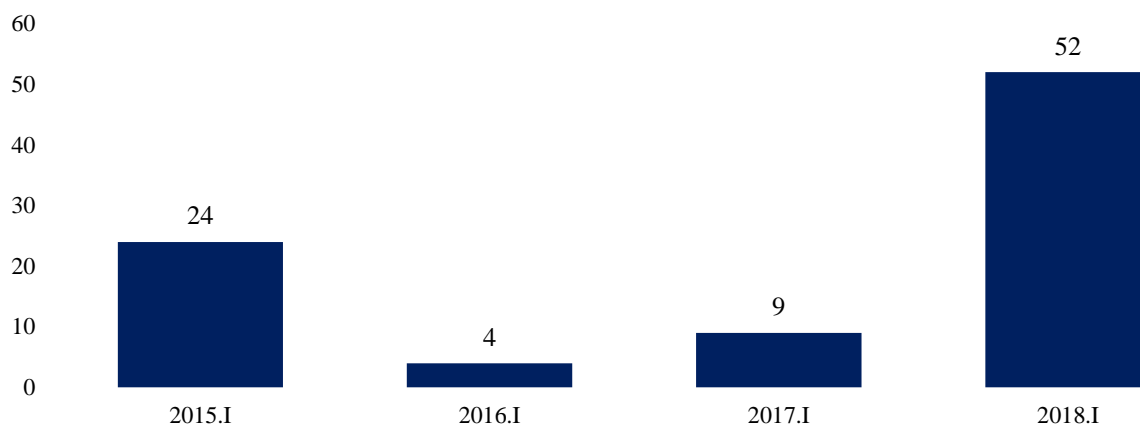

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

2.4 ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

Олгосон батлан даалтын тоо: 2018 оны 01 дүгээр улиралд Зээлийн батлан даалтын сангаас олгосон батлан даалтын тоо хэмжээ 52 болж өссөн байна. Энэ нь өмнөх оноос 43-аар өссөн үзүүлэлт юм.

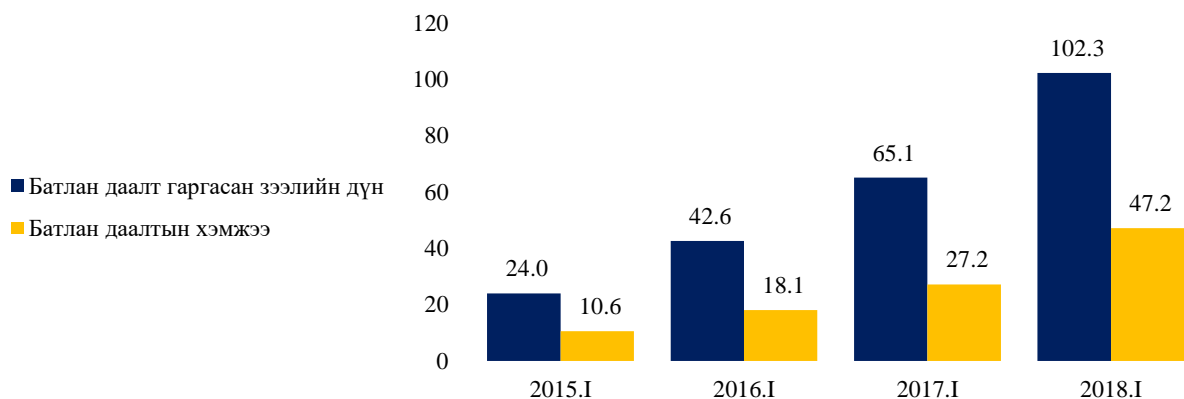
Зураг 24. Олгосон батлан даалтын тоо

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Олгосон батлан даалтын дүн: Тайлант онд зээлийн батлан даалтын сангийн олгосон батлан даалтын хэмжээ хуримтлагдсан дүнгээр өмнөх оны мөн үеэс 57.1 хувиар өсөж 47.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Нийт батлан даалт гаргасан зээлийн хэмжээ хуримтлагдсан дүнгээр 102.3 тэрбум төгрөг байна. Харин тайлант улиралд гаргасан батлан даалтын дүн 9.3 тэрбум төгрөг байна.

Зураг 25. Олгосон батлан даалтын хэмжээ /тэрбум төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Олгосон батлан даалтын хэмжээ байршлаар: 2018 оны 01 дүгээр улиралд гаргасан 52 батлан даалтын 41 нь Улаанбаатар хотод, үлдсэн 11 нь хөдөө орон нутагт олгогдсон байна. Хөдөө орон нутагт олгосон батлан даалтын 2 нь баруун бүсэд, 4 нь хангайн бүсэд, 3 нь төвийн бүсэд, 2 нь зүүн бүсэд байна.

2.5 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон хадгаламж, зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй хоршоодын тоо 2.1 хувиар өсөж, нийт гишүүдийн тоо 20.3 хувиар буюу 9,741-ээр нэмэгдэж 57,659-т хүрсэн байна. Хоршоодын салбар нэгжийн тоо өнгөрсөн онтой харьцуулахад 175 хувь буюу 14-өөр нэмэгдсэн ба үүнд хөдөө орон нутагт байгаа салбар нэгжийн тоо 14 дахин нэмэгдсэн нь жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжих, санхүүгийн хүртээмжийг дээшлүүлэх чухал алхам болж байгаа юм.

Хүснэгт 2. ХЗХ-дын статистик үзүүлэлт

№	Үзүүлэлтүүд	2017.I	2018.I	Өөрчлөлт	
		дүн	дүн	дүн	хувь
1	Нийт ХЗХ тоо	282	288	6	2.1%
	Үүнээс: Хөдөө орон нутагт	97	102	5	5.2%
2	Гишүүдийн тоо	47,918	57,659	9,741	20.3%
	Үүнээс: эмэгтэй	27,172	33,360	6,188	22.8%
3	Ажиллагсдын тоо	738	828	90	12.2%
	Үүнээс эмэгтэй	544	610	66	12.1%
4	Салбар нэгжийн тоо	8	22	14	175%
	Үүнээс: Улаанбаатар хотод	7	7	-	0%
	Үүнээс: Хөдөө орон нутагт	1	15	14	14 дахин

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зураг 26: ХЗХ-дын тоо, аймгаар

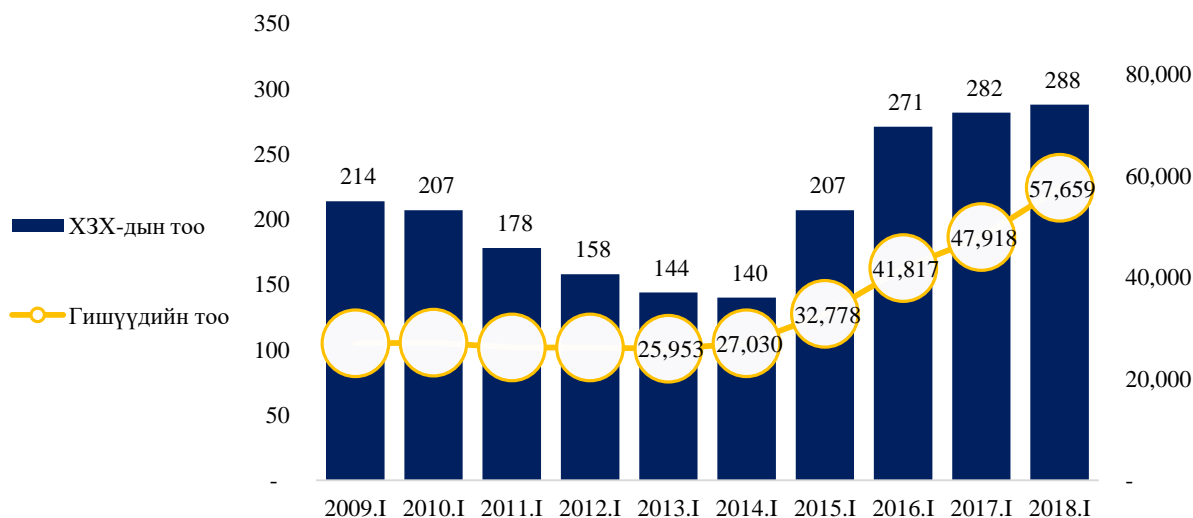

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

ХЗХ-дын тоо болон гишүүд: 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ХЗХ-дын тоо өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 2.1 хувиар өсөж нийт 288 ХЗХ тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Үүнээс, Улаанбаатар хотод 186 ХЗХ, хөдөө орон нутагт 102 ХЗХ тус тус үйл ажиллагаа явуулж байна. Газарзүйн байршлаар хөдөө орон нутгийн баруун бүсэд харьяалагдах хоршоод 2017 оны 01 дүгээр улиралд 30 ХЗХ байсан бол тайлант улиралд 20 хувиар нэмэгдэж 36 ХЗХ болсон байна.

Хадгаламж, зээлийн хоршоодын гишүүд өнгөрсөн оноос 20.3 хувиар өсөж тайлант улиралд нийт гишүүдийн 57.9 хувь нь эмэгтэй гишүүд бүртгэлтэй байна. Нийт гишүүдийн дийлэнх буюу 69.4 хувь нь нийслэл Улаанбаатар хотод, үлдсэн 30.6 хувь нь орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй ХЗХ-дод харьяалагдаж байна. Мөн газарзүйн байршлаар авч үзвэл, баруун бүсийн 5 аймгийн гишүүдийн тоо 6,622 буюу нийт аймаг, орон нутгийн гишүүдийн 37.2 хувийг эзэлж байна. Харин хангайн бүсийн хувьд гишүүдийн тоо 5,760-д хүрснээр нийт аймаг орон нутгийн гишүүдийн 32.4 хувийг эзэлсэн байна.

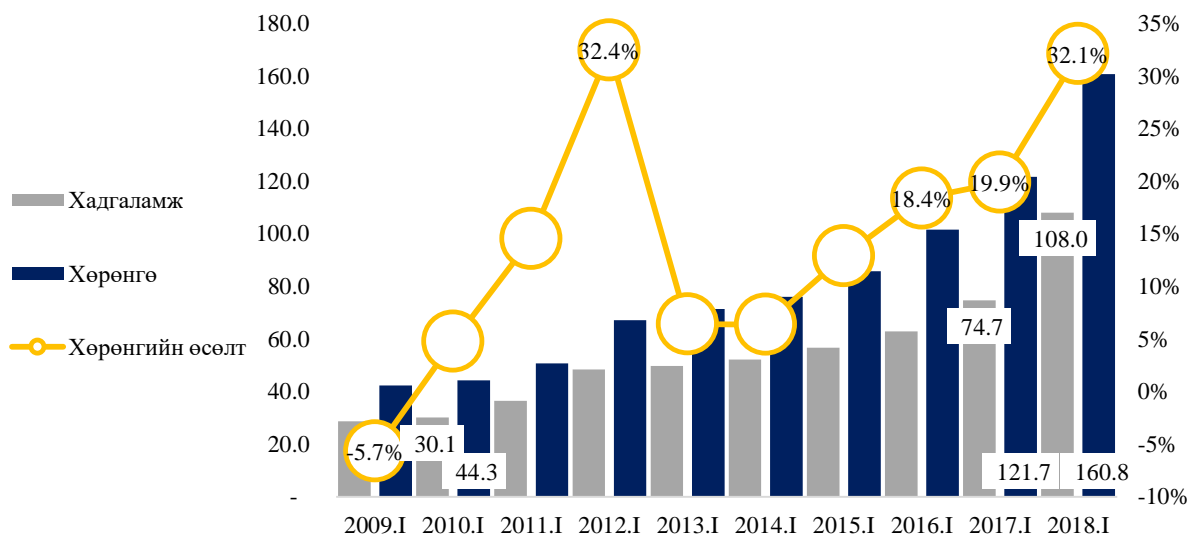
Зураг 27: ХЗХ-дын тоо болон гишүүдийн тоо

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хөрөнгийн үзүүлэлт: Тайлант улиралд нийт 160.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөтэй бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс 32.1 хувийн өсөлтийг үзүүлж сүүлийн 6 жилд анх удаагаа 30-аас дээш хувиар өссөн байгааг тодотгож байна. Хадгаламжийн хувьд мөн адил өнгөрсөн онуудтай харьцуулахад хамгийн өндөр буюу 44.7 хувийн өсөлттэй байгаа бөгөөд хадгаламжийн 96.8 хувийг хугацаатай хадгаламж, 3.2 хувийг хугацаагүй хадгаламж эзэлсэн байна.

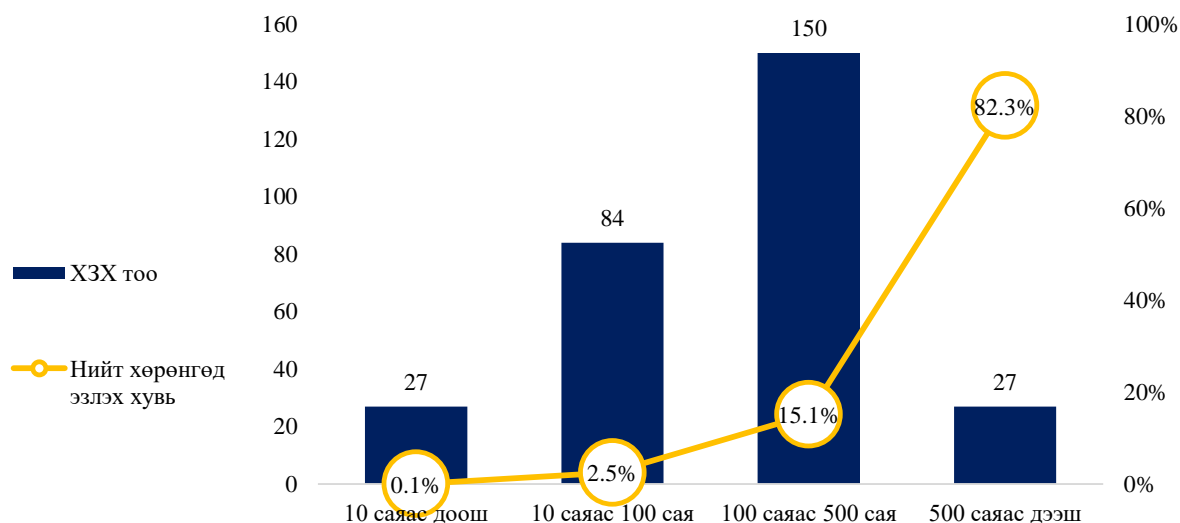
Зураг 28. Нийт эх үүсвэр ба хадгаламж /тэрбум төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Салбарын нийт хөрөнгийн 82.3 хувийг 500 сая төгрөгөөс дээш хөрөнгөтэй 27 ХЗХ эзэлж байгаа бол үлдсэн 17.7 хувийг 500 саяас доош хөрөнгөтэй 261 ХЗХ эзэлж байна.

Зураг 29. Хөрөнгийн хэмжээнд эзлэх хувь /хөрөнгийн бүлгээр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Тайлант улиралд ХЗХ-дын хувь нийлүүлсэн хөрөнгө өнгөрсөн жилээс 9.9 хувь буюу 1.3 тэрбум төгрөгөөр өсөж 14.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Хоршоологчдын өмч өнгөрсөн жилийн мөн үеэс 33.5 хувиар буюу 3.4 тэрбум төгрөгөөр өсөж 13.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба түүний бүрдэл болох нөөцийн сан 25.9 хувь, хуримтлагдсан орлого 41.6 хувийг эзэлж байна. ХЗХ-дын нийт орлого, зарлага мөн адил өндөр өсөлттэй байгаа бөгөөд илүү дэлгэрэнгүйг ашигт ажиллагаа бүлгээс харах боломжтой.

Хүснэгт 3. ХЗХ-дын актив ба пассивын ерөнхий үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлт	2017.I	2018.I	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Нийт хөрөнгө	121.7	160.8	39.1	32.1%
Нийт зээл	96.7	117.9	21.2	21.9%
Хэвийн зээл	87.2	107.0	19.8	22.7%
Хугацаа хэтэрсэн зээл	5.0	4.3	(0.7)	-14.0%
Чанаргүй зээл	4.5	6.7	2.2	48.9%
Хэвийн бус зээл	1.3	4.2	2.9	223.1%
Эргэлзээтэй зээл	0.9	1.2	0.3	33.3%
Муу зээл	2.2	1.3	(0.9)	-40.9%
Хадгаламж	74.7	108.0	33.3	44.6%
Хугацаагүй	2.3	3.4	1.1	47.8%
Хугацаатай	72.4	104.6	32.2	44.5%
Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө	13.4	14.7	1.3	9.7%
Хоршоологчдын өмч	10.0	13.4	3.4	33.5%
Нийт орлого	6.9	9.8	2.9	42.0%
Нийт зарлага	6.5	9.3	2.8	43.1%
Нийт ашиг	0.48	0.46	(0.02)	-4.2%

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Ш. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

3.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Зохицуулалттай этгээдүүд: 53 ҮЦК болон тэдгээрийн салбар төлөөлөгч болох 16 ҮЦК, нийтдээ 68 ҮЦК-ийн газарзүйн байршлын тархалтыг харууллаа. Нийт ҮЦК-ийн салбаруудаас 15 нь хөдөө орон нутагт байршиж байгаа ба төвийн бүсэд 4, говийн бүсэд 3, хангайн бүсэд 6, баруун бүсэд 2 байна. Харин үлдсэн 1 салбар болон 53 ҮЦК нь Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Зураг 30. ҮЦК-ын байршлын тархалт

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Дэлхийн банкнаас хүртээмжтэй байдлыг зах зээлийн үнэлгээгээрээ эхний 10-т жагсаж буй компаниуд, арилжааны гүйлгээгээрээ эхний 10-т жагсаж буй компаниуд, эхний 10-т жагсах компаниудын хувьцааны төвлөрөл, Херфиндаль-Хиршманы индекс (ННІ) индекс зэрэг үзүүлэлтүүдээр хэмждэг байна. Харин бондын зах зээлийн хүртээмжтэй байдлыг бонд гаргагчийн тоо, бүртгэлтэй бондын тоо болон шинээр бүртгэгдсэн бондын тоо, мөн гадны этгээдийн дотоодын валютаар гаргасан бонд зэрэг үзүүлэлтээр тооцдог байна.

Дээрх үзүүлэлтүүдээс тайлант улиралд хувьцааны зах зээлийн хувьд зах зээлийн үнэлгээгээрээ эхний 10-т жагсаж буй компаниуд, эхний 10-т жагсах компаниудын хувьцааны төвлөрөл, ННІ индекс, мөн нэмэлтээр үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжид хадгалагдаж буй үнэт цаас зэрэг үзүүлэлтүүдийг тооцон гаргасан бол бондын зах зээлийн хувьд үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжид бүртгэлтэй бондын мэдээллийг тооцон харууллаа.

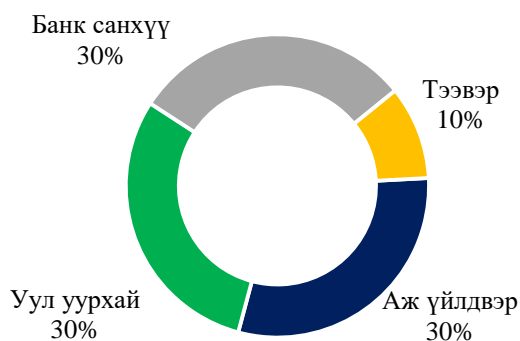
Топ 10 ХК-ын төвлөрөл (зах зээлийн үнэлгээгээр): 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар зах зээлийн үнэлгээний 78.3 хувийг 10 компани бүрдүүлсэн бөгөөд эдгээр компаниудын ихэнх нь уул уурхай, аж үйлдвэрлэл, банк санхүүгийн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байна.

Хүснэгт 4. 33Ү өндөр 10 компани /тэрбум төгрөг/

№	Компанийн нэр	Зах зээлийн үнэлгээ	№	Компанийн нэр	Зах зээлийн үнэлгээ
1	АПУ	688.9	6	Монгол шуудан	57.9
2	Таван толгой	609.9	7	УБ-БҮК	54.6
3	МИК холдинг	233.8	8	Багануур	44.9
4	Говь	183.2	9	Евроазиа капитал холдинг	40.1
5	Сүү	79.4	10	ЛэндМН ББСБ	37.0

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зураг 31. 33Ү өндөр 10 компани /салбараар/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Эдгээр зах зээлийн үнэлгээ өндөртэй 10 компанийг үйл ажиллагаа явуулж буй салбараар нь ангилан Зураг 11-т харуулав. Эдгээр 10 компаниудын 3 нь уул уурхайн салбарт, 3 нь банк санхүүгийн салбарт, 3 нь аж үйлдвэрийн салбарт, үлдсэн 1 нь тээврийн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байна.

Хувьцааны төвлөрөл: Аливаа хувьцаат компанийн нийтэд арилжаалагдаж буй хувьцааны дийлэнх хувь нь цөөн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн гарт байхыг хувьцааны төвлөрөл гэнэ. Компанийн нийт гаргасан хувьцааны 5 хувиас дээш хувьцааг эзэмшдэг бол том хувьцаа эзэмшигч болдог бол 5 хувиас доошийг эзэмшдэг бол жижиг хувьцаа эзэмшигч болдог байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар 33Ү-ээр эхний 10-т жагсаж буй компаниудын хүрээнд хувьцааны төвлөрлийг тооцож үзэхэд нийт хувьцаа эзэмшигчдийн 0.1 хувь нь буюу том хувьцаа эзэмшигчид нийт гаргасан хувьцааны 88.1 хувийг эзэмшиж байгаа бол үлдсэн 99.9 хувь нь буюу жижиг хувьцаа эзэмшигчид нийт хувьцааны 11.9 хувийг эзэмшиж байна.

Зураг 32. 33У өндөр 10 ХК-ийн хувьцааны төвлөрөл

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хувьцааны төвлөрөлтэй байгаа нь гадны хөрөнгө оруулагчдад 2 талын үр дагварыг бий болгодог. Нэгдүгээрт, нийт хувьцааны ихэнх хувь нь цөөн хувьцаа эзэмшигчдийн гарт төвлөрч байгаа нь бусад хөрөнгө оруулагчдад маш бага хувь ногдуулдаг бөгөөд энэ нь хөрвөх чадварыг бууруулж, бусад хөрөнгө оруулагчдад компанийн үйл ажиллагааг хянахад саад тотгорыг бий болгодог байна.

Бүртгэлтэй хувьцаа: Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжинд 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар нийт 321 ХК-ийн 1,4 их наяд төгрөгийн зах зээлийн үнэлгээ бүхий 31,442,754,070 ширхэг үнэт цаас хадгалагдаж байна. Үүнээс: Нээлтэй ХК-ийн бүртгэлд 313 ХК-ийн 11,150,183,335 ширхэг хувьцаа, үүнээс төрийн өмчтэй 34 ХК-ийн 3,018,286,596 ширхэг хувьцаа, орон нутгийн өмчтэй 9 ХК-ийн 29,045,916 ширхэг хувьцаа хадгалагдаж байна. Хаалттай ХК-ийн бүртгэлд 7 ХК-ийн 5,292,570,258 ширхэг хувьцаа хадгалагдаж байна.

Хүснэгт 5. УЦТХТ-д бүртгэлтэй хувьцаа /мянган ширхэг/

Үзүүлэлт	2015 он	2016 он	2017 он	2018.I
1. Бүртгэлтэй хувьцаа				
Төрийн мэдлийн бус хувьцаа	2,809,930	4,160,854	4,629,533	8,102,851
Төрийн мэдлийн хувьцаа	2,246,316	2,818,124	2,818,124	3,018,287
Орон нутгийн оролцоотой	29,046	29,046	29,046	29,046
Нийт	5,085,292	7,008,024	7,476,703	11,150,184
2. Биржийн бус зах зээлд бүртгэлтэй үнэт цаас				
Эрдэнэс Тавантолгой /Иргэн/	2,558,176	2,212,224	2,212,224	2,212,224
Эрдэнэс Тавантолгой /ААН/	5,139	5,203	7,065	7,065
Эрдэнэс Тавантолгой /Төр/	12,436,685	12,782,573	-	-
Эрдэнэс Тавантолгой /"Эрдэнэс Монгол" ХХК/	-	-	9,780,711	9,780,711
Эрдэнэс Тавантолгой /Арилжигдаагүй үлдэгдэл/	-	-	3,000,000	3,000,000
НИЙТ	15,000,000	150,000,000	15,000,000	15,000,000
Хаалттай ХК	172,753	174,958	5,214,500	5,292,570
НИЙТ	172,753	174,958	5,214,500	5,292,570

Эх сурвалж: "Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв" ХХК

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 5 дугаар сарын 30-ны өдрийн 154 дугаар тогтоолд заасны дагуу төвлөрсөн хадгаламжид бүртгэлтэй “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн нийт 15,000,000,000 ширхэг хувьцааны төрийн мэдлийн 9,780,711,099 ширхэг хувьцааг “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн эзэмшилд шилжүүлж, 20 хувь буюу 3,000,000,000 ширхэг хувьцааг арилжигдаагүй үлдэгдлээр бүртгэсэн. Мөн 7 хаалттай ХК-ийн 5,292,570,258 ширхэг хувьцаа бүртгэлтэй байна.

Бүртгэлтэй бонд: Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжид 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар нийт 33 төрлийн 27,391,830 ширхэг компанийн бонд, 124 төрлийн 3,363,712 ширхэг Засгийн газрын бонд бүртгэлтэй байна. Үүнээс 28 төрлийн 27,098,866 ширхэг хөрөнгөөр баталгаажсан бонд, 52 төрлийн 1,115,408 ширхэг Засгийн газрын бонд нь биржийн бус зах зээл буюу хаалттай хэлбэрээр бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 6. ҮЦТХТ-д бүртгэлтэй бонд /мянган ширхэг/

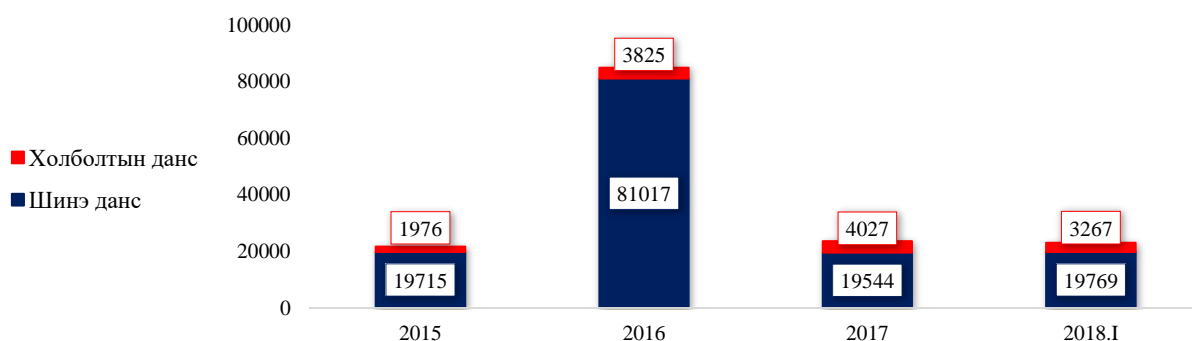
Үзүүлэлт	2015 он	2016 он	2017 он	2018.I
1. Бүртгэлтэй үнэт цаас				
Засгийн газрын бонд	2,415	2,808	3,567	2,248
Компанийн бонд	283	233	293	293
НИЙТ	2,698	3,041	3,860	2,541
2. Биржийн бус зах зээлд бүртгэлтэй үнэт цаас				
Компанийн бонд	20,668	21,870	29,679	27,099
Засгийн газрын бонд	2,314	3,725	1,988	1,115
НИЙТ	22,982	25,595	31,667	28,214

Эх сурвалж: “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК

Данс эзэмшигчид: Үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлийн арилжаа эхэлснээс хойш төвлөрсөн хадгаламжид өссөн дүнгээр нийт 925,885 данс, 146,511 холболтын данс нээгдсэн. Нийт дансыг бүтцээр нь үзвэл 920,946 дотоодын иргэн, 2,099 гадаадын иргэн, 2,650 дотоодын аж ахуйн нэгж, 190 гадаадын аж ахуйн нэгжийн данс тус тус байна.

Тайлант хугацаанд үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжид нийт 19,769 данс шинээр нээгдсэнээс 19,714 нь дотоодын иргэн, 26 нь гадаадын иргэн, 26 нь дотоодын аж ахуйн нэгж, 3 гадаадын аж ахуйн нэгжийн данс тус тус эзэлж байна.

Зураг 33. Шинээр нээгдсэн данс

Эх сурвалж: “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК

3.1.1 ХАА-Н ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар “Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК-ийн гишүүн 13 брокерын компани Хорооноос тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Тэдгээрээс 4 брокер хөдөө орон нутагт байрладаг ба баруун бүсэд 2, зүүн бүсэд 1, төвийн бүсэд 1 брокер тус тус үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Харин үлдсэн 9 брокер Улаанбаатар хотод төвлөрөн ажилладаг байна.

Зураг 34. Хөдөө орон нутаг дахь брокеруудын байршил

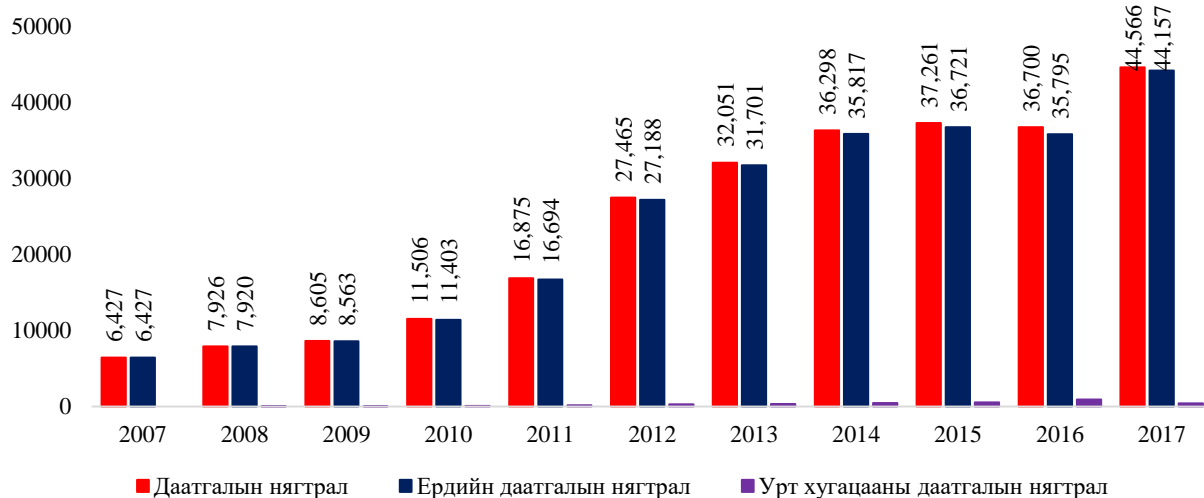

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

3.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Даатгалын нягтарлын үзүүлэлт буюу нэг хүнд ногдох хураамжийн орлогын харьцаа нь салбарын хүртээмж, эрэлтийг илэрхийлдэг. Хүн амын тоог жилд нэг удаа тооцдог тул даатгалын нягтралыг улирлаар тооцох боломжгүй байдаг.

Зураг 35. Даатгалын нягтрал /төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

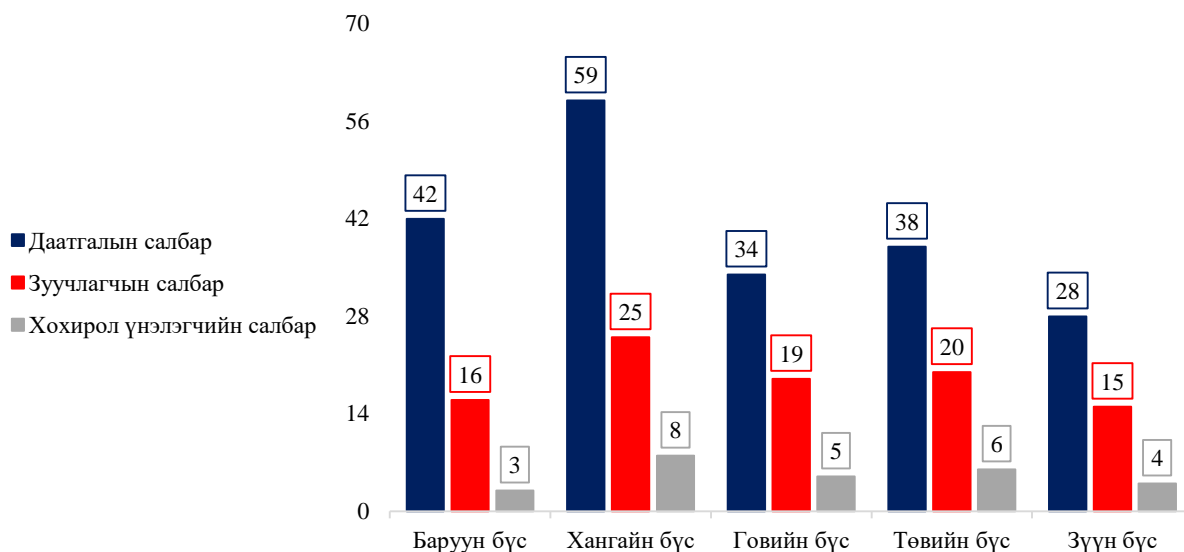
2016 оны жилийн эцэст нэг хүнд ногдох даатгалын хураамжийн хэмжээ 36,700.1 төгрөг байсан бол 2017 оны жилийн эцэст 7,865.8 төгрөгөөр буюу 21.4 хувиар өсөж 44,565.9 төгрөгт хүрчээ. Хураамжийн орлогын өсөлт хүн амын өсөлтөөс илүү байсан нь тус өсөлтөнд нөлөөлөв.

Даатгалын нягтралыг ангиллаар авч үзвэл, нэг хүнд ногдох ердийн даатгалын хураамж 23.4 хувиар өсөж 44,157.3 төгрөг болсон бол урт хугацааны даатгалын хураамж 54.9 хувиар буурч 408.6 төгрөгт хүрсэн байна.

Даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын салбар нэгж: Даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг илэрхийлэгч өөр нэгэн үзүүлэлт нь даатгалын компанийн салбар, зуучлагчдын тоо юм. Даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч компаниудын 510 салбар, 22 төлөөлөгчийн газар Улаанбаатар хот, 21 аймаг болон БНХАУ, БНСУ-д байршиж байна.

Эдгээр салбар, төлөөлөгчийн газрыг бүсээр ангилан харвал хангайн бүсэд хамгийн их буюу 92, төвийн бүсэд 64, баруун бүсэд 61, говийн бүсэд 58, зүүн бүсэд хамгийн бага буюу 47 салбар, төлөөлөгчийн нэгж тус тус үйл ажиллагаа явуулж байна.

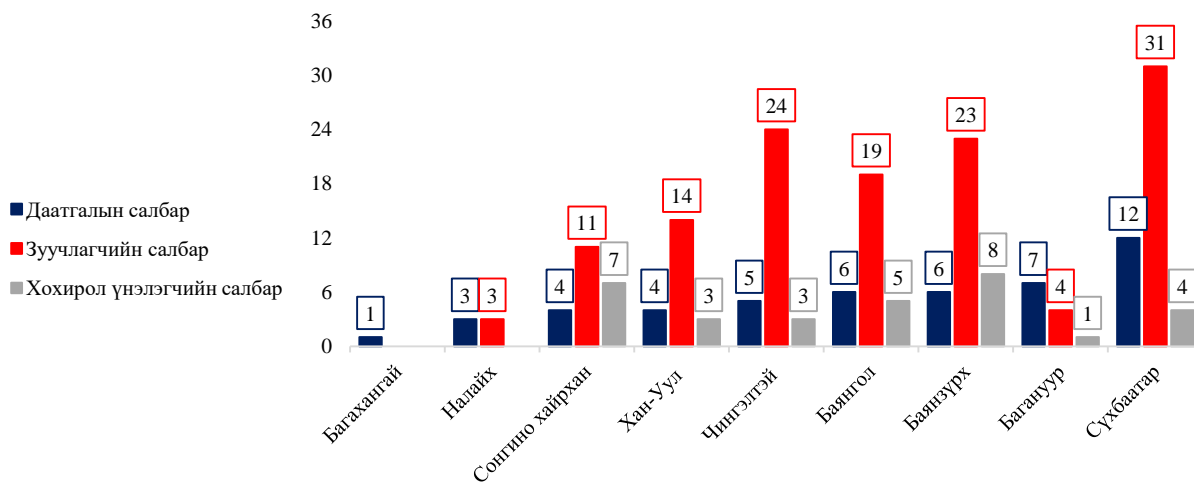
Зураг 36. Даатгалын компани, Зуучлагч, Хохирол үнэлэгч компаниудын салбар, төлөөлөгчийн байршил

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Тайлант хугацаанд Улаанбаатар хотын нийт дүүрэгт даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч компанийн 208 салбар, төлөөлөгчийн газар бүртгэгдэв. Нийт салбар нэгжийн 91 хувь нь төвийн 6 дүүрэгт төвлөрсөн байна.

Зураг 37. Даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч компаниудын салбар, төлөөлөгчийн газрын байршил /Дүүргээр/

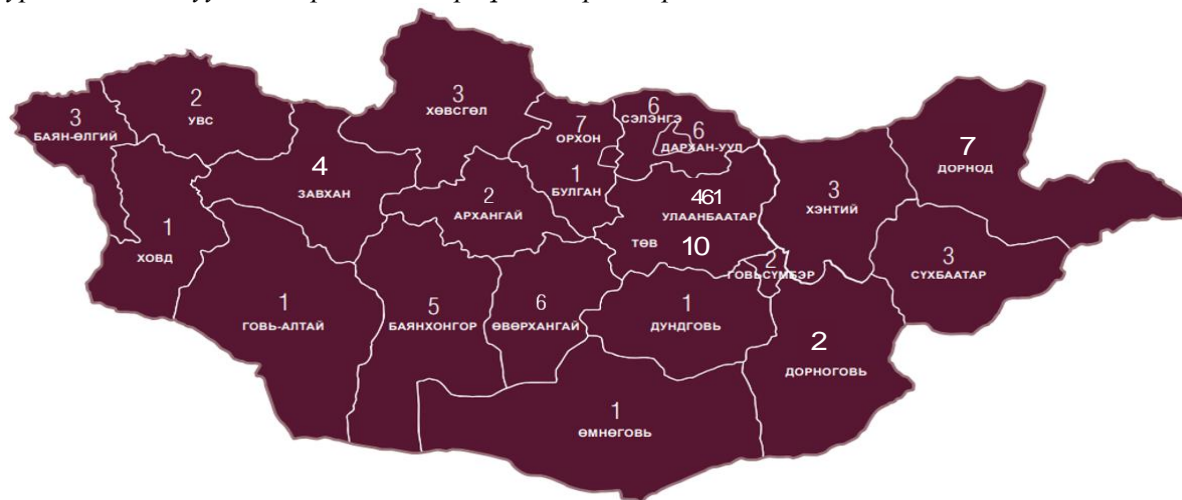
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

3.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

ББСБ-уудын тархалт: Улсын хэмжээнд нийт 537 ББСБ үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас 85.8 хувь буюу 461 нь Улаанбаатар хотод үлдсэн 14.2 хувь буюу 76 нь хөдөө орон нутагт

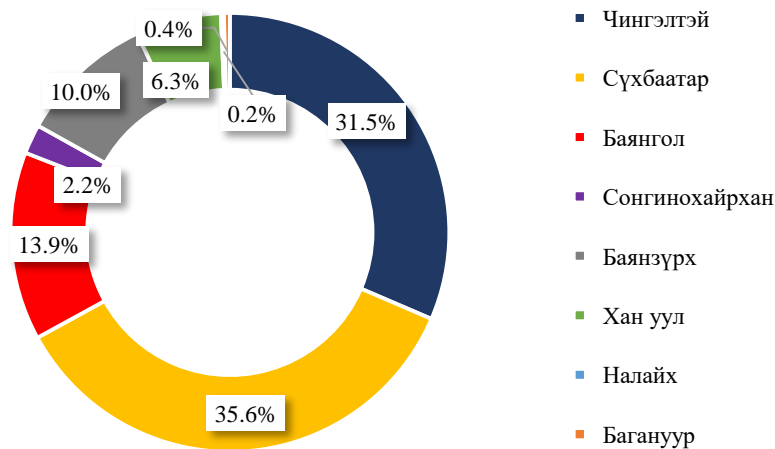
үйл ажиллагаа явуулж байна. Монгол Улсын 21 аймагт бүгдэд нь ББСБ-ууд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Зураг 38. ББСБ-уудын тархалт, газар зүйн байршлаар

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зураг 39. ББСБ-уудын тархалт, дүүргээр

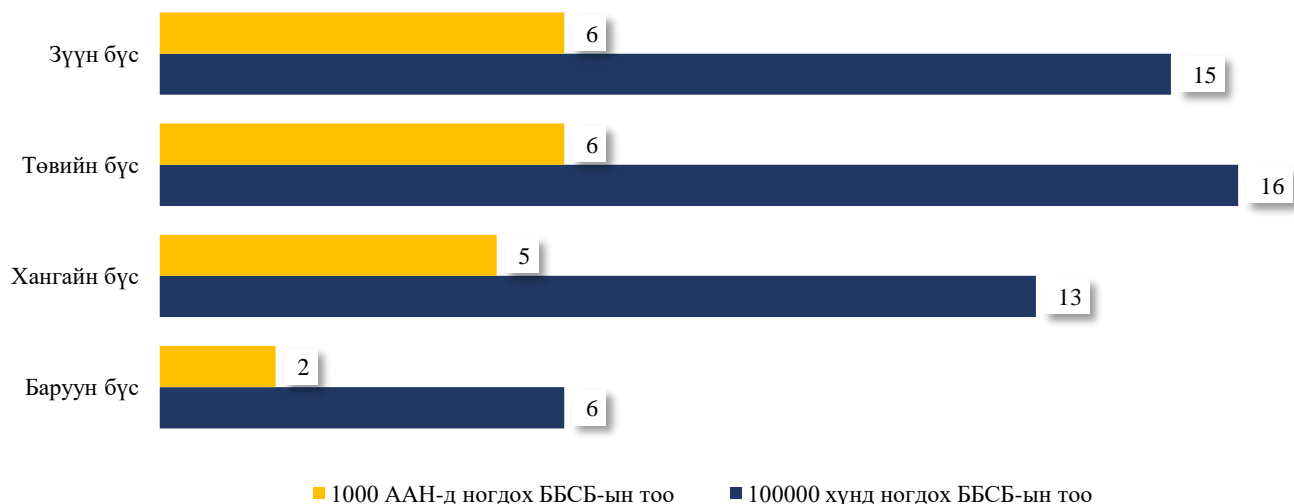

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж буй 461 ББСБ-ын 31.5 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, 35.6 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, 13.9 хувь нь Баянгол дүүрэгт, 2.2 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 10.0 хувь нь Баянзүрх дүүрэгт, 6.3 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт, 0.2 хувь нь Налайх дүүрэгт, 0.4 хувь нь Багануур дүүрэгт байрладаг бол одоогоор Багахангай дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулдаг ББСБ хараахан байхгүй байна.

ББСБ-уудын хүртээмж газар зүйн байршлаар: Монгол Улсын хэмжээнд 18-64 насны 100,000 иргэнд 38 ББСБ, 1000 ААН-д 9 ББСБ ногдож байна. Орон нутгийн хэмжээнд уг харьцаа 13, 5 байгаа ба 18-64 насны 100,000 иргэн, 1000 ААН-д ногдох ББСБ-ын тоогоор Төвийн бүс тэргүүлж байна.

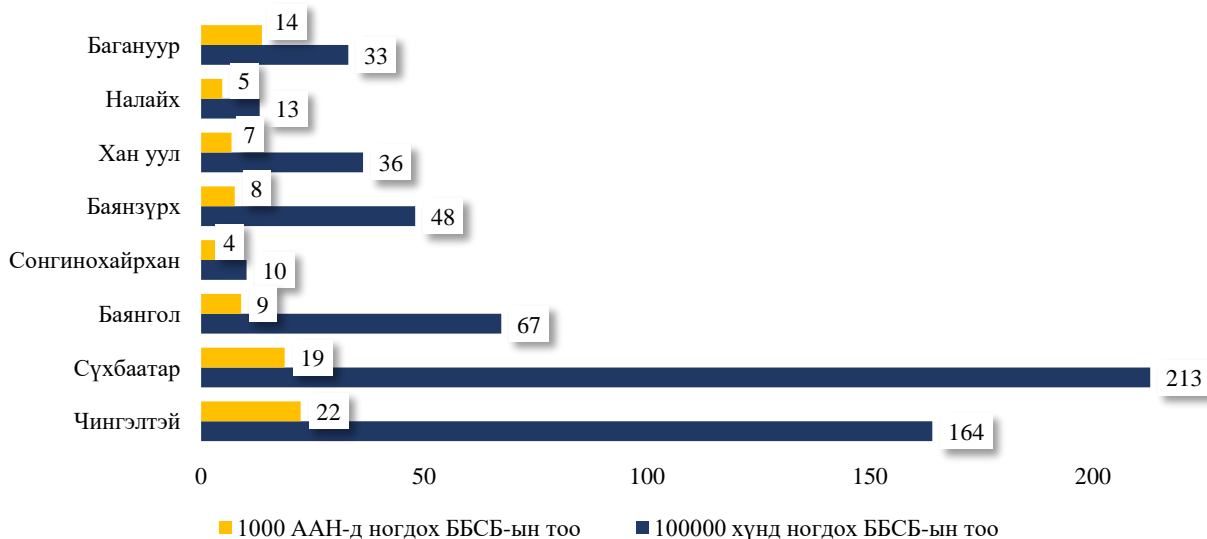
Зураг 40. ББСБ-уудын хүртээмж, бүсээр

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Улаанбаатар хотын хэмжээнд 18-64 насны 100,000 хүнд ногдох ББСБ-ын тоо 70, 1000 ААН-д ногдох ББСБ-ын тоо 12 байна. Уг харьцаа Сүхбаатар, Чингэлтэй дүүргүүдэд хамгийн өндөр дүнтэй байна.

Зураг 41. ББСБ-уудын хүртээмж, дүүргээр

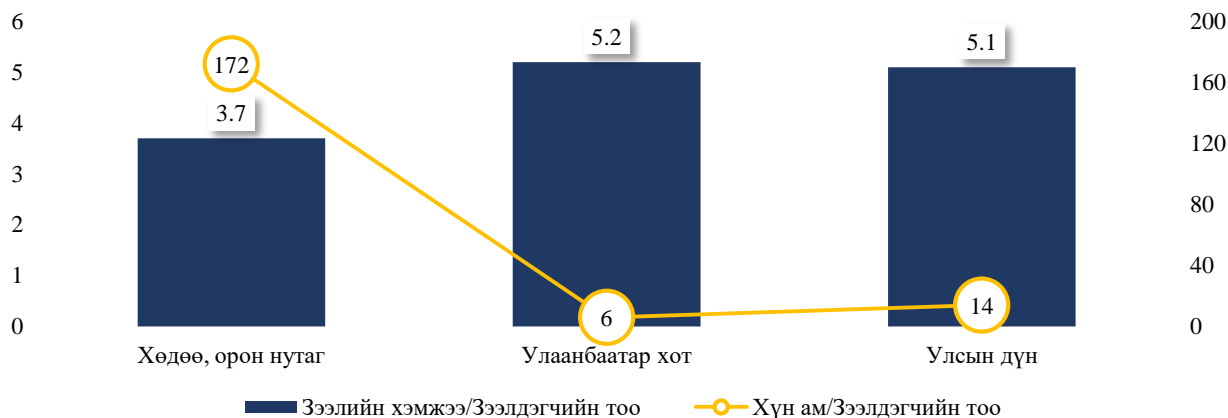

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зээлийн үйлчилгээний тархалт: ББСБ-уудын зээлийн үйлчилгээний хүртээмж нэмэгдэж зээлдэгчдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 28 хувиар нэмэгдэж 137.5 мянгад хүрлээ. Зээлдэгчдийн тоог эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам буюу 18-64 насны хүн амын тоонд харьцуулсан дүн 14 байна. Өөрөөр хэлбэл улсын хэмжээнд 18-64 насны 14 хүн тутмын 1 нь ББСБ-аас зээл авсан байна. Харин орон нутагт уг харьцаа 172, Улаанбаатар хотын хэмжээнд 6 байна.

Монгол Улсын хэмжээнд ББСБ-аас зээл авсан нэг зээлдэгч дунджаар 5.1 сая төгрөгийн зээлтэй байгаа бол хөдөө орон нутагт нэг зээлдэгч дунджаар 3.7 сая төгрөгийн зээлтэй, Улаанбаатар хотын нэг зээлдэгч дунджаар 5.2 сая төгрөгийн зээлтэй байна.

Зураг 42. Зээлийн үйлчилгээний хүртээмж, байрилаар /мянган төгрөг/

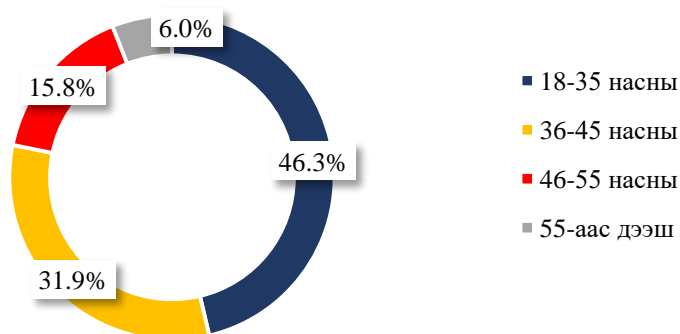

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

ББСБ-уудын хүртээмж хүн амын үзүүлэлтээр: ББСБ-уудын хүртээмж хүйсийн хувьд харьцангуй тэнцвэртэй буюу нийт харилцагчдын 50.2 хувь нь эмэгтэй, 49.8 хувь нь эрэгтэй харилцагчид байна.

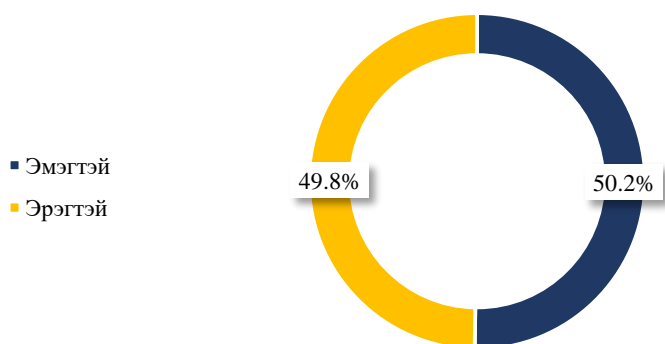
ББСБ-уудын нийт зээлдэгчдийн 46.3 хувь нь 18-35 насны хүмүүс, 31.9 хувь нь 36-45 насны хүмүүс, 15.8 хувь нь 46-55 насны хүмүүс, 6.0 хувь нь 55-аас дээш насны хүмүүс байна. Зээлдэгчдийн насны бүлгээс харахад 18-45 насны хүмүүсийн зээл авах хандлага хамгийн өндөр буюу нийт зээлдэгчдийн 80 орчим хувийг бүрдүүлж байна.

Зураг 43. ББСБ-уудын зээлдэгчид, насны бүлгээр

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зураг 44. ББСБ-уудын харилцагчид, хүйсээр

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

3.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Тайлант улиралд Монгол Улсын газар нутгийн хэмжээнд тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа нийт хоршоодын 186 нь нийслэл Улаанбаатар хотод, 102 ХЗХ нь хөдөө, орон нутагт бүртгэлтэй байна.

Нийт хөдөө орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй хоршоодын 35.3 хувь нь баруун бүсэд, 12.8 хувь нь зүүн бүсэд, 28.4 хувь нь хангайн бүсэд, 14.7 хувь нь говийн бүсэд, үлдсэн 8.8 хувь нь төвийн бүсэд байршиж байна. Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж буй 186 ХЗХ-ны 91.9 хувь нь төвийн зургаан дүүрэгт, 8.1 хувь нь алслагдсан гурван дүүрэгт байна.

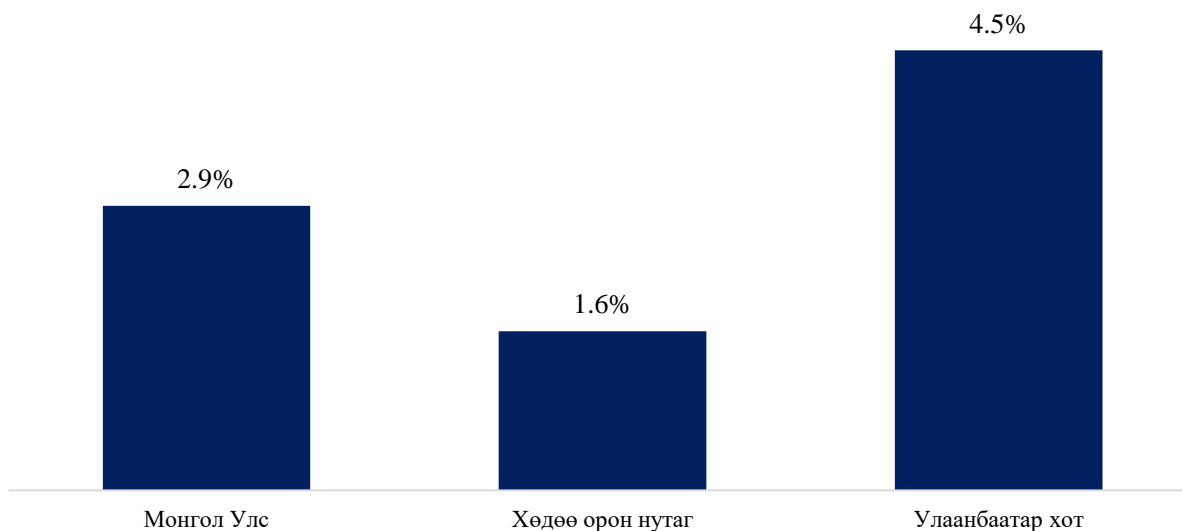
Хүснэгт 7. ХЗХ-дын бүсчилсэн байдал /байршилаар/

Байршил	2017.I	2018.I	Өөрчлөлт	
	ХЗХ тоо	ХЗХ тоо	Дүн	Хувь
Баруун бүс	30	36	6	20.0%
Зүүн бүс	13	13	-	0.0%
Хангайн бүс	29	29	-	0.0%
Говийн бүс	16	15	(1)	-6.2%
Төвийн бүс	9	9	-	0.0%
Төвийн дүүрэг	170	171	1	0.6%
Алслагдсан дүүрэг	15	15	-	0.0%

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Сүүлийн гурван жилийн байдлаар хадгаламж, зээлийн хоршоодын гишүүдийг эдийн засгийн идэвхтэй 18-64 насны хүн амд харьцуулан тооцож хүртээмжийн үзүүлэлтийг байршлаар харуулвал Монгол Улсын хэмжээнд 2018 оны 01 дүгээр улиралд 2.9 хувь, хөдөө орон нутагт 1.6 хувь, Улаанбаатар хотод 4.5 хувь байна.

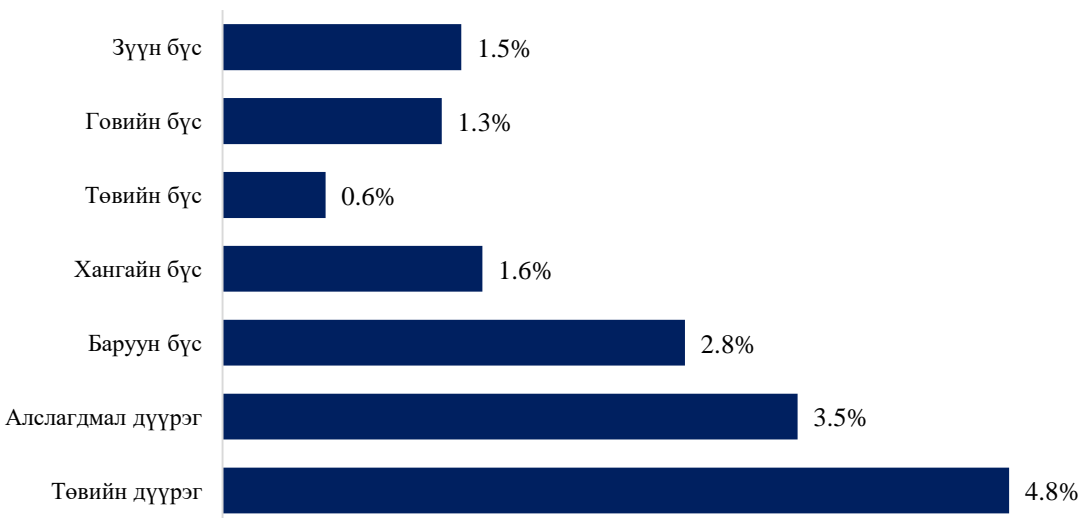
Зураг 45. Монгол Улсын 18-64 насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоонд нийт гишүүдийн эзлэх хувь

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

ХЗХ-дын гишүүдийн тоог эдийн засгийн идэвхтэй 18-64 насны хүн амын тоонд харьцуулсан үзүүлэлтийг байршлаар харвал, төвийн дүүрэгт хамгийн их буюу 4.8 хувьтай байгаа бол алслагдсан 3 дүүрэгт 3.5 хувьтай байна. Аймаг орон нутгийн хэмжээнд ангилагдах төвийн бүсэд хамгийн бага буюу 0.6 хувьтай байгаа бол баруун бүсэд 2.8 хувьтай байна.

Зураг 46. 18-64 насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоонд нийт гишүүдийн эзлэх хувь /байршил-бүсээр/

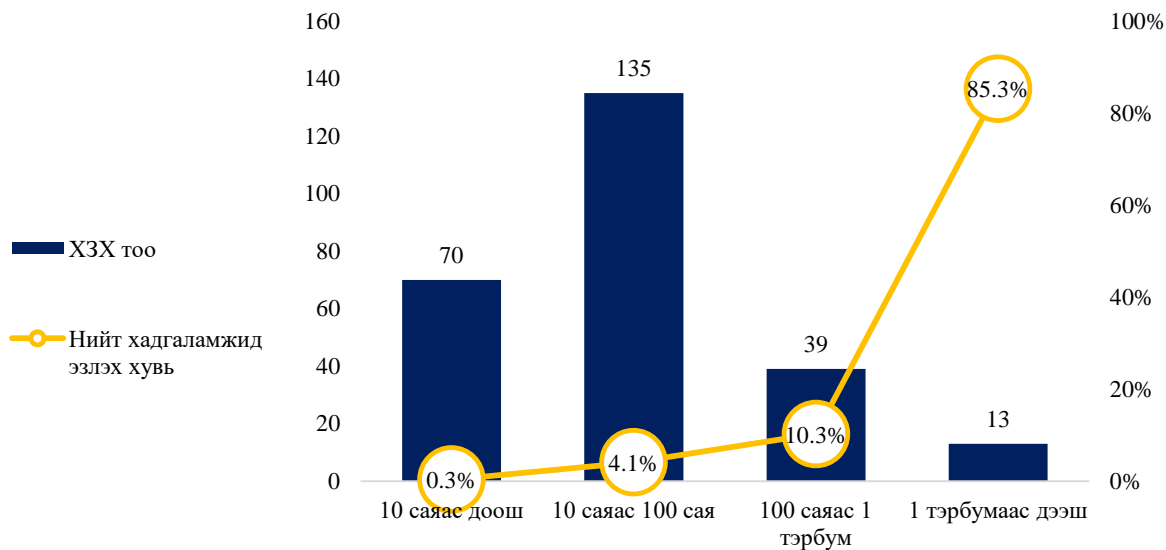

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хадгаламжийн үзүүлэлт: Тайлант улиралд 288 ХЗХ-оос 89.2 хувь буюу 257 ХЗХ нь нийт 108.0 тэрбум төгрөгийн хадгаламжтай ба үлдсэн 10.8 хувь буюу 31 ХЗХ нь огт

хадгаламжгүй байна. 1 тэрбумаас дээш төгрөгийн хадгаламжтай 13 ХЗХ нь нийт 92.1 тэрбум төгрөг буюу салбарын 85.3 хувийг, 100 саяас 1 тэрбум төгрөгийн хадгаламжтай 39 ХЗХ нь нийт 11.1 тэрбум төгрөг буюу салбарын 10.3 хувийг эзэлж байна.

Зураг 47. Нийт хадгаламжид эзлэх хувь /бүлгээр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

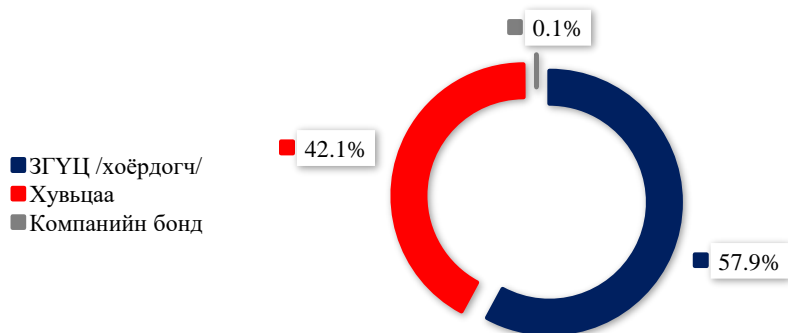
Тайлант улирлын байдлаар баруун бүсийн хадгаламж, зээлийн хоршоодын нэг гишүүнд ногдох хамгийн их хадгаламжийн хэмжээ 0.52 сая төгрөг, харин бүсийн дунджаар 0.46 сая төгрөг байна. Хангайн бүсэд нэг хүнд ногдох хамгийн их хадгаламжийн хэмжээ 1.4 сая төгрөг, бүсийн дунджаар 0.9 сая төгрөг байгаа ба төвийн бүсийн хувьд нэг хүнд ногдох дундаж хадгаламжийн хэмжээ бусад бүстэй харьцуулахад бага буюу 0.4 сая төгрөг боловч хэлбэлзэл нь бусад бүсээс харьцангуй бага байна.

IV. БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

4.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар нийт 42.1 тэрбум төгрөгийн үнийн дүн бүхий арилжаа хийгдсэн. Нийт арилжааны үнийн дүнг бүтцээр нь авч үзвэл хувьцааны арилжаа 42.1 хувь, ЗГҮЦ-ны хоёрдогч зах зээлийн арилжаа 57.9 хувь, компанийн бондын хоёрдогч зах зээлийн арилжаа 0.1 хувийг тус тус бүрдүүлж байна.

Зураг 48. Нийт арилжааны бүтэц /үнийн дүнгээр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хувьцаат компанийн мэдээлэл: Тайлант хугацаанд СЗХ-ны үнэт цаасны дэлгэрэнгүй бүртгэлд нийт 301 компани бүртгэлтэй байна. Харин арилжаа эрхлэх байгууллагад 219, ҮЦТХТ-д 313 ХК тус тус бүртгэлтэй байна.

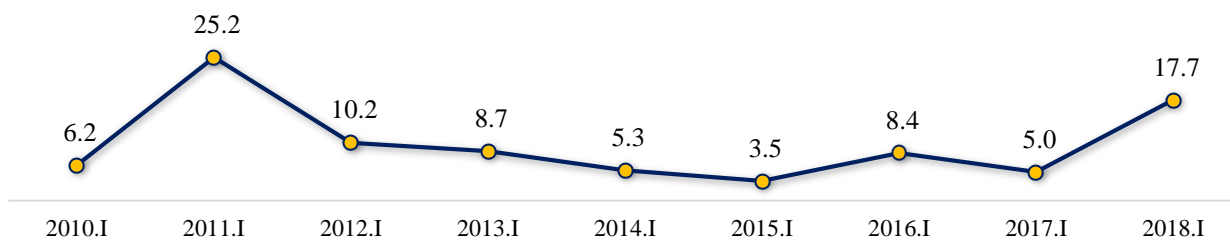
Хүснэгт 8. Үнэт цаас гаргагчийн өмчийн бүтэц

Үнэт цаас гаргагчийн өмчийн бүтэц	СЗХ	Арилжаа эрхлэх байгууллага	“ҮЦТХТ” ХХК
Төрийн өмчит	31	19	21
Төрийн өмчийн оролцоотой	19	12	22
Хувийн өмчит	251	188	270
НИЙТ	301	219	313

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хувьцааны арилжаа: Тайлант үед 116 компанийн 274.9 сая ширхэг хувьцааг 17.7 тэрбум төгрөгөөр арилжсан байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 12.7 тэрбум төгрөг буюу 252.6 хувиар өссөн үзүүлэлт юм. Тайлант хугацаанд “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-аар дамжуулан “ЛэндМН ББСБ” ХК анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгон хувьцаа гаргасан.

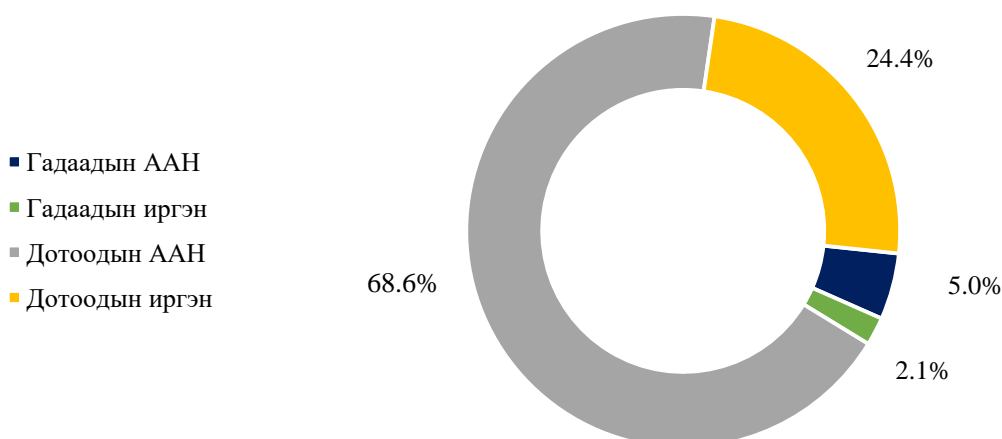
Зураг 49. Хувьцааны гүйлгээний дүн

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хөрөнгө оруулагчдын арилжаанд эзлэх хэмжээ: 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар хувьцааны, ЗГҮЦ-ны болон компанийн бондын хоёрдогч зах зээлийн нийт арилжааны дүнд хөрөнгө оруулагчдын эзлэх хэмжээгээр ангилан авч үзвэл дотоодын иргэн 24.4 хувь буюу 10.4 тэрбум, дотоодын ААН 68.6 хувь буюу 29.3 тэрбум, гадаадын иргэн 2.1 хувь буюу 0.9 тэрбум, гадаадын ААН 5.0 хувь буюу 2.1 тэрбум төгрөгийн гүйлгээг тус тус бүрдүүлсэн байна.

Зураг 50. Хөрөнгө оруулагчдын арилжаанд эзлэх хувь

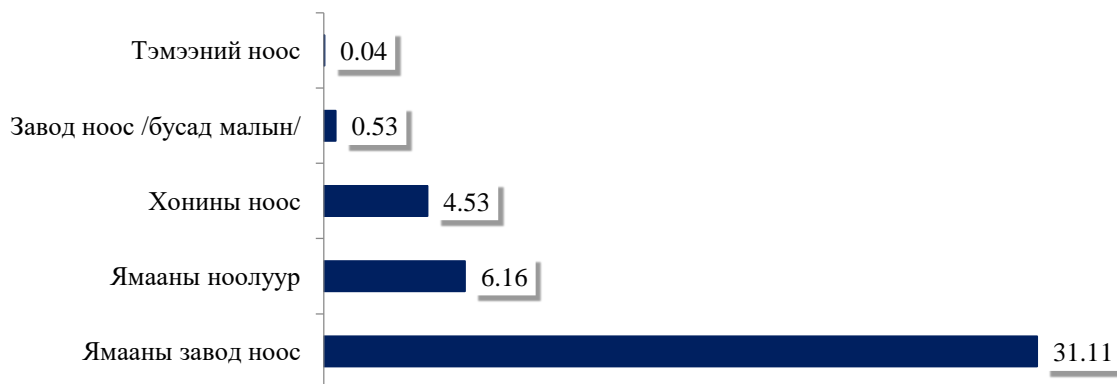
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

4.1.1 ХАА-Н ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

ХАА-н гаралтай бараа, түүхий эдийн арилжаа: 2013 оны 4 дүгээр сард биржээр дамжин зөвхөн нэг төрлийн түүхий эд буюу ямааны ноолуур арилжаалагддаг байсан бол 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар бараа бүтээгдэхүүний төрөл нэмэгдэж 8 төрлийн хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эд арилжаалагддаг болсон. Үүнд: ямааны ноолуур, хонины ноос, тэмээний ноос, завод ноос, бодын хөөвөр, хүнсний буудай болон тосны ургамал зэрэг багтдаг. Завод ноос нь адуу болон үхэрний, хонины, ямааны, сарлагийн, тэмээний гэж 5 ангилагддаг бол бодын хөөвөр нь сарлагийн, адууны, үхрийн гэсэн 3 ангилалд хуваагддаг. Тайлант онд “Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК-аар нийт 42.4 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий ямааны ноолуур, ямааны завод ноос, хонины ноос, тэмээний ноос, тэмээ, хонины завод ноос зэрэг бүтээгдэхүүнүүд арилжаалагдсан бөгөөд нийт арилжааг бүтцээр ангилан үзвэл 14.5 хувийг ямааны ноолуур, 73.4 хувийг ямааны завод ноос, 10.7 хувийг хонины ноос, 1.2

хувийг ямаанаас бусад малын завод ноос, үлдсэн 0.1 хувийг тэмээний ноос тус тус эзэлж байна.

Зураг 51. ХАА-н гаралтай бараа, түүхий эдийн арилжаа /тэрбум төгрөгөөр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар арилжигдсан хэмжээгээр ямааны завод ноос хамгийн их буюу 2,053.1 тонн, харин тэмээний ноос хамгийн бага буюу 6 тонн арилжаалагдсан байна.

4.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

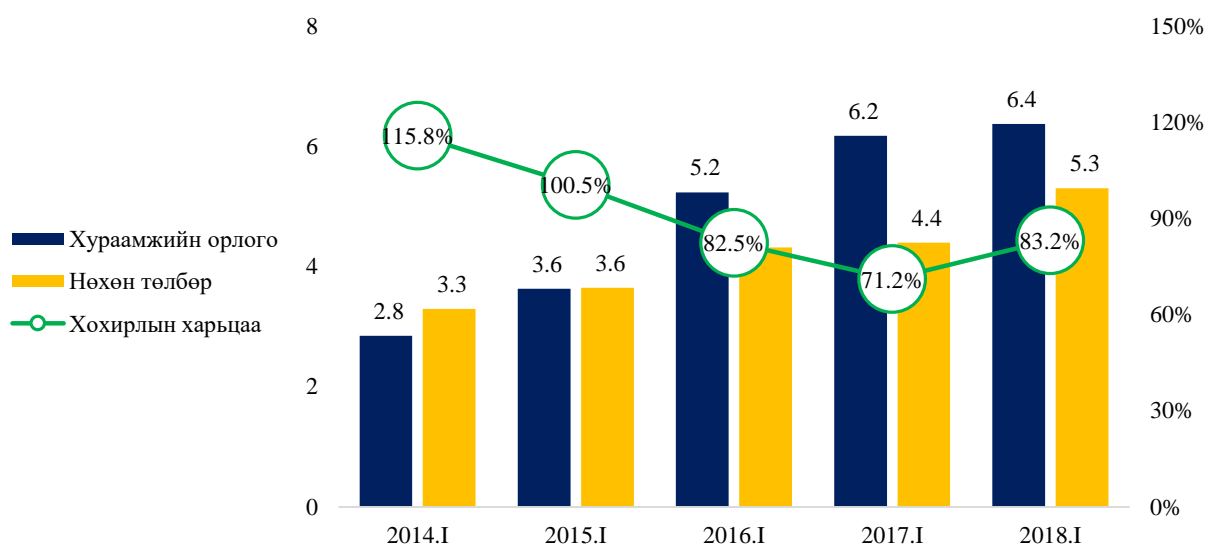
Даатгалын зах зээл дээр ердийн, урт хугацааны болон давхар даатгалын нийт 24 хэлбэрийн даатгалын 563 бүтээгдэхүүн арилжаалагдаж байна. Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалаас бусад бүх хэлбэрийн даатгал нь сайн дурын үндсэн дээр хийгдэж байгаа билээ.

Даатгалын нийт хураамжийн орлогын бүтцэд хөрөнгийн даатгал 16.7 хувь, жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал 18.0 хувь, авто тээврийн хэрэгслийн даатгал 15.4 хувь, гэнэтийн осол эмчилгээний даатгал 10.9 хувь, хариуцлагын даатгал 9.8 хувь, агаарын хөлгийг өмчлөх, эзэмших, ашиглахтай холбоотой хариуцлагын даатгал 2.7 хувь, барилга угсралтын даатгал 19.4 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд 6.0 хувийг бусад ердийн даатгалын хэлбэрүүд, 1.1 хувийг урт хугацааны даатгал, 0.01 хувийг хөдөө аж ахуйн давхар даатгал тус тус эзэлж байна.

Даатгалын нийт нөхөн төлбөрийн бүтцэд жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал 45.9 хувь, авто тээврийн хэрэгслийн даатгал 24.4 хувь, хөрөнгийн даатгал 5.9 хувь, гэнэтийн осол эмчилгээний даатгал 15.0 хувь, ачааны даатгал 0.2 хувь, санхүүгийн даатгал 2.2 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд 4.6 хувийг бусад ердийн даатгалын хэлбэрүүд, 1.8 хувийг урт хугацааны даатгал тус тус эзэлж байна.

Албан журмын даатгал: Манай улсад энэхүү даатгалын бүтээгдэхүүн 2012 оноос бий болсон бөгөөд албан журмын даатгалын нэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээ байгаа нь албан журмын хариуцлагын даатгал билээ.

Зураг 52. Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал, хураамж, нөхөн төлбөр /тэрбум төгрөг/

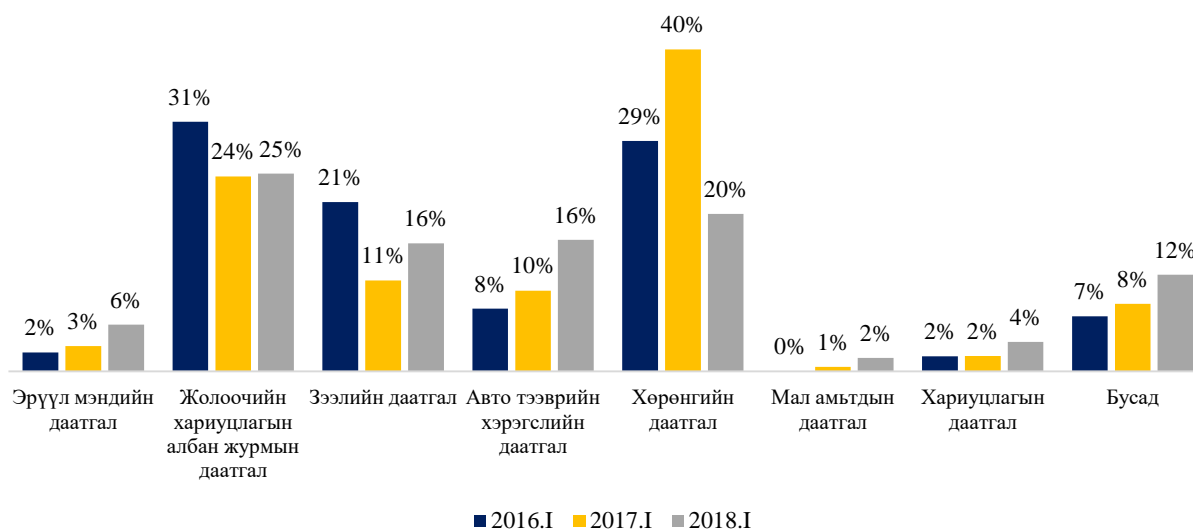
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Жолоочийн хариуцлагын даатгалын хураамжийн орлого 2017 оны 01 дүгээр улиралд өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 18.0 хувийн өсөлтийг үзүүлж байсан бол тайлант улиралд 3.1 хувийн жилийн өсөлттэй байлаа. Улмаар жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын нийт хураамжийн орлого тайлант жилийн байдлаар 6.4 тэрбум төгрөг болж, нийт даатгалын хураамжийн орлогын 19.0 хувийг эзэлж байна. Харин нөхөн төлбөрийн хувьд өнгөрсөн жилийн 01 дүгээр улиралд 1.8 хувийн өсөлттэй байсан бол энэ оны 01 дүгээр улиралд 20.6 хувиар өсөж, 5.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Салбарын нийт нөхөн төлбөрийн зардалд харьцуулахад 45.9 хувьтай байна.

Тус даатгалын бүтээгдэхүүний нөхөн төлбөр болон хураамжийн орлогын харьцаа 2014 оноос эхлэн харьцангуй тогтворжих төлөвтэй байгаа ба сүүлийн 4 жилийн 01 дүгээр улирлын дунжийг авч үзвэл 84.3 хувь байгаа юм. Харин тайлант улиралд 83.2 хувьтай гарлаа.

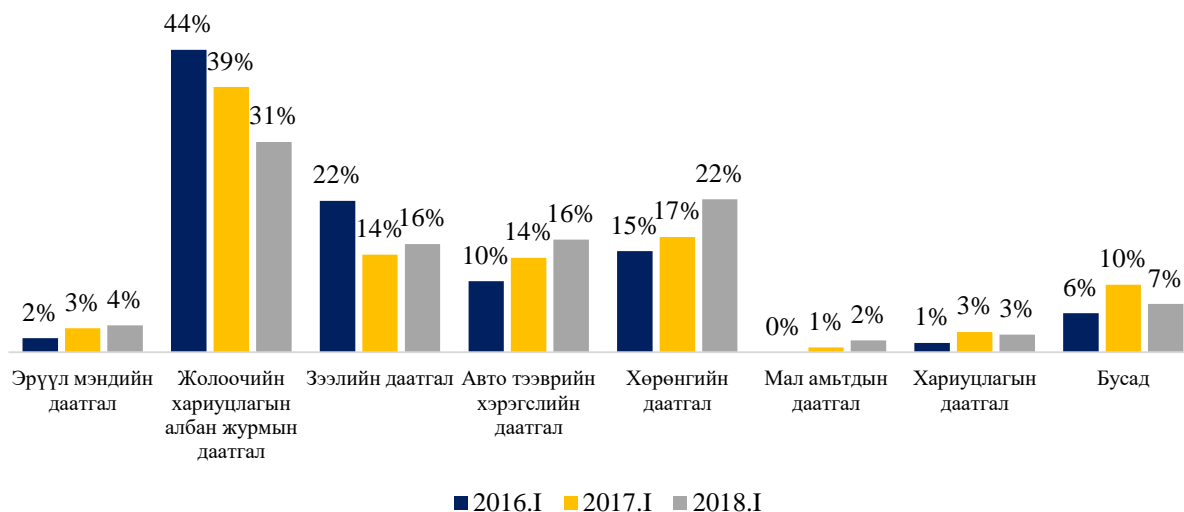
Даатгалын зуучлагчид: Тайлант жилд даатгалын зуучлагчид нийт 5.9 их наяд төгрөгийн үнэлгээ бүхий даатгалын бүтээгдэхүүнийг зуучилж, зуучилсан даатгалын хураамжийн орлогын дүн 9.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Харин даатгалын зуучлагчдын зуучлалын шимтгэлийн орлого тайлант улиралд 1.7 тэрбум төгрөгт хүрэв.

Зураг 53. Зуучилсан даатгалын нийт хураамжийн орлого /бүтээгдэхүүнээр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зураг 54. Зуучлалын шимтгэлийн орлого /бүтээгдэхүүнээр/

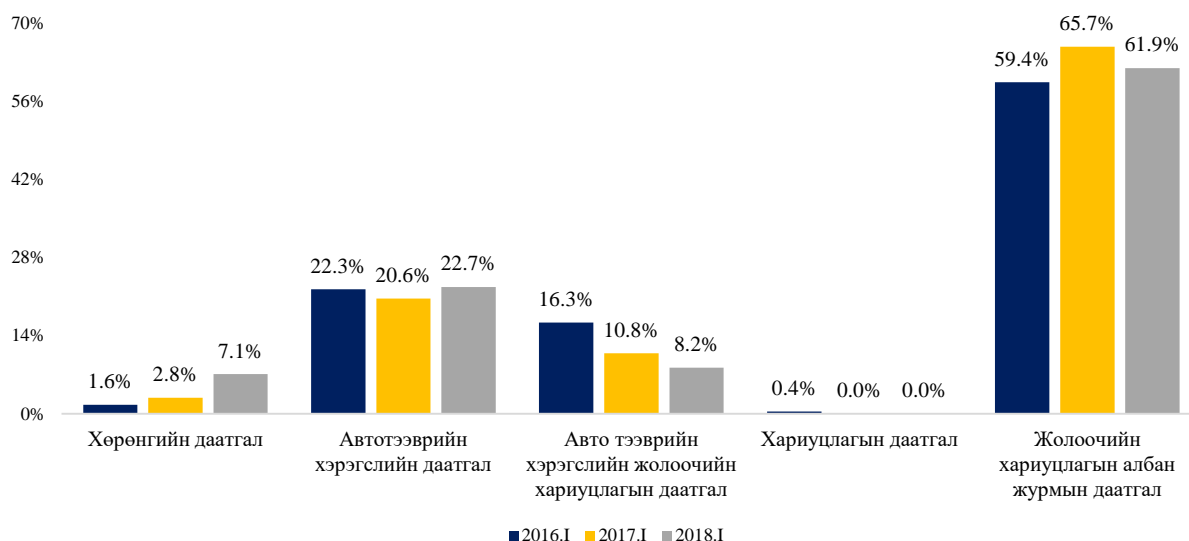

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Даатгалын хохирол үнэлэгч: Тайлант улиралд даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд нийт 7,022 хохирлыг 5.2 тэрбум төгрөгөөр үнэлэв. Нийт хохирол үнэлгээний орлого 0.2 тэрбум төгрөгт хүрэв.

Тайлант улиралд даатгалын хохирол үнэлгээний орлогын бүтцийг авч үзвэл жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал 61.9 хувь, авто тээврийн хэрэгслийн даатгал 22.7 хувь, хөрөнгийн даатгал 7.1 хувь, авто тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал 8.2 хувийг тус тус эзэлж байна.

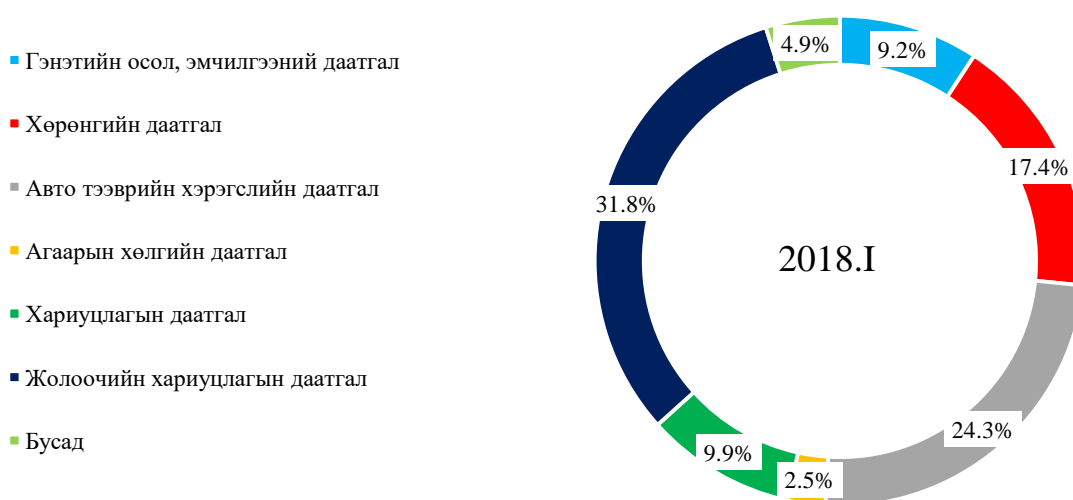
Зураг 55. Даатгалын хохирол үнэлгээний орлого /бүтээгдэхүүнээр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Даатгалын төлөөлөгчид тайлант улиралд 7.4 тэрбум төгрөгийн хураамжийн орлого цуглуулсан ба үүний 31.8 хувийг жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал, 24.3 хувийг авто тээврийн хэрэгслийн даатгал, 17.4 хувийг хөрөнгийн даатгал, 9.2 хувийг гэнэтийн осол, эмчилгээний даатгал, 9.9 хувийг хариуцлагын даатгал, 2.5 хувийг агаарын хөлгийн даатгал, 4.9 хувийг бусад даатгалын бүтээгдэхүүнээс бүрдүүлсэн байна.

Зураг 56. Даатгалын төлөөлөгчөөр дамжин орсон хураамжийн орлого /бүтээгдэхүүнээр/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

4.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний төрөл: Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуульд зааснаар Монгол Улсад үйл ажиллагаагаа явуулж буй ББСБ-ууд зээл, төлбөрийн баталгаа гаргах, төлбөр тооцооны хэрэгсэл гаргах, цахим төлбөр тооцоо мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ, гадаад валютын арилжаа, итгэлцлийн үйлчилгээ, богино хугацаат санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх, хөрөнгө оруулалт санхүүгийн чиглэлээр мэдээлэл зөвлөгөө өгөх, факторингийн үйлчилгээ, үл хөдлөх эд хөрөнгө барьцаалахтай холбоотой санхүүгийн зуучлалын үндсэн үйл ажиллагаа гэсэн үндсэн 10 үйл ажиллагааг тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр эрхэлж байна. Эдгээр үйл ажиллагаанаас зээлийн үйл ажиллагааг нийт 486 ББСБ, гадаад валютын арилжааг 148 ББСБ эрхэлж байна.

Зураг 57. ББСБ-уудын тоо, үйлчилгээний төрлөөр

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний орлого:

Зураг 58. Үйл ажиллагааны орлого, төрлөөр

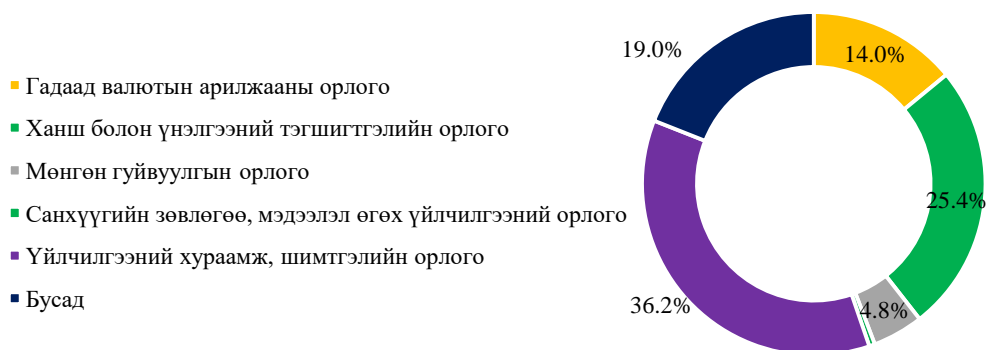
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Тайлант улиралд ББСБ-уудын нийт орлого 56.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн бөгөөд нийт орлогын 96.2 хувийг үндсэн үйл ажиллагааны орлого, 3.8 хувийг үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого бүрдүүлсэн.

Нийт орлогын 84.0 хувь буюу 47.7 тэрбум төгрөгийг хүүгийн орлого, 12.2 хувь буюу 6.9 тэрбум төгрөгийг хүүгийн бус орлого бүрдүүлсэн.

Хүүгийн бус орлогын 14.0 хувийг гадаад валютын арилжааны орлого, 25.4 хувийг ханш болон үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого, 4.8 хувийг мөнгөн гуйвуулгын орлого, 0.5 хувийг санхүүгийн зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх үйлчилгээний орлого, 36.2 хувийг үйлчилгээний хураамж, шимтгэлийн орлого, 19.0 хувийг бусад орлого бүрдүүлж байна.

Зураг 59. Хүүгийн бус орлого

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Дижитал санхүүгийн үйлчилгээ: Технологид суурилсан дижитал санхүүгийн үйлчилгээ нь сүүлийн жилүүдэд дэлхийн санхүүгийн салбарыг хурдтайгаар өөрчилж байгаа бөгөөд энэхүү хөгжлийг даган ББСБ-ууд ч дижитал санхүүгийн үйлчилгээг хэрэглэгчдэд хүргэж эхлээд байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар улсын хэмжээнд 2 ББСБ дижитал санхүүгийн үйлчилгээг хэрэглэгчдэд хүргэж байгаа ба ББСБ-ын нийт харилцагчдын 92.1% нь дижитал санхүүгийн үйлчилгээг хүртэж, нийт зээлдэгчдийн 30 орчим хувь нь гар утсанд суурилсан зээлийн бүтээгдэхүүнийг хэрэглэж байна.

4.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

ХЗХ-дын хүүгийн орлого өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 44.5 хувиар өсөж 9.3 тэрбум төгрөгт хүрчээ. Нийт хүүгийн орлогын хамгийн өндөр буюу 96.4 хувийг зээлийн хүүгийн орлого эзэлж байна.

Түүнчлэн хүүгийн орлогыг бүрдүүлэгч зээлийн нэмэгдүүлсэн хүүгийн орлого өнгөрсөн оноос 23.4 хувиар өсөж 129.8 сая төгрөг, үнэт цаасны хүүгийн орлого 85 дахин нэмэгдэж 8.2 сая төгрөгт хүрч өсөхөд нэг хоршооны дангаар олсон орлого нөлөөлсөн байна.

Банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан хүүгийн орлого 90.4 хувиар өсөж 398.2 сая төгрөгт хүрсэн бол санхүүгийн түрээсийн орлого 201.7 мянган төгрөгт хүрчээ. Хүүгийн цэвэр орлого өнгөрсөн оноос 36.3 хувиар өсөж тайлант онд 4.0 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

Зураг 60. Хүүгийн орлогын бүтэц /хувиар/

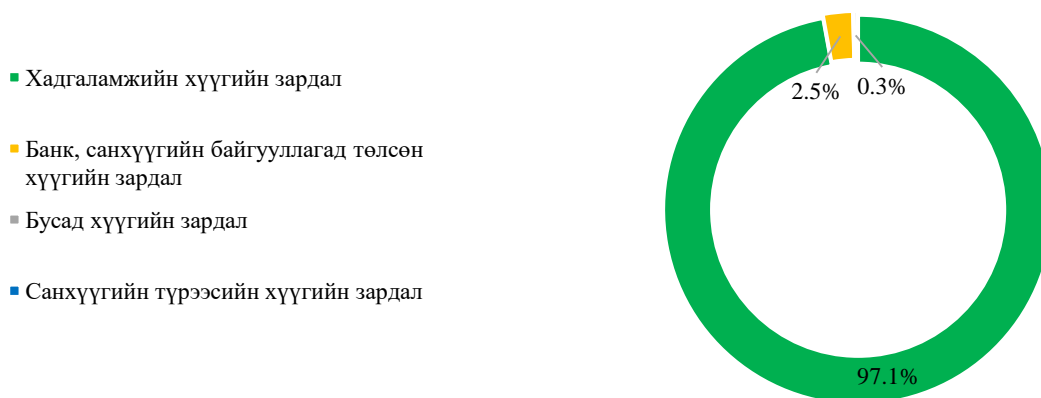

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

ХЗХ-дын хүүгийн зардал өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 51.4 хувиар өсөж 5.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Нийт хүүгийн зардлын хамгийн өндөр буюу 97.1 хувийг хадгаламжийн хүүгийн зардал эзэлж байна.

Мөн хүүгийн зардлын 2.3 хувийг эзэлж буй банк, санхүүгийн байгууллагад төлсөн хүүгийн зардал өмнөх оны мөн үеэс 49.9 хувиар өсөж 131.5 сая төгрөг болсон бол санхүүгийн түрээсийн хүүгийн зардал 30.3 хувиар өсөж 2.8 сая төгрөгт хүрлээ.

Зураг 61. Хүүгийн зардлын бүтэц /хувиар/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

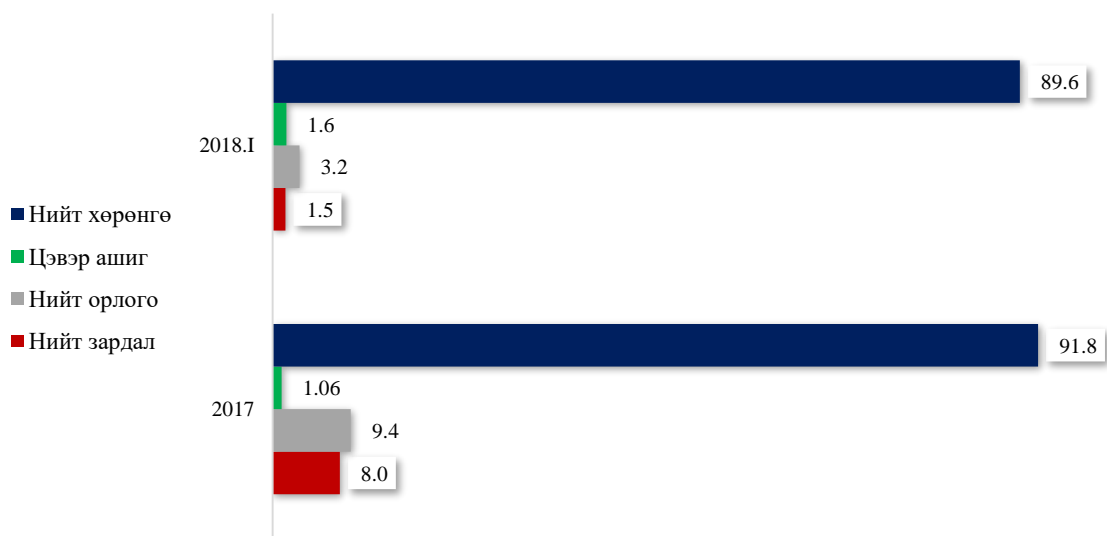
Зээлийн хүү: Тайлант улиралд ХЗХ-дын жигнэсэн дундаж сарын зээлийн хүү 2.9 хувь, хадгаламжийн хүү 1.6 хувь байна.

V. АШИГТ АЖИЛЛАГАА

5.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Тайлант хугацаанд хөрөнгийн зах зээлд зуучлалын үүрэг гүйцэтгэх 53 ҮЦК тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа эрхэлж байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын ҮЦК-уудын цэвэр ашиг 1.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Тайлант хугацаанд ҮЦК-уудын нийт актив 89.6 тэрбум байсан бөгөөд хөрөнгийн бүтцийн 79.4 хувийг эргэлтийн хөрөнгө, 20.6 хувийг эргэлтийн бус хөрөнгө бүрдүүлсэн байна.

Зураг 62. Тайлангийн үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/

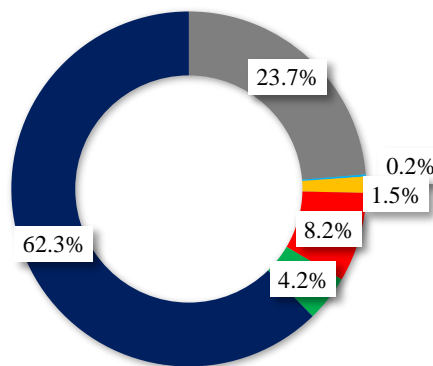

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ҮЦК-уудын орлого 3.2 тэрбум төгрөг байна. Орлогын бүтцийг тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаанаас олсон орлогоор авч үзвэл брокерийн үйл ажиллагаа 23.7 хувь, хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа 8.2 хувь, андеррайтерийн үйл ажиллагаа 1.5 хувь, дилерийн үйл ажиллагаа 0.2 хувийг тус тус эзэлсэн байна.

Зураг 63. Орлогын бүтэц

- Брокерын үйл ажиллагааны орлого
- Дилерийн үйл ажиллагааны орлого
- Андеррайтерийн үйл ажиллагааны орлого
- Хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагааны орлого
- Үнэт цаасны арилжааны цэвэр орлого
- Бусад орлого

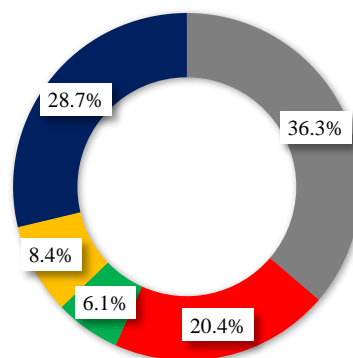

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Тайлант онд ҮЦК-уудын нийт зардал 1.5 тэрбум төгрөг байсан. Нийт зардлын бүтцийг авч үзвэл үндсэн үйл ажиллагааны зардлууд болох ажиллагсдын цалингийн зардал 36.3 хувь, албан татвар, төлбөр, хураамжийн зардал 20.4 хувь, санхүүгийн зардал 8.4 хувь, түрээсийн зардал 6.1 хувийг эзэлж байна.

Зураг 64. Зардлын бүтэц

- Ажиллагчдын цалингийн зардал
- Албан татвар, төлбөр, хураамжийн зардал
- Түрээсийн зардал
- Санхүүгийн зардал
- Бусад

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Тайлант хугацаанд салбарын нэгтгэлд хамрагдсан нийт 38 ҮЦК-уудаас 19 үнэт цаасны компани ашигтай, 18 үнэт цаасны компани алдагдалтай, 1 компани ашиггүй ажилласан байна. Алдагдалтай ажилласан үнэт цаасны компаниудын хувьд, албан татвар төлбөр хураамжийн зардал, түрээсийн болон ашиглалтын зардал зэрэг тогтмол шинжтэй үйл ажиллагааны зардлуудаас хамааран алдагдал хүлээсэн байна.

Хүснэгт 9. Нийт орлого /тэрбум төгрөг/

№	Орлогын хураангуй тайлан	2018.I
1	Үйл ажиллагааны орлого	1.2
2	Нөгдол ашгийн орлого	0.0001
3	Борлуулалт маркетингийн болон ерөнхий ба удирдлагын зардал	1.4
4	Ажиллагсдын цалингийн зардал	0.6
5	Албан татвар, төлбөр, хураамжийн зардал	0.3
6	Санхүүгийн зардал	0.1

7	Бусад зардал	0.005
8	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	(0.02)
9	Бусад ашиг (алдагдал)	1.5
10	Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)	1.7
11	Орлогын татварын зардал	0.04
12	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	1.6

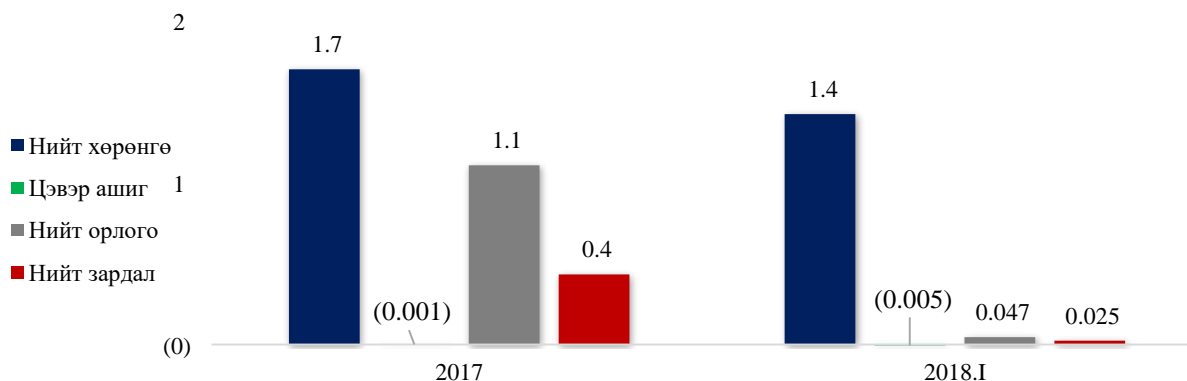
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Тайлант үед ҮЦК-уудын орлого 1.1 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байгаа нь үйл ажиллагааны орлого 20.0%-аар нэмэгдэж, ногдол ашгийн орлого 80.0 хувиар нэмэгдэнтэй холбоотой юм. Мөн нийт зардал 0.9 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Уг өсөлтөд борлуулалт маркетингийн болон албан татвар, төлбөр, хураамжийн зардлууд өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад тус тус 3.3%, 44.4%-аар өссөн нь нөлөө үзүүлсэн байна.

5.1.1 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Тайлант улиралд хөдөө аж ахуйн бараа, түүхий эдийн зах зээлд зуучлалын үүрэг гүйцэтгэх нийт 13 брокерын компани Хорооноос тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулж байна. 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар нэгтгэлд хамрагдсан компаниудын нийт хөрөнгийн дүн 1.4 тэрбум төгрөгтэй тэнцэж байна.

Зураг 65. Тайлангийн үзүүлэлтүүд /тэрбум төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

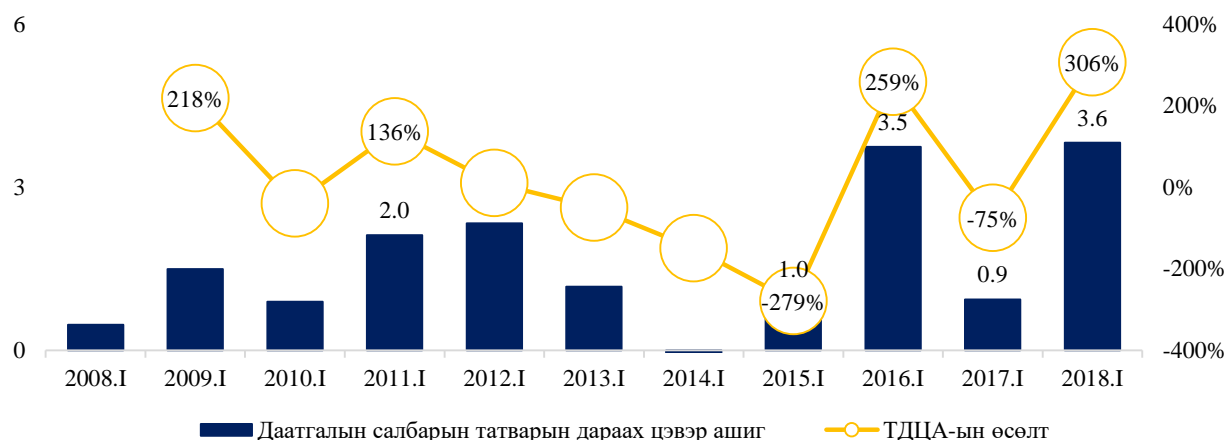
“Хөдөө аж ахуйн бирж”ХХК-ийн арилжааны зуучлагчдын нийт орлого 0.05 тэрбум төгрөг байсан бөгөөд борлуулалтын орлогоос бүрдсэн байна. Харин нийт зардал 0.03 тэрбум төгрөгт хүрсэн бөгөөд ерөнхий ба удирдлагын зардлаас бүрдсэн байна.

5.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Цэвэр ашиг: Тайлант улиралд даатгалын компаниудын цэвэр ашиг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2.7 тэрбум төгрөг буюу 306.0 хувиар өсөж, 3.6 тэрбум төгрөгт хүрэв. Ердийн даатгалын компаниудын татварын дараах цэвэр ашиг өмнөх оны мөн үеэс 2.6 тэрбум төгрөгөөр өсөж 2.4 тэрбум төгрөг, давхар даатгалын компанийн татварын дараах цэвэр

ашиг 9.0 хувиар өсөж 1.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол урт хугацааны даатгалын компанийн татварын дараах цэвэр ашиг 27.3 хувиар өсөж 0.06 тэрбум төгрөгт хүрчээ.

Зураг 66. Цэвэр ашиг

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

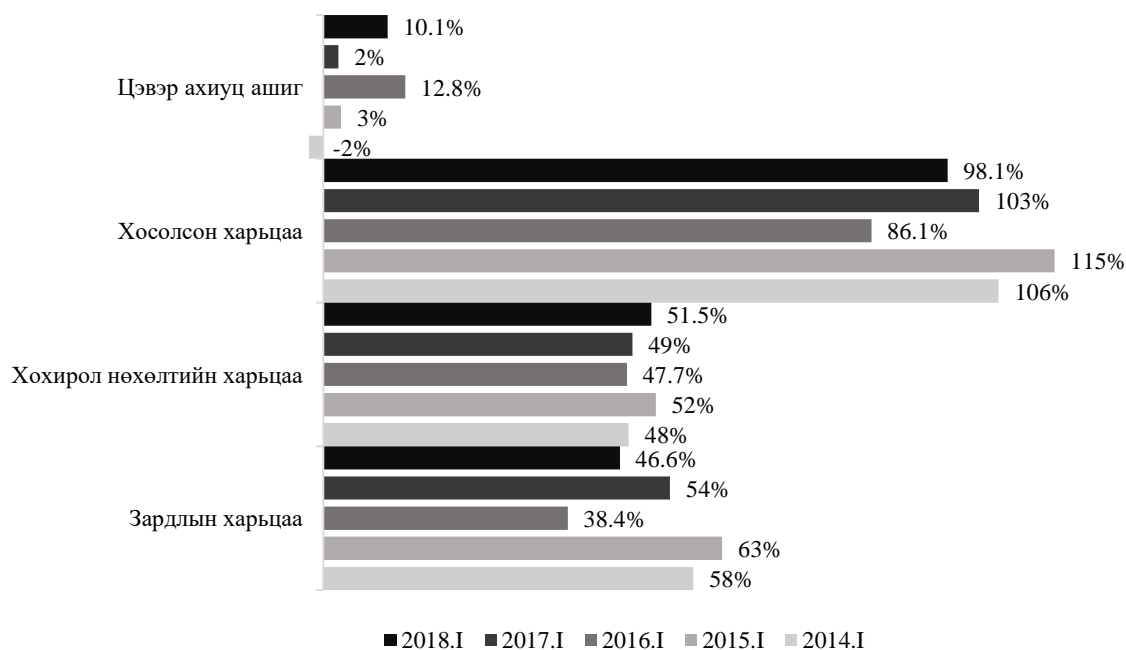
Голлох харьцаанууд: Хохирол нөхөлтийн харьцаа тайлант улиралд өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 3.0 пунктээр өссөн үзүүлэлттэй гарав. Энэ нь нийт нөхөн төлбөрийн зардал 31.0 хувиар, орлогод тооцсон хураамж 23.4 хувиар өссөнтэй, өөрөөр хэлбэл орлогод тооцсон хураамжийн өсөлт нөхөн төлбөрийн зардалын өсөлтөөс бага байсантай холбоотой юм.

Сүүлийн жилүүдэд даатгагчид үйл ажиллагааны зардлыг хамгийн оновчтой түвшинд хүргэхийг зорих болсон нь зардлын харьцааг сайжрахад түлхэц өгч байна. Даатгалын компаниудын зардлын харьцааг авч үзвэл 2017 оны 01 дүгээр улиралд 54.4 хувьтай байсан бол 2018 оны 01 дүгээр улиралд 46.6 хувьтай байна.

Салбарын хэмжээнд зардлын хосолсон харьцааг авч үзвэл нөхөн төлбөр болон үйл ажиллагааны зардал нийт орлогод тоосон хураамжийн орлогын 98.1 хувьтай тэнцэж байна. Зардлын хосолсон харьцаа 2017 оны 01 дүгээр улиралд 103.0 хувьтай байсан бол энэ улиралд 4.9 пунктээр буурсан байна.

Даатгалын салбарын цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа тайлант хугацаанд өссөн үзүүлэлттэй байлаа. 2017 оны 01 дүгээр улиралд салбарын цэвэр ахиуц ашиг 2.3 хувьтай байсан бол тайлант улиралд 10.1 хувь болж өссөн байна.

Зураг 67. Голлох харьцаанууд

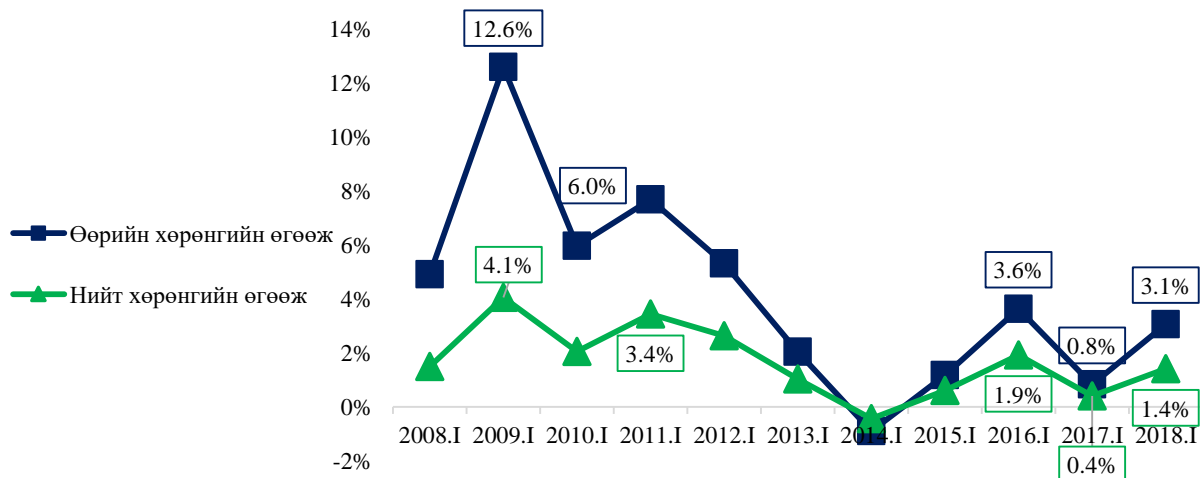

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Ашигт ажиллагааны коэффициент: Салбарын өөрийн хөрөнгийн өгөөж 2009 оны 01 дүгээр улиралд хамгийн өндөр буюу 12.6 хувь байсан бол 2014 оны 01 дүгээр улиралд хамгийн бага буюу -0.9 хувьд хүрсэн байна. 2014 оноос хойш өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн харьцаа өсөх хандлагатай байгаа бөгөөд тайлант улиралд өмнөх оны мөн үеэс 2.3 пунктээр өсөж 3.1 хувьтай байна.

Нийт хөрөнгийн өгөөж болон өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн графикийн чиглэлд ижил төлөв ажиглагдаж байна. 2014 онд нийт хөрөнгийн өгөөж хамгийн доод цэгтээ буюу -0.4 хувьд хүрсэн боловч сүүлийн жилүүдэд өсөж байна. Тайлант улиралд нийт хөрөнгийн өгөөж өмнөх оны мөн үеэс 1.0 пунктээр өсөж 1.4 хувьд хүрчээ.

Зураг 68. Нийт хөрөнгийн өгөөж, Өөрийн хөрөнгийн өгөөж

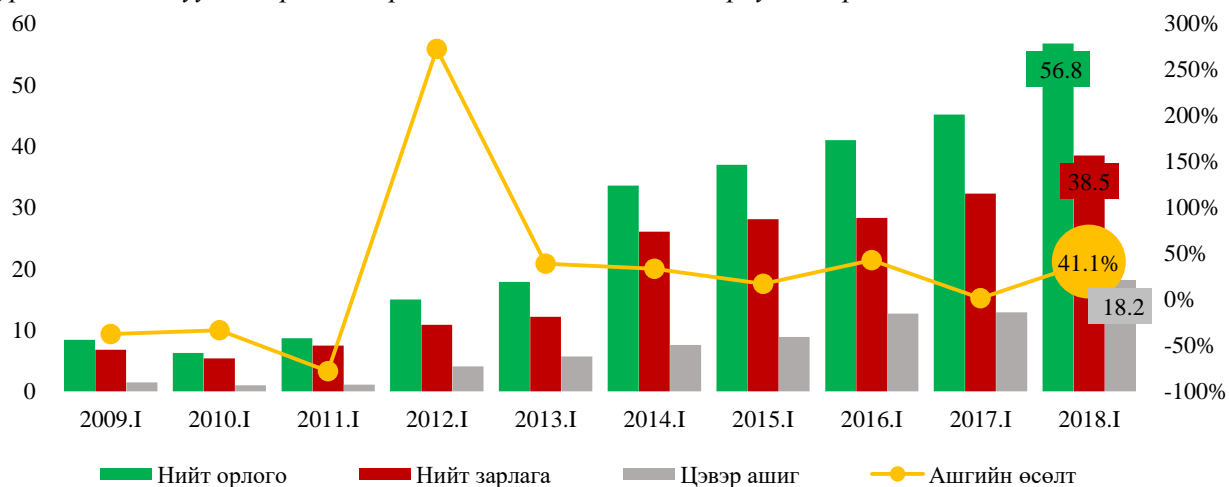
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

5.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

ББСБ-уудын ашиг, түүний өсөлт: 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ББСБ-уудын нийт орлого өмнөх оны мөн үеэс 25.6 хувиар өсөж 56.8 тэрбум төгрөгт, нийт ашиг 41.1 хувиар өсөж 18.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

Тайлант улиралд салбарын хэмжээнд нийт 537 ББСБ үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаагаас 421 ББСБ нийт 24.5 тэрбум төгрөгийн ашигтай, 92 ББСБ нийт 6.3 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан бол 24 ББСБ тайлант хугацаанд үйл ажиллагаа явуулаагүй байна.

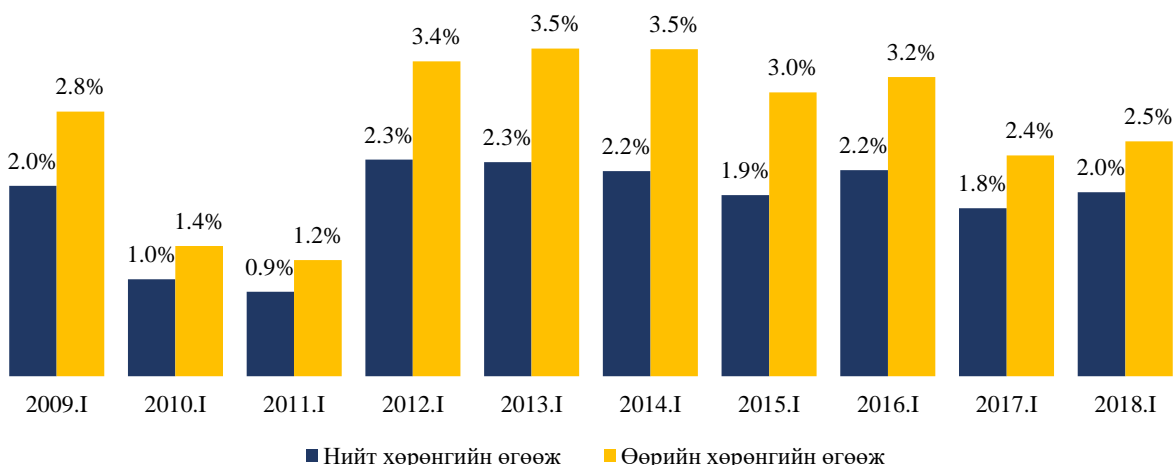
Зураг 69. ББСБ-уудын орлого, зарлага, ашгийн динамик /тэрбум төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Нийт болон өөрийн хөрөнгийн өгөөж: ББСБ-ын салбарын хэмжээнд нийт хөрөнгийн өгөөж 2.0 хувь, өөрийн хөрөнгийн өгөөж 2.5 хувьд хүрч өмнөх оны мөн үеэс 0.2 нэгж, 0.1 нэгжээр тус тус өслөө.

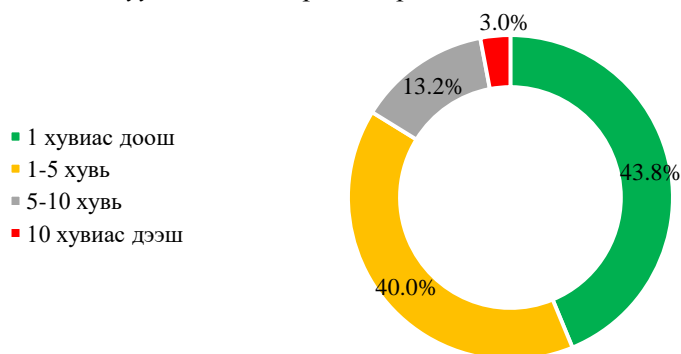
Зураг 70. Нийт хөрөнгийн болон өөрийн хөрөнгийн өгөөж

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

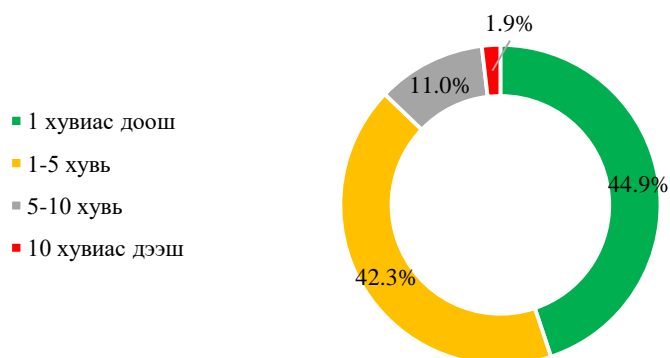
ББСБ-уудын нийт хөрөнгийн болон өөрийн хөрөнгийн өгөөжийг тооцоход 44.9 хувь нь 1 хувиас доош, 42.3 хувь нь 1-5 хувь, 11.0 хувь нь 5-10 хувь, 1.9 хувь нь 10 хувиас дээш нийт хөрөнгийн өгөөжтэй ажилласан бол 43.8 хувь нь 1 хувиас доош, 40.0 хувь нь 1-5 хувь, 13.2 хувь нь 5-10 хувь, 3.0 хувь нь 10 хувиас дээш өөрийн хөрөнгийн өгөөжтэй ажилласан байна.

Зураг 71. ББСБ-уудын тоо, өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн ангиллаар

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

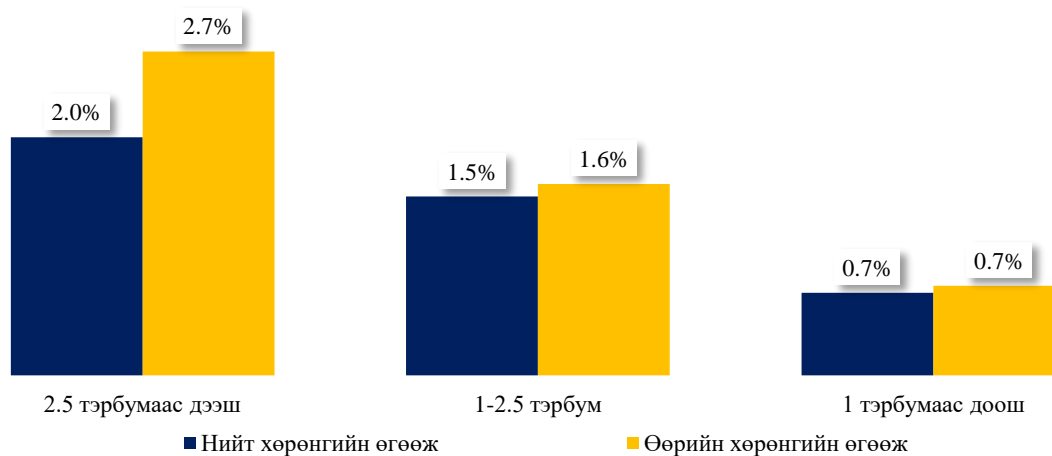
Зураг 72. ББСБ-уудын тоо, нийт хөрөнгийн өгөөжийн ангиллаар

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

ББСБ-уудын нийт болон өөрийн хөрөнгийн өгөөжийг хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн ангиллаар харахад 1 тэрбумаас доош ХНХ-тэй ББСБ-уудын тал хувь нь 0.7 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөж, өөрийн хөрөнгийн өгөөж, 1-2.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөтэй ББСБ-уудын тал хувь нь 1.5 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөж, 1.6 хувиас бага өөрийн хөрөнгийн өгөөж, 2.5 тэрбумаас дээш хөрөнгөтэй ББСБ-уудын тал хувь нь 2.0 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөж, 2.7 хувиас бага өөрийн хөрөнгийн өгөөжтэй байна.

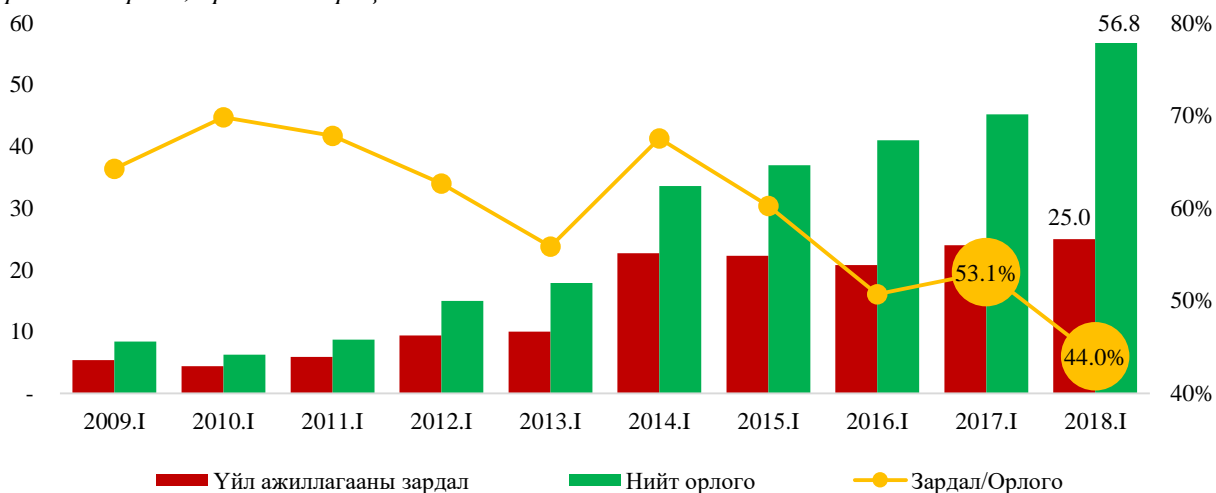
Зураг 73. ББСБ-уудын хөрөнгийн өгөөжийн медиан утга, хувь нийлүүлсэн хөрөнгөөр

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зардал, орлогын харьцаа: ББСБ-ууд нэг төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар хэдэн төгрөгийн зардал гаргаж буйг тооцдог харьцаа болох зардал, орлогын харьцаа тайлант улиралд 44.0 хувь гарсан буюу өмнөх оны мөн үеэс 9.1 нэгжээр буурчээ. Өөрөөр хэлбэл ББСБ-ууд 100 төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар 44 төгрөгийн зардал гаргаж байна гэсэн үг юм. Тайлант улиралд ББСБ-уудын зээлийн хүү буурсан мөн зардал орлогын харьцааны бууралт нь ББСБ-уудын үр ашигт байдал нэмэгдэж буйг харуулж байна.

Зураг 74. Зардал, орлогын харьцаа

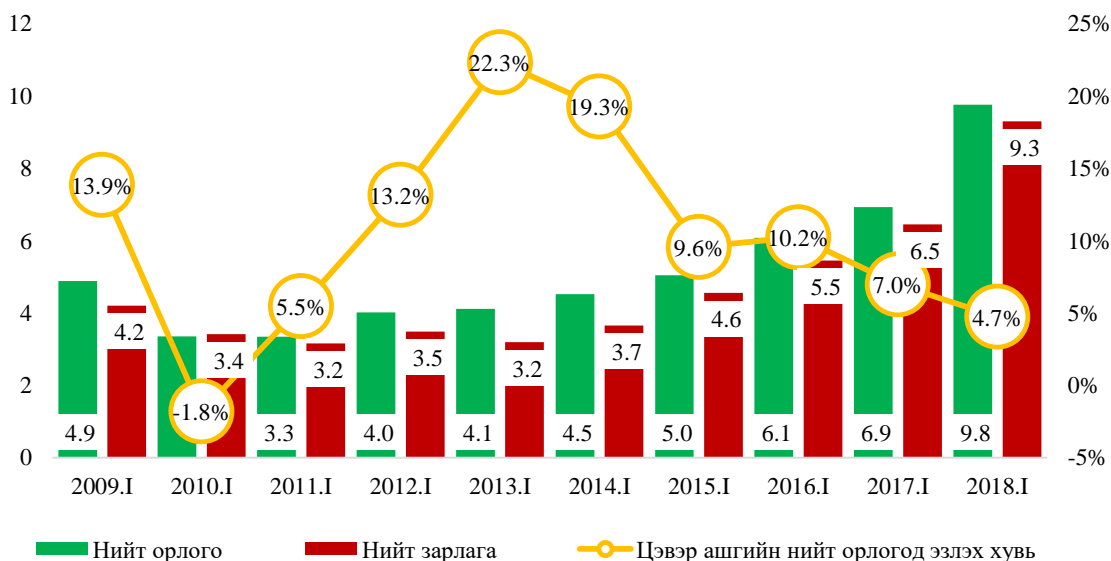

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

5.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Орлого, зарлага: Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд салбарын нийт орлого, зарлага аажмаар өссөөр байгаа ба тайлант улиралд нийт ХЗХ-д 9.8 тэрбум төгрөгийн орлого, 9.3 тэрбум төгрөгийн зарлага, 0.5 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажилласан байна. Үйл ажиллагааны зардал нийт зарлагын 28.6 хувийг эзлэх бөгөөд үүнээс боловсон хүчний зардал хамгийн их буюу 64.7 хувийг эзэлсэн байна.

Зураг 75. ХЗХ-дын орлого ба зарлага /тэрбум төгрөг/

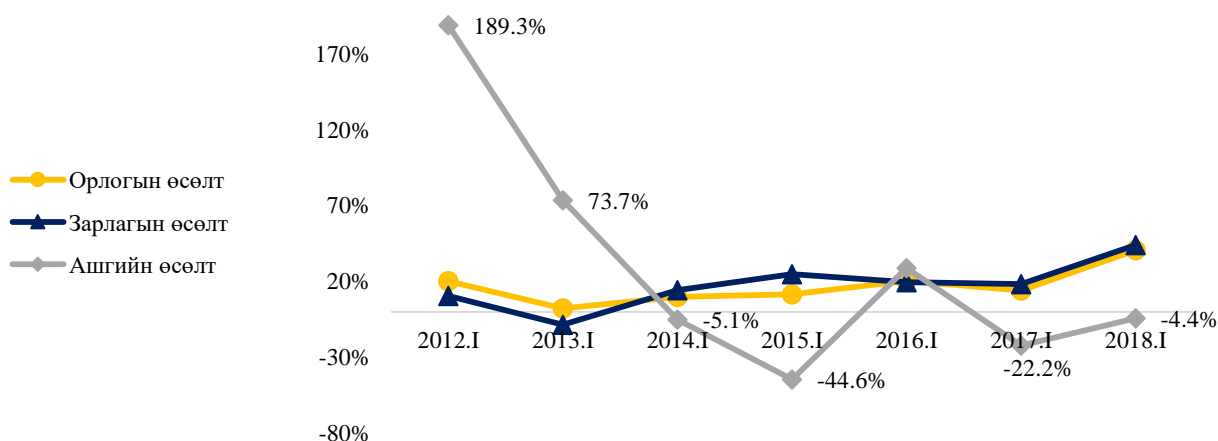
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Цэвэр ашиг: 2018 оны 01 дүгээр улиралд салбарын ашигт ажиллагаа нийт 462.9 сая төгрөгт хүрч өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 4.4 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байв. Гэвч

энэхүү буурсан үзүүлэлт нь 2017 оны 01 дүгээр улирлын 22.2 хувийн бууралттай харьцуулахад өссөн дүн юм.

Нийт орлогын дүн 9.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 40.8 хувиар, зарлагын дүн 9.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 44.2 хувиар өссөн үзүүлэлт бөгөөд энэ нь сүүлийн 10 жилийн хугацаан дахь хамгийн өндөр өсөлт юм.

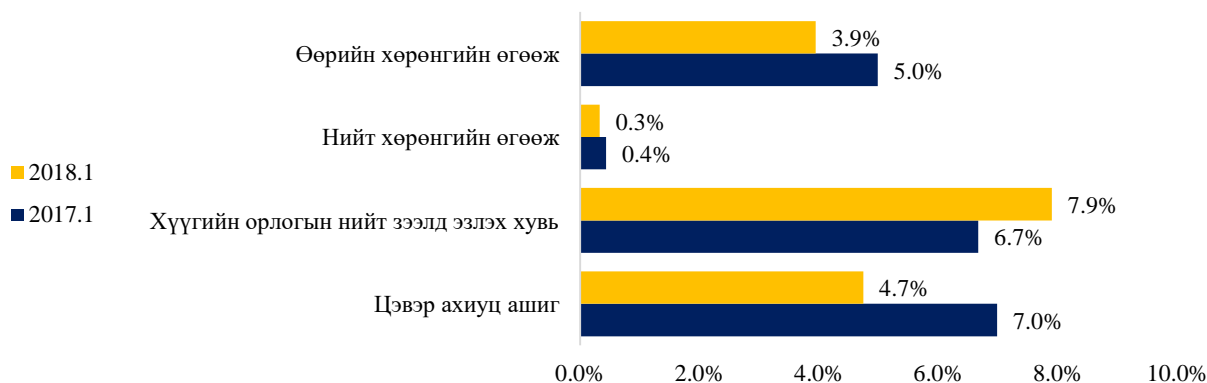
Зураг 76. Ашигт ажиллагааны өсөлт /хувиар/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Голлох харьцаанууд: ХЗХ-дын өөрийн хөрөнгийн өгөөж өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1.1 пунктээр буурч 3.9 хувьд хүрлээ. Нийт хөрөнгийн өгөөж 0.1 пунктээр буурч 0.3 хувь болсон бол гишүүдэд олгож буй зээлийн хүүгийн орлого 45.9 хувь буюу 2.8 тэрбум төгрөгөөр өсөж тайлант улиралд 9.0 тэрбум төгрөгт хүрснээр хүүгийн орлогын нийт зээлд эзлэх хувь 1.2 пунктээр өсөж 7.9 хувь болжээ. Харин цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа өмнөх оны мөн үеэс 2.3 пунктээр буурч 4.7 хувь болсон байна.

Зураг 77. Нийт хөрөнгийн болон өөрийн хөрөнгийн өгөөж

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

VI. ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

6.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Хөрөнгийн зах зээлийн тогтвортой байдлыг хангахад зах зээлд оролцогчдын чанар болон дэд бүтцийн байгууллагуудын чадавх, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний нэр төрөл, олон улсын стандартад хэр нийцэн ажиллаж байгаа эсэх зэрэг маш олон хүчин зүйлс нөлөөлдөг. Хөрөнгийн зах зээл хэр тогтвортой өсөн дэвжиж байгаагаас ирээдүйн зах зээлийн хөгжил шалтгаална.

Олон улсад хөрөнгийн зах зээлийн индексийн тооцоо, судалгааны чиглэлээр тэргүүлэгч Их Британийн FTSE Russell групп нь дэлхийн улс орнуудыг хөрөнгийн зах зээлийн хөгжлөөр хөгжсөн (developed), эрчимтэй хөгжиж буй (emerging), хоёрдогч эрчимтэй хөгжиж буй (secondary emerging) болон хөгжиж буй (frontier market) гэсэн 4 ангилалд хуваан авч үздэг.

2017 оны 9 дүгээр сарын байдлаар FTSE-ийн хөгжиж буй зах зээлийн ангилалд 29 улс орон багтаад байгаа бөгөөд Монгол Улсын хувьд 2012 онд төлбөр тооцооны Т+3 горимд шилжих болсноор уг ангиллын ажиглалтын жагсаалтад ороод байжээ. Гэсэн хэдий ч 2015 онд Prefunding буюу арилжаанд оролцохын тулд мөнгөн хөрөнгийг 100% урьдчилан байршуулдаг системд эргэн орж мөн дэд бүтцийн хүрээнд үнэлэгдэхүйц шинэчлэлт хийхгүй байсаар 2017 оны 9 дүгээр сард уг ажиглалтын жагсаалтаас хасагдсан.

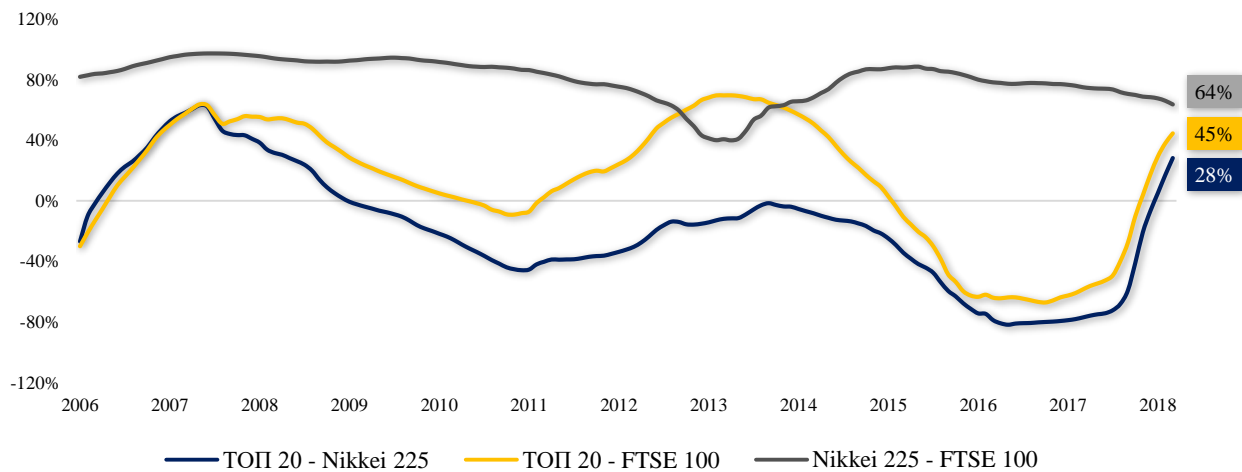
Хувьцааны үнийн хэлбэлзэл: Дэлхийн улс орнуудын санхүүгийн зах зээлийн хөгжлийг харьцуулахын тулд 2012 онд Дэлхийн банкнаас 4x4 матрицын аргыг ашиглан судалгаа хийсэн байдаг. Уг аргачлалд санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой байдлыг хэмжихдээ:

- Хувьцааны үнийн индексийн хэлбэлзэл
- Хувьцааны индексийн тархалтын Skewness
- Хувьцааны индексийн бусад улс орнуудын индекстэй хамааралтай байдлаар тус тус авч үзсэн байдаг.

Үүнээс хувьцааны индексийн бусад улс орнуудын индекстэй хамааралтай байдлыг тооцов. Монголын хөрөнгийн зах зээлийн Top 20 индексийн Nikkei 225 болон FTSE 100 индекстэй корреляци хамаарал 2014 оноос өмнө эерэг 70 хувийн хамааралтай байсан бол 2016 онд сөрөг 82 хувийн хамааралтай болж өөрчлөгдсөн бол Nikkei 225 болон FTSE 100 индексийн корреляци хамаарал эерэг 70 хувийн түвшиндээ байна.

2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар ТОП-20 индексийн Nikkei 225 болон FTSE 100 индекстэй корреляци хамаарал тус тус эерэг 28 болон эерэг 45 хувьтай байгаа бол Nikkei 225 болон FTSE 100 индексийн корреляци эерэг 64 хувийн түвшинд байна.

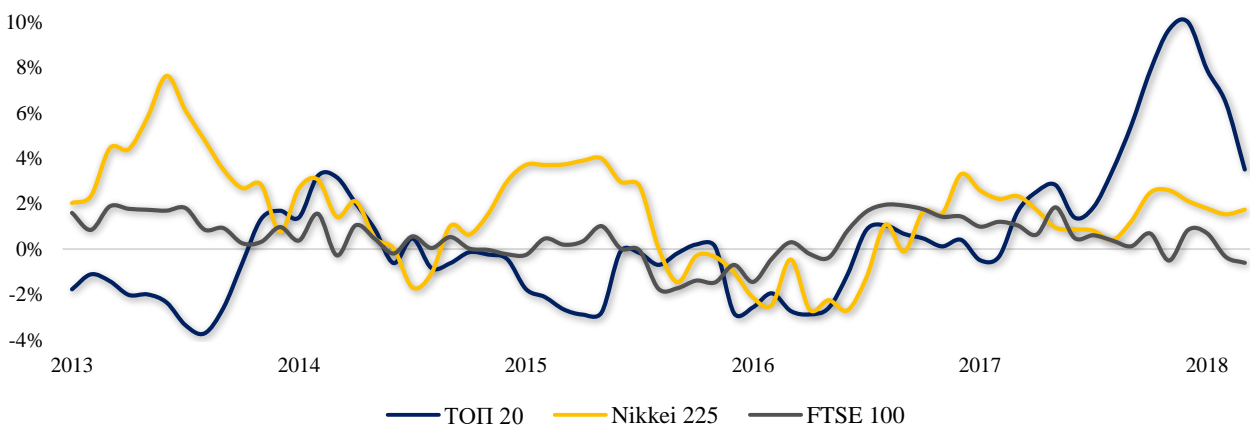
Зураг 78. Индексүүдийн 5 жилийн гулсах корреляци хамаарал

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хөрөнгийн зах зээл өндөр хөгжсөн орнуудад зах зээлийн индекс өсөх нь хувьцааны ерөнхий үнэ өсөж зах зээл идэвхтэй байгааг харуулдаг. 2012 оноос 2016 он хүртэл хөрөнгийн зах зээлийг тэргүүлэгч орнуудын зах зээлийн идэвхжил нэмэгдэхэд манай орны хувьцааны зах зээл унах хандлагатай байсан нь сөрөг корреляци хамаарлыг харуулж байна. Сүүлийн 3 жил гадаадын хөрөнгө оруулагчид эрчимтэй хөгжиж буй (emerging market) зах зээлтэй орнуудаас гарах болсон шалтгаан нь тэргүүлэгч орнуудын хөрөнгийн зах зээл идэвхжсэнтэй холбоотой байж болох юм. Манай орны хөрөнгийн зах зээлийн идэвх хурдацтай нэмэгдсэн нь дээрх корреляци хамаарал эерэг болох хандлагыг харуулж байна.

Зураг 79. ТОП 20, Nikkei 225, FTSE 100 индексүүдийн сарын өгөөжийн 6 сарын гулсах дундаж

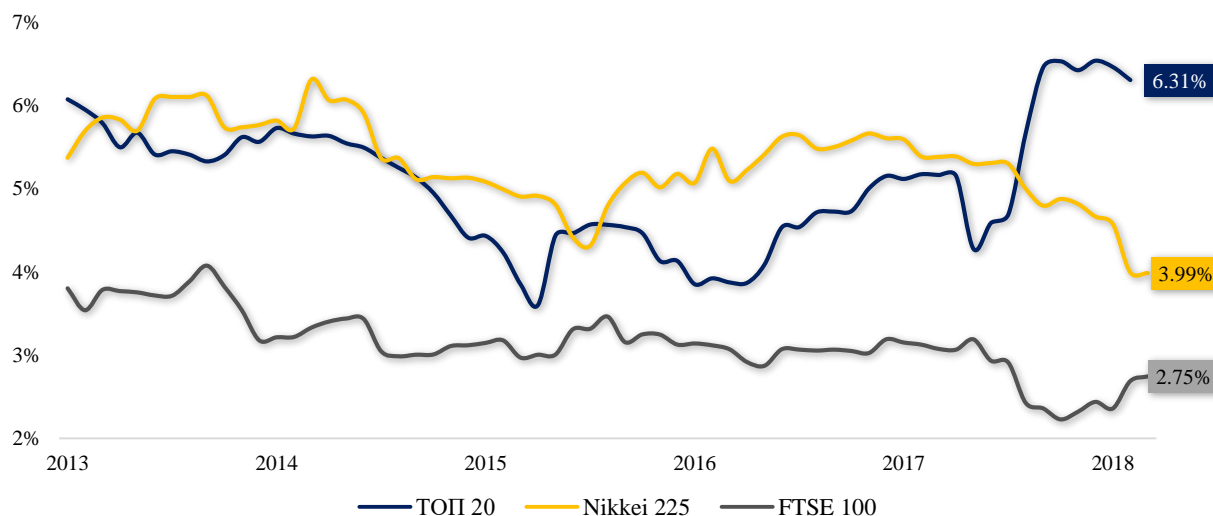

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хөрөнгийн зах зээлд оролцогчдын хувьд хөрөнгө оруулалтын өгөөжийн түвшин маш чухал байдаг. ТОП-20, Nikkei 225, FTSE 100 индексүүдийн сарын өгөөжийн 6 сарын гулсах дунджийг харуулж байна. Тус зах зээлүүдийн эрсдэлийг тооцож үзэхэд тус тус 6.31 хувь, 3.99 хувь, 2.75 хувь (сүүлийн 24 сарын дундаж өгөөжөөс хазайх стандарт хазайлт)

хэлбэлзэлтэй байна. Сүүлийн 24 сарын хугацаанд ТОП-20 илүү хэлбэлзэлтэй байсан бол FTSE 100-ийн хэлбэлзэл харьцангуй бага байсан байна.

Зураг 80. Индексүүдийн 24 сарын дундаж хэлбэлзэл

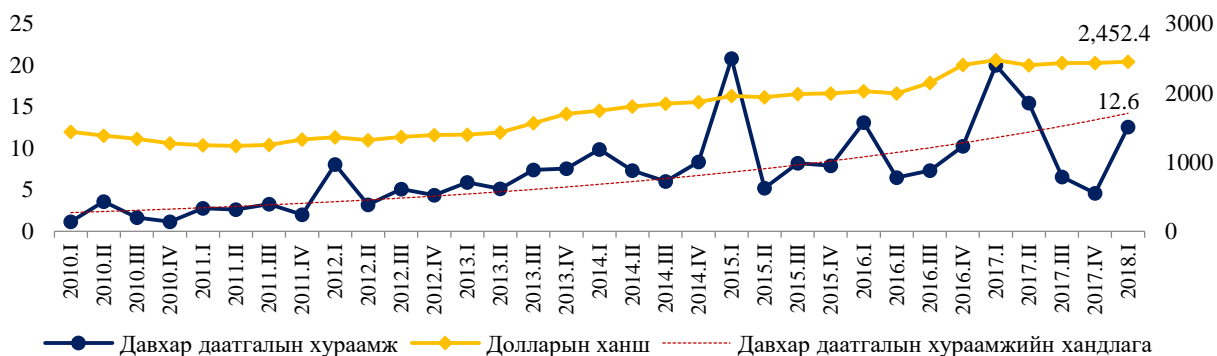
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

6.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Даатгалын зах зээлийн санхүүгийн тогтвортой байдалд нийгэм эдийн засаг, улс төр, зохицуулалт, байгууллагын дотоод үйл ажиллагаа, бүтэц зохион байгуулалт болон үйл ажиллагааны онцлогоос хамаарсан эрсдэлүүд нөлөө үзүүлдэг. Санхүүгийн зохицуулах хорооноос 2017 оны 02 дугаар улиралд хийсэн судалгаанаас үзэхэд даатгалын компаниудад тулгарч буй гол эрсдэлүүдэд нэгдүгээрт даатгалын эрсдэл, хоёрдугаарт зах зээлийн эрсдэлийг онцлон тодорхойлжээ.

Зах зээлийн эрсдэлийн хувьд хүүгийн хэлбэлзэл, хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ, үл хөдлөх хөрөнгийн үнийн индекс, валютын ханш гэх мэт макро хүчин зүйлс багтана. Монгол Улсын даатгалын зах зээлийн хамгийн том тулгамдаж буй асуудал нь валютын ханштай холбогдох эрсдэл юм. Даатгалын компаниудын дийлэнх нь давхар даатгалаа гадны даатгалын компанид хийлгэдэг бөгөөд сүүлийн 6 жилд жил бүрийн 01 дүгээр улиралд дунджаар 12.9 гаруй тэрбум төгрөгийг гадаад валют хэлбэрээр шилжүүлсэн нь даатгалын нийт хураамжийн орлогын 36.5 хувийг эзэлж байна. Харин 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар энэхүү дүн нь 12.6 тэрбум төгрөг байгаа нь нийт хураамжийн орлогын 35.5 хувийг эзэллээ. Даатгалын салбар өргөжихийн хэрээр тус салбар дахь гадаад валютын гадагшлах урсгал нэмэгдэж байгаа нь салбарын тогтвортой байдалд сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлал бий болгож байна. Түүнчлэн сүүлийн жилүүдэд төгрөгийн ам.доллартай харьцах ханш суларч буй нь даатгалын компаниудад томоохон дарамт үүсгэх болсон.

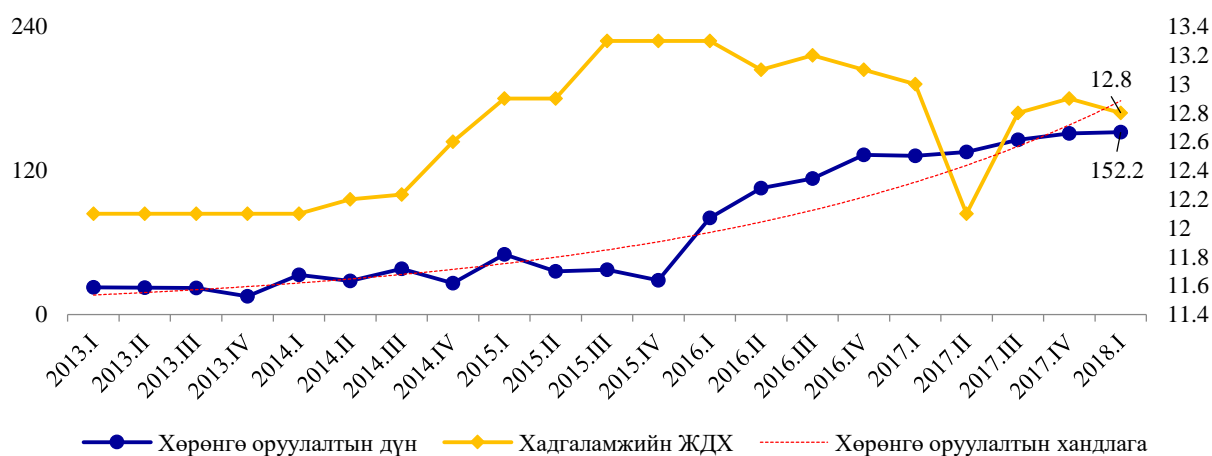
Зураг 81. Давхар даатгалын хураамж ба ам.долларын хани

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Түүнчлэн тайлант улиралд даатгалын компаниудын балансын хөрөнгийн 58.9 хувийг хөрөнгө оруулалтын дүн эзэлсэн ба үүний 92.7 хувийг хадгаламж, хадгаламжийн сертификат хэлбэрээр хийсэн хөрөнгө оруулалтын дүн бүрдүүлж байгаа юм.

Зураг 82. Даатгалын нийт хөрөнгө оруулалт ба хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

6.4 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

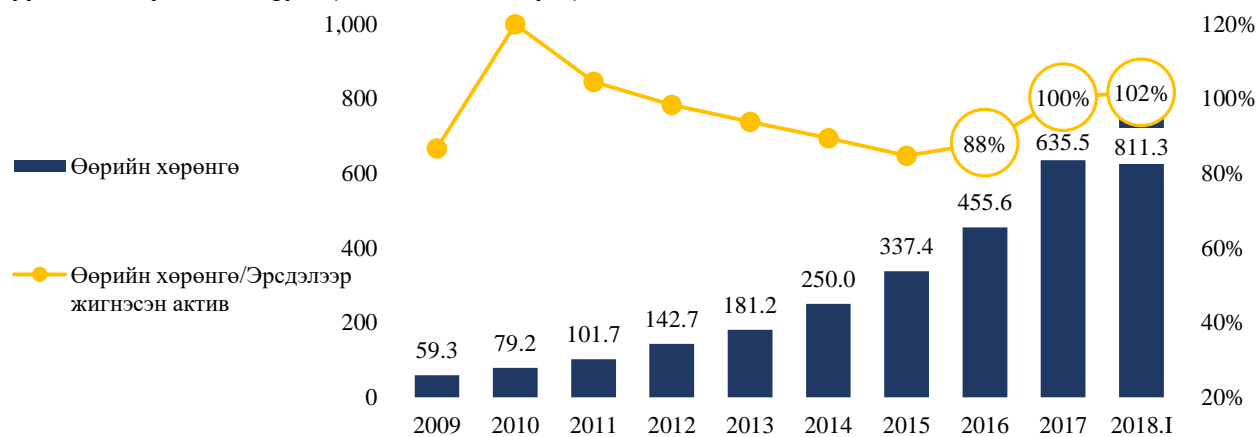
AFI буюу “Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг”-ээс санхүүгийн хүртээмж болон санхүүгийн тогтвортой байдлын үзүүлэлтүүдийг тодорхойлон цаашид гишүүн орнуудын дунд нийтлэг стандарт тогтоох, тоон мэдээллийн нэгдсэн сан үүсгэхээр ажиллаж байгаа бөгөөд санхүүгийн тогтвортой байдлыг тодорхойлох дараах 5 үзүүлэлтийг нэрлэжээ. Үүнд:

- Хөрөнгийн хүрэлцээтэй байдлын харьцаа
- Зээлийн эрсдэлийн сангийн харьцаа
- Чанаргүй зээлийн хувь
- Хөрвөх чадварын харьцаа
- Z индекс

Хөрөнгийн хүрэлцээт байдал: Хөрөнгийн хүрэлцээт байдлын үзүүлэлтийг тооцохдоо өөрийн хөрөнгийг эрсдэлээр жигнэсэн нийт активд харьцуулах замаар тооцдог бөгөөд 2018 оны эхний улирлын байдлаар ББСБ-уудын хувьд уг харьцаа 101.7 хувьтай байна.

Хөрөнгийн хүрэлцээт байдлын харьцаа нь банк бус санхүүгийн байгууллагыг эрсдэлээс хамгаалах, үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг илэрхийлэх үзүүлэлт байдаг. Санхүүгийн зохицуулах хорооноос ББСБ-уудын өөрийн хөрөнгийг эрсдэлээр жигнэсэн нийт активд харьцуулсан харьцаа 30 хувиас доошгүй байна гэж заасан байдаг бөгөөд банк бус санхүүгийн салбарын хэмжээнд уг харьцааг ханган ажиллаж байгаа буюу өөрийн хөрөнгийн хэмжээ эрсдэлтэй хөрөнгийг бүрэн нөхөж чадахуйц байна. Тайлант улиралд уг харьцаа өссөн нь ББСБ-уудын өөрийн хөрөнгийн хэмжээ нэмэгдсэнтэй холбоотой.

Зураг 83. Хөрөнгийн хүрэлцээт байдлын харьцаа

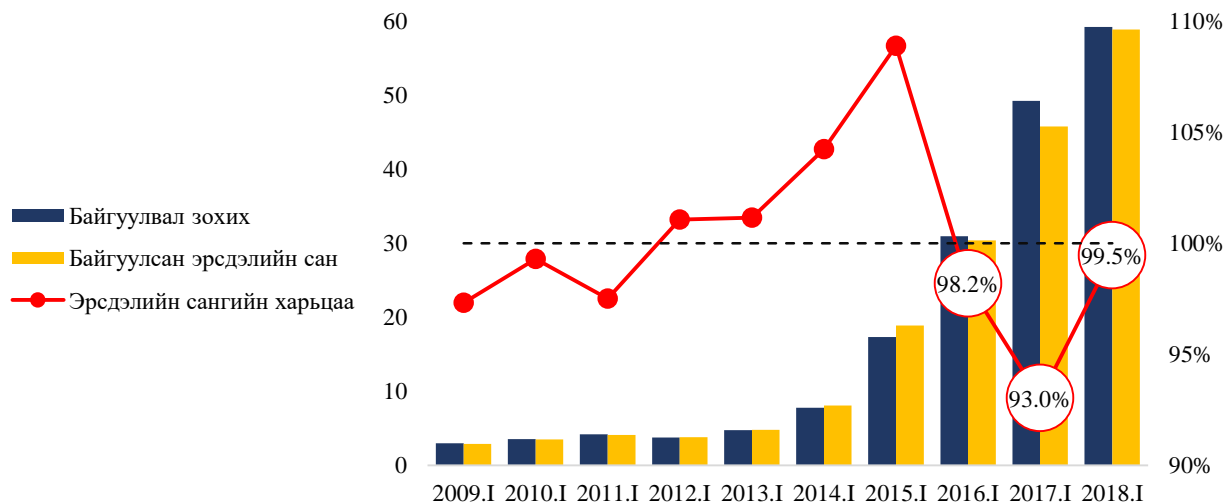

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Зээлийн эрсдэлийн сангийн харьцаа: ББСБ-ууд нь олгосон зээлийг хугацаа, чанар, эргэж төлөгдөх магадлалыг нь харгалзан ангилах замаар зээлийн эрсдэлийн санг тооцож байгуулдаг. Санхүүгийн зохицуулах хорооноос зээлийн эрсдэлийн санг байгуулах хувь хэмжээг зээлийн ангилал тус бүр дээр тогтоож өгсөн байдаг. Тухайн ББСБ байгуулвал зохих эрсдэлийн сангаа байгуулсан эсэхээс нь хамааран ББСБ чанаргүй зээлээ нөхөх, эрсдэлээс хамгаалах чадвартай эсэхийг нь тодорхойлдог.

ББСБ-ын салбарын хувьд тайлант улиралд уг харьцаа 99.5 хувь гарсан буюу байгуулвал зохих эрсдэлийн санг бүрэн байгуулж чадаагүй буюу эрсдэлийг 99.5 хувиар нөхөх чадамжтайг харуулж байна.

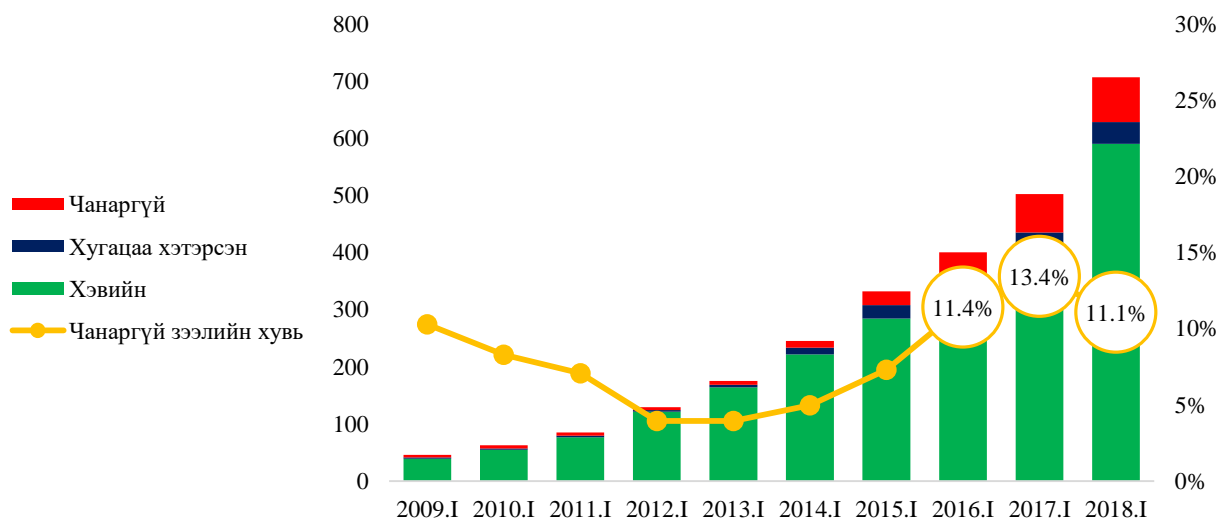
Зураг 84. Зээлийн эрсдэлийн сангийн харьцаа

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Чанаргүй зээлийн хувь: Тайлант улиралд чанаргүй зээлийн хэмжээ 78.3 тэрбум төгрөгт хүрч чанаргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь 11.1 хувь болж буурлаа. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 2.3 нэгжээр буурсан үзүүлэлт юм.

Зураг 85. Чанаргүй зээлийн хувь

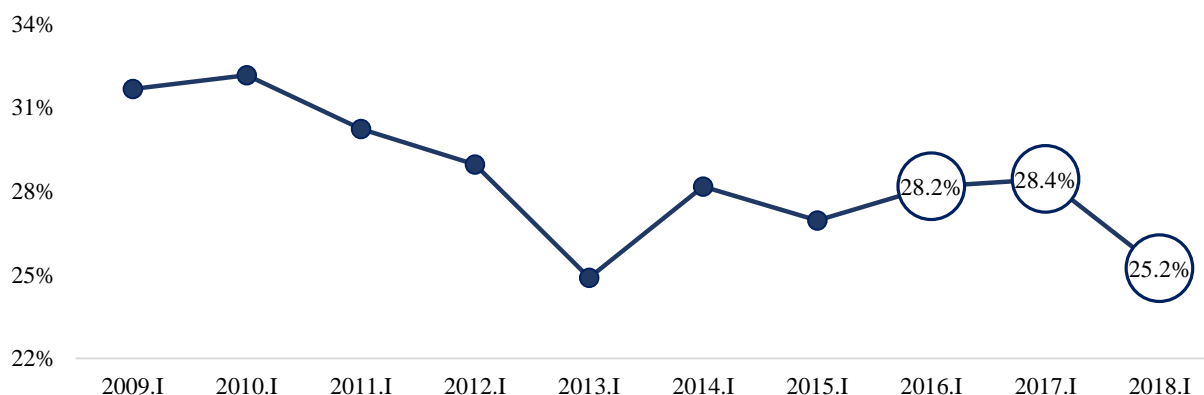

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хөрвөх чадварын харьцаа: Мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгийг, нийт хөрөнгөд харьцуулсан харьцаа буюу хөрвөх чадварын харьцаа тайлант улиралд 25.2 хувь байна. Өөрөөр хэлбэл ББСБ-уудын нийт хөрөнгийн 25.2 хувийг мөнгөн хөрөнгө бүрдүүлж байна. Хөрвөх чадварын харьцаа нь тухайн байгууллага богино хугацаат өр төлбөрөө төлөх чадвар хэр байгааг илэрхийлдэг.

Мөнгөн хөрөнгийн хэмжээ хэт их байх нь хөрөнгөө үр ашигтай зарцуулж, үндсэн үйл ажиллагаандаа ашиглаж чадахгүй байгааг харуулах бол, хэт бага байх нь тухайн байгууллага хөрвөх чадвар муутайг илэрхийлдэг. Тайлант улиралд мөнгөн хөрөнгийн нийт хөрөнгөд эзлэх хувь буурсан нь нийт хөрөнгийн өсөлтийн ихэнх хувийг зээлийн өсөлт бүрдүүлсэнтэй холбоотой.

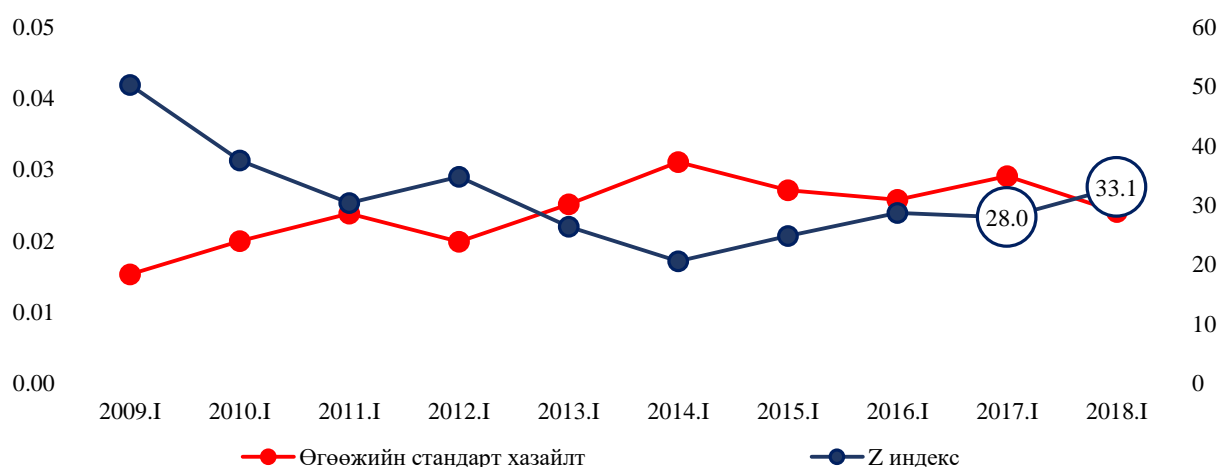
Зураг 86. Хөрвөх чадварын харьцаа

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Z индекс: Z индекс нь банк бус санхүүгийн байгууллагын дампуурах магадлалыг харуулдаг ба активын өгөөж болон өөрийн хөрөнгийн харьцааны нийлбэрийг активын өгөөжийн хэлбэлзэлд харьцуулж тооцдог. Z-индексийн утга ашигт ажиллагаа болон өөрийн хөрөнгийн хөшүүрэг өндөр байх үед их гарах ба өгөөжийн хэлбэлзэл ихтэй үед буюу орлогын тодорхойгүй байдал их үед бага гарна. Өөрөөр хэлбэл индексийн их утга нь эрсдэл багатай, тогтвортой байдлыг илэрхийлдэг. 2018 оны эхний улирлын байдлаар ББСБ-ын салбарын Z индекс өмнөх оны мөн үеэс өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 87. Z индекс

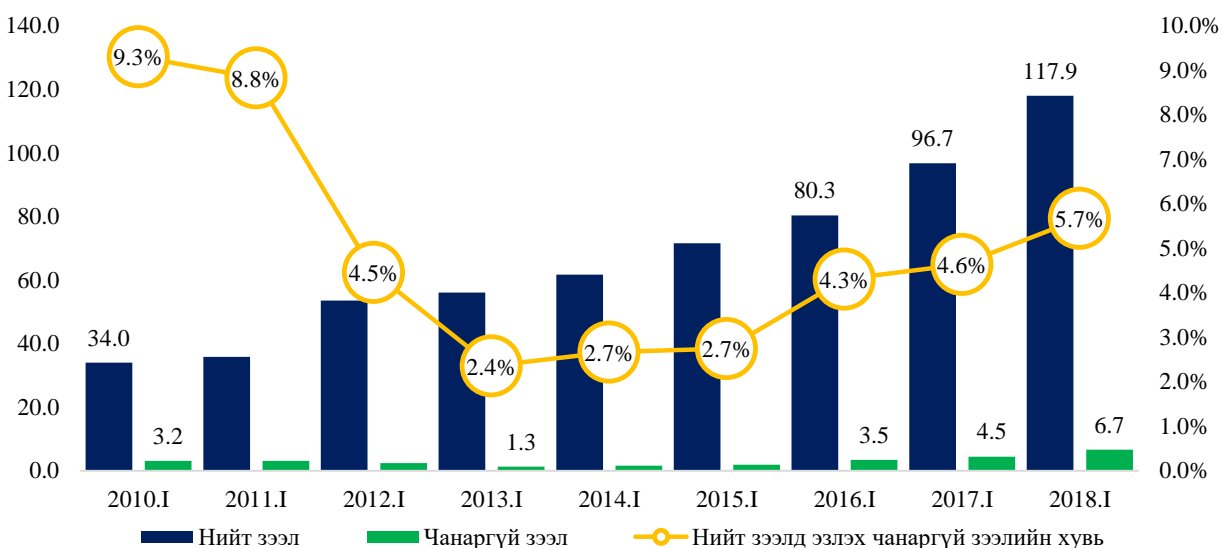
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

6.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Тайлант улиралд салбарын хэмжээнд 3.2 тэрбум төгрөгийн зээлийн эрсдэлийн сан байгуулж нийт 114.7 тэрбум төгрөгийн цэвэр зээлтэй байна. Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.1 пунктээр өсөж 5.7 хувьд хүрч нийт чанаргүй зээлийн хэмжээ 6.7 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

Салбарын нийт зээл өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 21.9 хувиар буюу 21.2 тэрбум төгрөгөөр өсөж 117.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

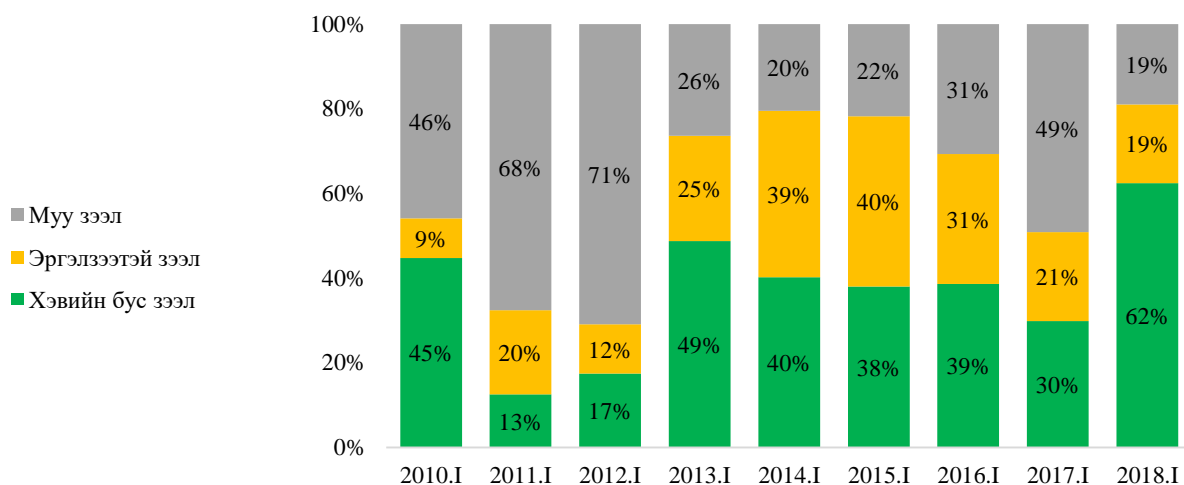
Зураг 88. Нийт зээл ба чанаргүй зээл /тэрбум төгрөг/

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Чанаргүй зээлийн ангилал дахь муу зээлийн эзлэх хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 30.1 хувиар буурч 19 хувь болсон байна. Харин хэвийн бус зээлийн нийт чанаргүй зээлд эзлэх хувь өнгөрсөн оноос 32.6 хувиар өсөж 62.5 хувийг эзэлсэн бол эргэлзээтэй зээлийн эзлэх хувь 2.5 хувиар буурч 21.0 хувьд хүрсэн байна.

Зураг 89. Чанаргүй зээлийн чанарын үзүүлэлт /эзлэх хувиар/

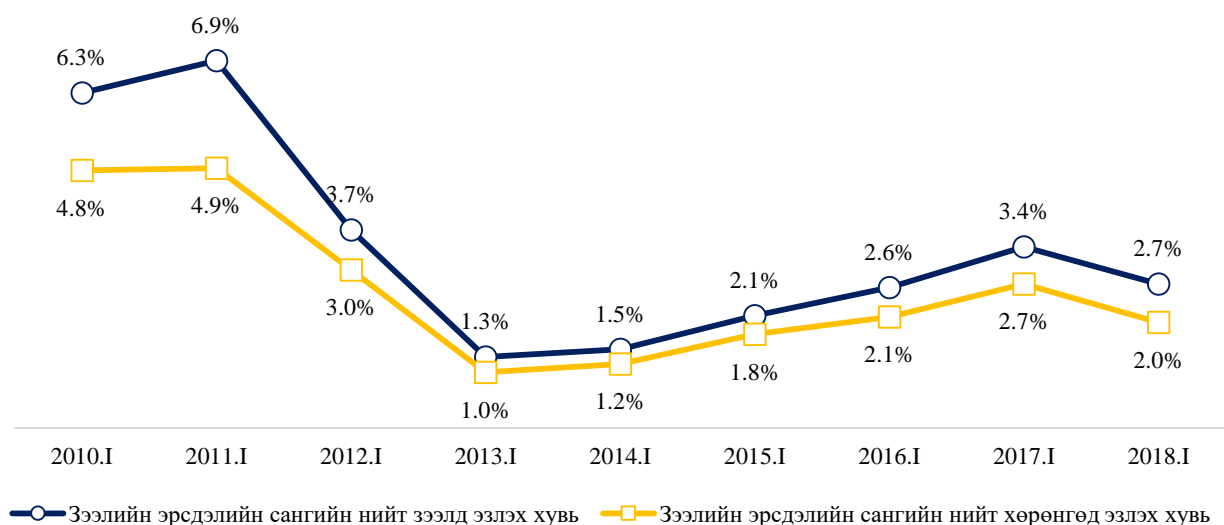

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Хэвийн зээл өнгөрсөн оноос 22.7 хувиар буюу 19.8 тэрбум төгрөгөөр өсөж 107.0 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Харин нийт чанаргүй зээл өнгөрсөн оны тайлант үеэс 49 хувиар өсөж 6.7 тэрбум төгрөгт хүрчээ. Чанаргүй зээлийг бүрдүүлэгч хэвийн бус болон эргэлзээтэй зээл өмнөх оноос өссөн бол муу зээл өнгөрсөн оноос 42.5 хувиар буурч 1.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

Өнгөрсөн 8 жилийн хугацаанд зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь 2011 онд хамгийн дээд цэг буюу 6.9 хувьд хүрч байсан бол 2013 онд огцом буурч хамгийн бага буюу 1.3 хувьд хүрч байжээ. Ийнхүү тус харьцаа 2017 он хүртэл өссөөр 3.4 хувьд хүрчээ. Харин тайлант улиралд 0.7 пунктээр буурч 2.7 хувь болов.

Зураг 90. Нийт хөрөнгө болон нийт зээлд эзлэх зээлийн эрсдэлийн сангийн хувь

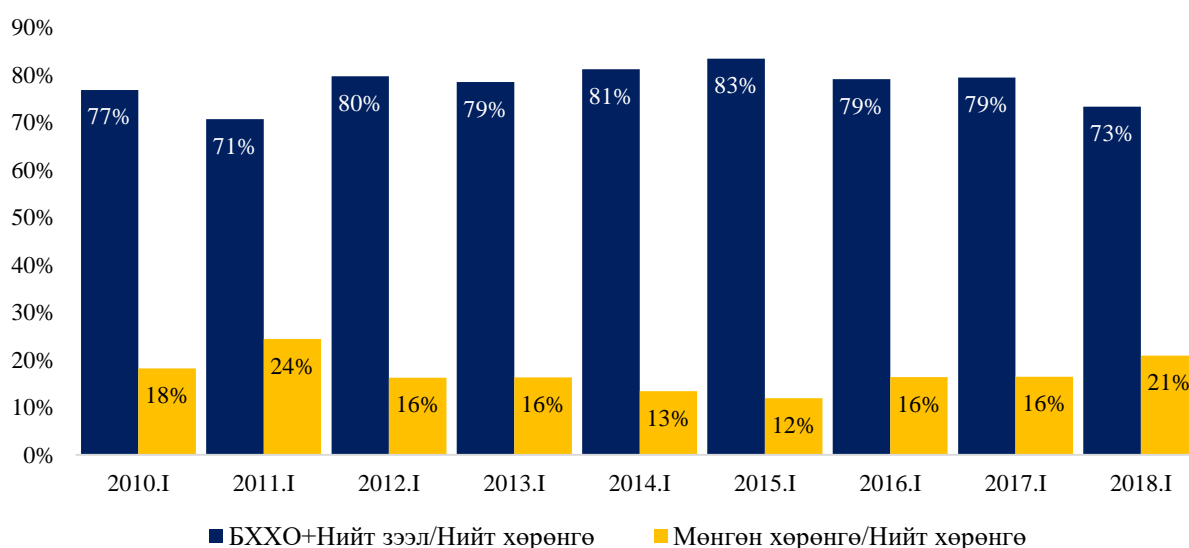
Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

Байгууллагын хөрвөх чадварыг илэрхийлэх үзүүлэлтүүд болох мөнгөн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа, богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын зээл болон нийт хөрөнгийн харьцааг доор тооцон үзүүлээ.

Эдгээр үзүүлэлтүүд нь хадгаламж эзэмшигч болон хөрөнгө оруулагч хөрөнгөө татах үед тухайн санхүүгийн байгууллага өөрийн хөрөнгөө мөнгөн хөрөнгөд хэр түргэн хөрвүүлэх боломжтойг харуулдаг.

ХЗХ-дын хувьд сүүлийн 5 жилийн хугацаанд нийт мөнгөн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа дунджаар 16 хувьтай байсан бол тайлант улиралд 21 хувьтай байна. Харин богино хугацаат хөрөнгө оруулалт болон нийт зээлийн нийлбэрийг нийт хөрөнгөд харьцуулсан үзүүлэлт сүүлийн 5 жилийн хугацаанд дунджаар 79 хувьтай байсан бол тайлант улиралд тус үзүүлэлт 73 хувьтай байлаа.

Зураг 91. Хөрвөх чадварын харьцаа

Эх сурвалж: Санхүүгийн зохицуулах хороо

VII. БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН

7.1 ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

- Зах зээлийн мэргэжлийн оролцогч байгууллагуудын төлөөллүүдээс бүрдсэн “Хөрөнгө оруулалтын банкны тухай хууль”-ийн төслийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэг бүхий ажлын хэсэгт Хорооноос бүрэлдэхүүнд орж ажилласан. Ажлын хэсэг өргөн барьсан хуулийн үзэл баримтлал, хуулийн төслөөр зохицуулах харилцааг судалж, хөрөнгө оруулалтын банкиг олон улсын жишгийн дагуу хөгжүүлэх, арилжааны банкнаас ялгарах үүргийг нь тодорхой тусгах, бүртгэл зөвшөөрөл, хяналт тавих этгээдийг тодорхой болгох зэрэг сайжруулалт хийх шаардлагатай гэж үзэн, сайжруулан боловсруулах ажлыг өнгөрсөн хугацаанд хийж гүйцэтгэсэн.
- Татварын багц хуулийн төсөл боловсруулагдах хүрээнд Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль болон Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн төслүүд боловсруулагдаж байгаатай холбогдуулан хөрөнгийн зах зээлийн нийлүүлэлтийг дэмжихээр шинээр үнэт цаас гарган нээлттэй болж байгаа хуулийн этгээд, хөрөнгийн зах зээл дээр арилжаалагдаж буй компанийн хувьцаа, өрийн хэрэгсэл /бонд/-д хөрөнгө оруулсан хөрөнгө оруулагчдад хамаарах орлого, ашигт тусгайлсан татварын зохицуулалт бий болгох, хөнгөлөх, чөлөөлөх асуудлуудаар санал боловсруулж, хууль санаачлагчид хүргүүлэхэд бэлэн болсон.
- “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах ажлын хүрээнд Хороо болон мэргэжлийн байгууллагуудын төлөөллүүдээс бүрдсэн тус компанийн хувьцааны бүртгэлийг баталгаажуулах, ногдол ашиг тараах ажлыг зохион байгуулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдаж ажиллаа. Ажлын хэсэг “Эрдэнэс Тавантолгой” ХК-тай холбоотой асуудлуудыг судлан, хувьцааг олон нийтэд нээлттэй арилжаалах боломжийг тал бүрээс нь судалж, урьдчилсан байдлаар дүгнэлтээ боловсруулсан.
- Хөрөнгө оруулагчдын эрэлт, хэрэгцээнд нийцсэн бүтээгдэхүүн бий болгох зорилгоор төрийн өмчит компаниудын хувьчлалыг хөрөнгийн биржээр дамжуулан зохион байгуулах нарийвчилсан төлөвлөгөө боловсруулж, Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн 2018 оны 02 дугаар сарын хуралдаанд танилцуулсан.
- “FRC PLUS INVESTMENT” сэдвийн дор хөрөнгийн зах зээлийг сонирхон судалж буй, мөн тус зах зээлд оролцож, хөрөнгө оруулж буй иргэд, олон нийт өөрсдийн мэдлэг туршлага, санал санаачилгыг нээлттэй, чөлөөтэй, хүртээмжтэй байдлаар олон нийтэд хүргэх зорилгоор иргэд, олон нийтийн хөрөнгийн зах зээлийн талаарх ойлголтыг дээшлүүлэх цаашлаад зах зээл дэх иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэхээр “FRC PLUS” илтгэлийн уралдааныг зохион байгуулсан.
- “МХБ” ХК-ийн зүгээс бүртгэлийн шалгуур шаардлагыг чанаржуулах, олон улсын стандартад нийцүүлэхээр өөрийн "Үнэт цаасны бүртгэлийн журам", "Арилжааны журам", "Үнэт цаасны индекс тооцох журам"-ыг шинэчлэн боловсруулсан ба эдгээр журмуудыг Хорооны даргын 2018 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн 68 дугаар тушаалаар бүртгэж авсан.

7.2 ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

- Санхүүгийн зохицуулах хороо нь даатгалын салбарын дүрэм, журам, заавар, аргачлалуудыг нэгтгэн Даатгалын тухай хууль, Даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн тухай хуульд заасны дагуу "Даатгалын багц дүрэм"-ийн төслийг боловсруулж Захиргааны ерөнхий хуулийн 62 дугаар зүйлийн 62.4-т заасны дагуу уулзалт, хэлэлцүүлгийг 2018 оны 02 дугаар сард зохион байгуулсан.
- Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн 2018 оны 02 дугаар сарын 09-ний өдрийн хуралдаанаар “Даатгалын салбарын эрсдэлийн удирдлага ба бүтээгдэхүүн хөгжил” сэдвийн хүрээнд даатгалын тухай хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах ажлын хэсгийг байгуулах, барилгын даатгалын зохицуулалтыг бий болгох болон гадаад улс руу шилжиж буй даатгалын хураамжид хяналт тавьж, мэдээлэл солилцох асуудлыг танилцуулсан.
- Сангийн яамнаас зохион байгуулсан Аудитын өнөөгийн байдал, чиг хандлага сэдэвт хэлэлцүүлэгт оролцож, даатгалын байгууллагад аудит хийх, шалгах, цаашдын хөгжлийн асуудлаар илтгэл тавьж оролцсон.
- Даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулдаг Монголын даатгалын болон зуучлалын холбоодтой уулзаж, даатгалын салбарт тулгамдаж буй асуудал, шийдвэрлэх арга замын талаар ярилцаж даатгалын салбарыг хөгжүүлэхэд мэргэжлийн холбоодын үүрэг, оролцоо чухал гэдгийг онцолж хамтран ажиллах талаар ярилцсан.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооноос орон сууцны ипотекийн зээлд хамрагдсан айл өрх, иргэд болон зээлдүүлэгч байгууллагыг эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор ипотекийн даатгалыг тусгайлан шинээр бий болгон нэвтрүүлж, холбогдох журмыг батлан мөрдүүлж байгаа бөгөөд Ипотекийн даатгалын бүтээгдэхүүнүүд шинээр бий болсонтой холбогдуулан зээлдэгч-даатгуулагчдад зөвлөмжийг гаргасан.
- Санхүүгийн зохицуулах хороо даатгалын зах зээлийн оролцогчид, мэргэжлийн байгууллагуудын ажилтан, албан хаагчдад Зөрчлийн тухай хуулийн талаар мэдлэг, мэдээлэл олгох, хариуцлагыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн сургалт зохион байгуулсан.
- Хүртгэмжтэй даатгал төслийн хүрээнд Хорооны цахим хуудсанд цэс үүсгэн олон нийтэд мэдээллийг өгөхөөр болсон.
- Татварын хуулинд өөрчлөлт оруулж буйтай холбогдуулан даатгалын байгууллагуудаас санал авч, Сангийн яаманд хүргүүлсэн.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2012 онд 355 тоот тогтоол гаргаж, ердийн даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх компанийн дүрмийн сангийн доод хэмжээ 5.0 тэрбум, урт хугацааны даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх компаниудыг 6.0 тэрбум төгрөг байхаар тус тус тогтоосонтой холбогдуулан даатгалын компаниудад тодорхой чиглэл өгч ажилласан.

7.3 БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

- Хорооны Банк бус санхүүгийн байгууллагын газраас Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг шинэчлэн боловсруулж, банк бус санхүүгийн байгууллагуудыг бие даасан, тогтвортой, өрсөлдөх чадвар, эрсдэлийг давах чадвартай мэргэжлийн санхүүгийн байгууллага болгох зорилготойгоор банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхлэх таатай нөхцөлийг бий болгох, үйл ажиллагааны цар хүрээг тэлсэн, дэвшилтэт технологийг ашигласан

санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг дэмжсэн харилцагч, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалсан хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэхээр ажиллаж байна.

- Санхүүгийн зохицуулах хорооноос банк бус санхүүгийн байгууллагуудыг чадавхжуулах, тэдгээрийг тогтвортой, эрсдэл даах чадвартай, мэргэжлийн байгууллага болгох бодлого авч хэрэгжүүлсний үр дүнд 2018 оны 01 дүгээр улирлын байдлаар салбарын нийт актив 1.05 их наяд төгрөгт хүрч, хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 645.5 тэрбум төгрөгт хүрч, зээлийн жигнэсэн дундаж хүү 3.4 хувь болж буурсан.
- Хорооны 2017 оны 27 дугаар тогтоолоор үйл ажиллагаа эрхэлж буй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг үе шатлалтай шийдвэрлэсэн бөгөөд шийдвэрийн хэрэгжилт 94 хувиар хангагдсан.
- “Лэндмн ББСБ” ХК нь Хорооны 2018 оны 60 дугаар тогтоолоор хувьцаагаа олон нийтэд санал болгож, Монголын хөрөнгийн биржид амжилттай IPO гаргасан анхны банк бус санхүүгийн байгууллага болсон.

7.4 ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

- Татварын багц хуулийн төслийг хэлэлцүүлж байгаатай холбогдуулан ХЗХ нь ашгийн төлөө бус байгууллага тул ашгийн төлөө байгууллагуудаас ялгамжтай хандах, мөн 5 сая хүртэл дүнтэй хадгаламжийг хүүгийн орлогын татвараас чөлөөлөх талаар судалгаа хийж, саналыг Сангийн яаманд хүргүүлсэн.
- Мөн АХБ-наас Хороотой хамтран хэрэгжүүлж буй Хадгаламж, зээлийн хоршооны салбарын тогтвортой хөгжлийг дэмжих төслийн хүрээнд хийгдсэн ажлыг үргэлжлүүлэхээр төслийн 2 дахь шатны саналыг боловсруулж АХБ-нд хүргүүлсэн.
- Захиргааны ерөнхий хуульд журам, заавар нийцүүлэх ажлын хүрээнд МХЗХҮХ-нд тавигдах шаардлага, Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагааны зохицуулалтын журам, Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны журам зэргийг шинэчлэн боловсруулж, бүрдэл хангах хүрээнд салбарын нийт оролцогчдоос санал авах хэлэлцүүлгийг 2018 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдөр МХЗХҮХ-ны гишүүн болон гишүүн бус ХЗХ-дын дунд 2 удаа зохион байгуулав. Хэлэлцүүлэгт оролцогчдын саналыг журам, зааврын төсөлд тусган Хорооны хуралдаанд танилцуулахаар журмын шинэчилсэн төслийг бэлтгэсэн.
- Эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтын тогтолцоонд шилжих ажлын хүрээнд нийт ХЗХ-дод эрсдэлийн үнэлгээ хийж, тэдгээрийг 5 шатлалд ангилан, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлж байна. Эрсдэл өндөртэй ХЗХ-дод авч хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулж, зарим шатлалд орсон ХЗХ-дыг нэгдэх, нийлэх замаар чадавхижуулах бодлого баримтлан ажиллаж байна. Үүний тулд Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагааны зохицуулалтын журмын шинэчилсэн төсөлд ХЗХ-г өөрчлөн байгуулах асуудлыг илүү дэлгэрэнгүйгээр тусгасан.
- Эрсдэлд суурилсан хяналт, шалгалтыг нэвтрүүлэх чиглэлээр Зайны хяналтын журам, Эрсдэлийн үнэлгээ хийх гарын авлагын төслийг боловсруулж байна.

ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1: Хөрөнгийн зах зээлийн статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/

Огноо	2013.I	2014.I	2015.I	2016.I	2017.I	2018.I
Зах зээлийн үнэлгээ	1564.39	1640.33	1311.05	1297.30	1429.24	2590.73
ЗЗҮ-ний ДНБ-д харьцуулсан хувь	44.59%	38.85%	28.23%	27.39%	25.05%	39.10%
Хөрвөх чадвар	0.56%	0.32%	0.26%	0.64%	0.35%	0.68%
Топ-20 индекс	16,224.4	16,520.9	13,516.2	11,191.2	12,679.1	20,910.0
Бүртгэлтэй компанийн тоо*	323	304	299	302	300	301
Брокер, дилерийн тоо*	87	66	62	62	52	53
Хөдөө аж ахуйн биржийн арилжааны дүн	-	53.7	28.8	21.3	30.9	42.4
Үнэт цаасны арилжаа						
Хувьцаа	8.69	5.33	3.46	8.36	5.02	17.69
ЗГҮЦ /анхдагч/	-	-	108.08	37.40	119.51	-
ЗГҮЦ /хоёрдогч/	-	-	0.20	3.83	13.77	24.34
Компанийн бонд	-	-	-	-	-	0.03

*жилийн эцсийн байдлаар

Хавсралт 2. Даатгалын зах зээлийн статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлт	2013.I	2014.I	2015.I	2016.I	2017.I	2018.I
Хөрөнгө						
Нийт хөрөнгө	104.8	125.0	170.2	188.9	224.8	258.3
Ердийн даатгалын компаниудын нийт хөрөнгө	100.1	119.1	140.2	151.9	180.8	206.2
Урт хугацааны даатгалын компанийн нийт хөрөнгө	4.8	5.8	6.7	7.7	7.7	7.9
Давхар даатгалын компанийн нийт хөрөнгө			23.3	29.3	36.2	44.2
Нийт хөрөнгийн өсөлт	24.2%	19.2%	36.2%	11.0%	19.0%	14.9%
Хураамжийн орлого						
Хураамжийн нийт орлого	15.9	23.9	35.5	27.2	37.5	35.3
Ердийн даатгалын компаниудын хураамжийн нийт орлого	15.6	23.5	35.0	26.9	36.6	35.0
Урт хугацааны даатгалын компанийн хураамжийн нийт орлого	0.2	0.4	0.5	0.3	0.4	0.4
Давхар даатгалын компанийн хураамжийн нийт орлого			0.0	0.0	0.5	0.0
Нөхөн төлбөр						
Нийт нөхөн төлбөр	6.5	8.3	9.4	8.9	8.8	11.5
Ердийн даатгалын компаниудын нийт нөхөн төлбөр	6.4	8.2	9.2	8.7	8.6	11.3
Урт хугацааны даатгалын компанийн нийт нөхөн төлбөр	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
Давхар даатгалын компанийн нийт нөхөн төлбөр			0.0	0.0	0.0	0.0
Нөөц сан						
Нөөц сан	45.6	58.5	69.8	84.9	105.4	125.6
Ердийн даатгалын компаниудын нийт нөөц сан	44.9	57.4	61.4	72.8	90.3	104.2

Урт хугацааны даатгалын компанийн нийт нөөц сан	0.7	1.1	1.4	1.5	1.7	1.6
Давхар даатгалын компанийн нийт нөөц сан			7.0	10.6	13.4	19.8
Давхар даатгалын хураамж						
Давхар даатгалын хураамж	5.9	9.9	20.8	13.1	20.0	12.6
Ердийн даатгалын компаниудын давхар даатгалын хураамж	5.9	9.9	20.8	13.1	19.8	12.6
Урт хугацааны даатгалын компанийн давхар даатгалын хураамж	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.01
Давхар даатгалын компанийн давхар даатгалын хураамж			0.0	0.0	0.2	0.0
Цэвэр ашиг						
Цэвэр ашиг	1.1	-0.5	1.0	3.5	0.9	3.6
Ердийн даатгалын компаниудын цэвэр ашиг	1.1	-0.6	0.2	3.5	-0.2	2.4
Урт хугацааны даатгалын компанийн цэвэр ашиг	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
Давхар даатгалын компанийн цэвэр ашиг			0.7	0.0	1.0	1.1
Цэвэр ашгийн өсөлт	-49.9%	-149.7%	-279.2%	258.5%	-74.9%	306.0%
Мэргэжлийн оролцогчид (тоо, ширхэг)						
Ердийн даатгал	16	16	15	15	15	15
Урт хугацааны даатгал	1	1	1	1	1	1
Давхар даатгал			1	1	1	1
Даатгалын төлөөлөгч	3187	3260	3340	3091	2893	2573
Даатгалын зуучлагч	20	30	37	40	42	43
Хохирол үнэлэгч	14	20	27	31	29	28
Актуарч	15	15	15	15	21	22
Аудитор	69	84	124	126	130	130
Аудитын компани	22	30	40	42	42	42

Хавсралт 3. ББСБ-уудын статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2013.I	2014.I	2015.I	2016.I	2017.I	2018.I
Нийт хөрөнгө	282.5	404.8	515.9	634.1	798.3	1046.8
Эргэлтийн хөрөнгө	271.8	391.6	499.2	609.1	762.6	1008.6
Мөнгөн хөрөнгө	70.3	114.0	139.1	178.7	227.0	264.2
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	9.3	10.6	11.5	1.6	2.9	1.8
Нийт зээл	175.3	245.4	332.2	400.5	502.4	706.7
Хэвийн зээл	164.0	221.8	284.3	325.6	404.8	590.5
Хугацаа хэтэрсэн зээл	4.4	11.4	23.6	29.2	30.1	37.9
Чанаргүй зээл	6.9	12.2	24.3	45.7	67.5	78.3
Зээлийн эрсдэлийн сан	4.8	8.1	18.9	30.4	45.8	58.9
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө (цэврээр)	0.9	1.2	2.0	2.1	5.4	8.9
Эргэлтийн бус хөрөнгө	10.7	13.3	16.7	25.1	35.7	38.2
Нийт өр төлбөр	101.3	154.8	178.5	178.5	162.8	235.5
Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг	17.7	22.2	28.5	29.4	32.3	42.2
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	61.6	96.0	120.8	110.8	62.7	126.8
Төслийн зээлийн санхүүжилт	7.7	10.4	13.4	15.0	36.0	16.4
Эзэмшигчдийн өмч	181.2	249.9	337.4	455.6	635.5	811.3

Хоёрдогч өглөг	1.6	1.7	1.8	0.8	0.9	0.7
Хувьцаат капитал	148.4	198.8	262.0	341.3	509.8	645.5
Хуримтлагдсан ашиг	23.6	41.9	65.7	101.8	117.8	154.5
ББСБ-ын тоо	229	289	395	463	529	537
Үүнээс: УБ хот	204	254	354	411	466	461
Хөдөө, орон нутаг	25	35	41	52	63	76
Харилцагчдын тоо	278,686	288,017	405,558	445,918	1,311,886	1,358,693
Нийт орлого	17.9	33.7	37.0	41.0	45.2	56.8
Хүүгийн орлого	14.3	19.6	26.6	33.5	37.1	47.7
Хүүгийн бус орлого	3.3	13.6	9.9	6.8	6.4	6.9
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	0.3	0.4	0.4	0.7	1.7	2.2
Нийт зардал	12.2	26.1	28.1	33.9	32.3	38.5
Хүүгийн зардал	1.8	3.1	4.1	4.3	4.0	4.6
Хүүгийн бус зардал	8.2	19.6	18.2	16.6	19.9	21.3
Болзошгүй эрсдэлийн зардал	1.2	2.0	4.3	5.6	5.9	9.3
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	0.2	0.4	0.2	0.2	0.7	0.7
Цэвэр ашиг	5.7	7.6	8.9	12.7	12.9	18.2

Хавсралт 4. ХЗХ-дын статистик үзүүлэлт /тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлт	2013.I	2014.I	2015.I	2016.I	2017.I	2018.I
Нийт хөрөнгө	71.4	76.0	85.8	101.5	121.7	160.8
Мөнгөн хөрөнгө	11.7	10.2	10.2	16.6	20.0	33.6
Нийт зээл	56.1	61.7	71.6	80.3	96.7	117.9
Хэвийн зээл	53.4	58.3	67.4	73.2	87.2	107.0
Хугацаа хэтэрсэн зээл	1.3	1.8	2.2	3.7	5.0	4.3
Чанаргүй зээл	1.3	1.6	2.0	3.5	4.5	6.7
Эргэлтийн бус хөрөнгө	1.6	2.1	2.3	2.2	2.9	3.8
Өр төлбөр	55.6	59.4	67.2	81.0	98.1	132.4
Хадгаламж	49.7	52.2	56.7	62.8	74.7	108.0
Богино хугацаат зээл	1.6	1.4	3.8	1.4	3.3	5.4
Урт хугацаат өр төлбөр	0.5	0.5	2.3	12.0	13.6	11.3
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	3.7	5.3	4.5	4.8	6.6	7.7
Өөрийн хөрөнгө	15.8	16.6	18.5	20.5	23.6	28.3
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	9.6	9.8	10.1	11.1	13.4	14.7
Хоршоологчдын өмч	6.3	6.7	8.0	9.4	10.0	13.4
Хуримтлагдсан орлого /алдагдал/	0.5	2.2	2.9	3.8	3.4	5.6
Нийт орлого	4.1	4.5	5.0	6.1	6.9	9.8
Хүүгийн орлого	3.9	4.4	4.9	5.9	6.5	9.3
Нийт зарлага	3.2	3.7	4.6	5.5	6.5	9.3
Хүүгийн зардал	2.1	2.3	2.7	3.1	3.5	5.3
Нийт ашиг	0.92	0.87	0.48	0.62	0.48	0.46
ХЗХ-дын тоо	144	140	207	271	282	288
ХЗХ-дын тооны өсөлт	-8.9%	-2.8%	47.9%	30.9%	4.1%	2.1%
УБ ХЗХ-дын тоо	61	57	124	175	185	186
Орон нутаг ХЗХ-дын тоо	83	83	83	96	97	102
Гишүүдийн тоо	25,953	27,030	32,778	41,817	47,918	57,659
Гишүүдийн тооны өсөлт	-0.8%	4.1%	21.3%	27.6%	14.6%	20.3%